

MATÉO

Matéó Jetsóodítyú cáátúnuháámi

Jetsocríjtó ihdé múnáaívu
(Rc 3.23-38)

¹ Dabíii, Aavaráaa, Íjcyámútsiúvúj tsíménémúhaabéhjáa Jetsocríjtó Íjcyáábé ihdé múnáaívú illuúme:

² Diibyéhjáa Aavaráá tsíimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáá tsíimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jodáake tsíjtyehji íñahbémuma.

³ Aabéhjáa Jodáá tsíimavá Tamáadívú Pááaréé, Tsááraá, Íjcyámútsikye. Aabéhjáa Pááare tsíimavá Ejróoke. Aabéhjáa Ejróó tsíimavá Aráake.

⁴ Aabéhjáa Aráá tsíimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáá tsíimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóó tsíimavá Tsamóoke.

⁵ Aabéhjáa Tsamóó tsíimavá Bóóke Raádívu. Aabéhjáa Bóo tsíimavá Obéেকে Róótídivu. Aabéhjáa Obéé tsíimavá Itsaíkye.

⁶ Aabéhjáa Itsaíí tsíimavá ávyéjuube Dabíikye. Aabéhjáa Dabíí tsíimavá Tsaromóoke Oría táabadívu.

⁷ Aabéhjáa Tsaromóó tsíimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáá tsíimavá Abíake. Aabéhjáa Abía tsíimavá Áátsákeé.

8 Aabéhjáa Áátsa tsíimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáa tsíimavá Joráake. Aabéhjáa Joráa tsíimavá Otsiáake.

9 Aabéhjáa Otsiá tsíimavá Joatáake. Aabéhjáa Joatáa tsíimavá Acáake. Aabéhjáa Acáa tsíimavá Etsekíake.

10 Aabéhjáa Etsekíá tsíimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manatséé tsíimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóo tsíimavá Jotsiáake.

11 Aabéhjáa Jotsiá tsíimavá Jeconíake tsíjtyehji íñahbémuma. Téijyúhjáa Babiróóniá múnáa hójtsiri méihdéejte ijraéemu.

12 Aaméhjáa diityé hójtsi pañétú íjchívyéné boone Jeconíá tsíimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsíimavá Tsorobabéeke.

13 Aabéhjáa Tsorobabéé tsíimavá Abióoke. Aabéhjáa Abiíoó tsíimavá Eriakíkye. Aabéhjáa Eriakíí tsíimavá Atsóoke.

14 Aabéhjáa Atsóo tsíimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóo tsíimavá Akíkye. Aabéhjáa Akíí tsíimavá Erióoke.

15 Aabéhjáa Eriíoó tsíimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáa tsíimavá Matáake. Aabéhjáa Matáa tsíimavá Jacóóboke.

16 Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jotséeke Maariá tajií íjcyáabeke. Aanéhjáa diille Maariá tsíimavá Jetsóoke, 'Pájtyetétsoóbe' nééiyóné 'Crijtoó' némeíbyeke.

17 Éhduméhjáa Jetsóo íhdé múnáaúvu. Diibyéhjáa muurá Aavaráaúvú tsíimavá tsáápiíkye. Aabéhjáa

dsíjívénetu dííbyé hajchíyéjuco cámaavéné éhniíñevu. Aabéhjáa idyé dsíjívénetu dííbyé hajchíyéjuco cámaavéne. Ehdúhjáa icyóhodu ‘camácámá’ llíyaatéhijcyámé 14-ihjyúvá Dabíiúvuke ditye tsíímávanévújuco. Áábeúvudítýúhjáa idyé llíyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúva. Áijyúhjáa diityéké Babiróónía múnaa méénujcatsítýu ityáhjámeke tsajtyé íiñújivu. Téijyútúhjáa idyé ditye llíyaatéhijcyáné téhdunéré 14-ijyúvá úújeténáa Críjtoréjuco tsíímávámeíñe.

Jetsocríjtoke Maaríá tsíímaváne
(Rc 2.1-7)

18 Íllúhjáa muurá teene Jetsocríjtoke tsáápille tsíímaváne: Dííbyéj tsíijúhjáa íjcyáille Maaríake Jotséé áábajáa ityáábavaki. Árónaacáhjáa dityétsíi úcújcatsítýúné ihdéré tsúúca Maaríá eevá Píivýééberéhjáa ihdyu Íapííchoj tééveri pícyoóne.

19 Aabéhjáa diibye Jotséé ímiáábé íjcyánéllii tsá ímílléturó ehdu nééllema íjcyane. Áánélliihyéhjáa íjtsámeíbyé ílluréjuco díílleke íhvéjtsóiyóné múha wáájácútúnáaáca. Aabéhjáa tsá ímíllétú míamúnáake iwáájácútsóné muhdú dille íjcyane.

20 Ááneríhjyáa dibye ítsámeíhíjcyánáa níjkyéji múnájpi ityúwá pañe dííbyedívú bóhówááveebe néehíí:

—Jótsej, Dabíiúvú tsííménémúhaabe u íjcyáábej, tsá muhdú u íjtsámeítyú dítyáába íjcyáille Maaríadítyu. Tsá muurá dille éévane ímityúné íjcyatúne. Muurá ihdyu Píivýéébere Íapííchoj tééveri pícyoone éévalle. Ahdícyane ihdyu wa duucu dííllekej.

21 Muurá tsíimáváille wájpíikye. Áábe mémei Jetsóó dibye ihyájkímuke ímítuyháñetu pájtyetésóíñéllíihye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeke ityúwá pañe.

22-25 Ahdújucóhjáa dibye ipyééne díilleke újcujéné ihjyávu. Áállekéhjáa tsá dibye dómájcotú dille tsíimávátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúúca dille tsíimáváabeke meménuube Jetsóodívu. Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe íhjuú uubálle múnáajpij tééveri íllu néhdújuco:

Wájpíikye úújétúné badsíjcaja éévaáhi. Aane tsíimáváille wájpíikye. Áábe mémei Emanoée, 'Íjcyaaabe Píívyéébe méémaá' nééiyóne. Ehdúhjáa Píívyéébe íhjuú uubálle múnáajpij tééveri néhdújuco tene pájtyene.

2

Waajácu múnáa Jetsóoke úújeténe

¹ Aanéhjáa Jodéa íiñújivu dííbyeke tsíimavámé Beréé coomívú Heróodé téené íiñújí avyéjuube íjcyánáaáca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate míicúrú waajácu múnáa tsáame wajtsí Jerotsaréevu.

² Aaméhjáa técoomí múnáake nééhií:

—¿Kíá díibye éhneva jodíómú avyéjuube íjcyáííbyeke tsáápille tsíimávaabe? Muurá íñe nuhba tsáhícyánéjcuri muha meíjcyame máájtyumí tsúúca dibye íjcyane úúbálléné míicúrúwake. Áánéllíi muha metsáá dííbyeke medúúruváváme.

3 Aanéhjáa idyé téhdure Heróóde tsúuca waajácúhi. Aanéhjáa díbyeke tsíwárejcaró pámeere teene Jerotsarée múnáamájuco.

4 Áanélliihyéhjáa pihjyúcuube pámeekéré llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéke. Áamekéhjáa dílloobe kiávú diibye Pájtyetétsoobe íjcyáíbyeke ditye tsíímávaíñé némeíhijcyáne.

5 Áanélliihyéhjáa néémeé:

—Beréevu Jodéa iññújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píivyéébé ihjyú uuballe múnájpi caatúnúhi:

6 Jodéa iññújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecóomí Beréé íjcyatúne. Muurá ámuha teene Beréé múnáa tahñéjté meíjcyámedítýú tsaapi íjcyáá ámúhá avyéjuube ámúhake téhméíbye.

7 Ehdúhjáa ditye úubállénélli Heróóde píuvá wáajácúratúné diitye mícúru waajácu múnáake. Áamekéhjáa dílloobe ímíñeúvú mújyútújucóhjáa ímichi mícúruwa bóhówaavéne.

8 Átsihdyúhjáa teene Beréevu iwállóomeke neébe:

—Cána mepééne ímíñeúvú méwaajácute diibye tsííméneke. Aane ámuha díbyeke maájtyúmícooca oke méúúballeco téhdure o dúúrúvaté díbyeke.

9 Ehdúhjáa ávyéjuube Heróóde diityémá íhjyúvátshdyu idyé pehíjcyámé diibye mícúruwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúuca tétshvu úújeténaa díbyéwu íjcyátsíí hallúvú mícúruwa táchúúreevéhi.

10 Ááneríhjáa mítyane ímíjyuuvéme.

11 Aaméhjáa tééjá pañévu úcaavémé úújeté tsiiju Maaríama íjcyáábéwúudívu. Áábéwúukéhjáa duurúvámé imíhmóúbánema. Átsihdyúhjáa bohbanúmé díbyéwúuke óóroó, ijtsiéétsoo, míiráa, éhdunévu.

12 Áané boonéhjáa Píivyéébe diityéké ityúwá pañe néé Heróódé ijcyáhullétú ditye ióómíjyúcoótuki. Ahdújucóhjáa ditye óómiñe íiñújivu tsiéllétúrjúco.

Jetsóoma tsíjsumútsí Ejíhtó íiñújivu úmíváne

13 Aaméhjáa tsúúca íiñújivu óómiñe déjuvu idyé tsiíñe níjkyéji múnáajpi Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówáávéne néé dílbyeke:

—Maájkyéne méumívá dítyáábá nííhyoma Ejíhtó íiñújivu. Aame ámuha méíjcyáá téhulle ámuéhakye o néené hajchóta. Muurá Heróódé néhcoó aadi tsííménéwúuke idsíjívétsoki.

14 Ahdújucóhjáa ditye íájkyéne péene tépejcojúco teene Ejíhtó íiñújivu.

15 Áhulléhjáa ícyahíjcyámé diibye Heróódé dsíjívétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjúyú uubáalle múnáajpij tééveri íllu néhdújuco: Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Hájchíwúuke.

Ávyéjuube Heróódé tsímédívú lííhyánutsóne

16 Aanéhjáa Heróódé ávyétá íhnáhó cayóbáávaté diitye waajácu múnáa tsiéllétúrjúco óómíñeri. Áánemáhjáa íjcyáabe lííhyánutsó wapímúj tsíímedívú míñéécú pijcyábatu lííñevu íjcyáméhjídípívu, diityéhjáa waajácu múnáa míñéécú pijcyábájucu ípyéé mícúruwake

íajtyúmínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjidívu. Teenéhjáa Berée múnááj tsíímedívú lliihyánútsoobe técoomí úníuri íjcyáméj tsíímemájucu.

17 Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Jeremíá íllu néhdújuco:

18 Ramáá íjcyátsihyi dsíjívé maatyóbá melleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íááchimúhá íjraéémuj tsíímé dsíjíveneri. Aalle tsá ímíletú díílleke mebóhijtsóne.

19-20 Aanéhjáa diibye Heróódé tsúúca dsíjívénéllii níjkyéji múnáajpi tsiíñe Ejíhtovu Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówáávéne nééhií:

—Maájkyéne wa meóómí ámuha íjraéémú íiñújivu. Tsúúca dsíjívémé tsííménéwúukée dsíjívétsóllehíjcyáme.

21 Ahdújucóhjáa ditye oómiñe íiñújivu.

22 Áronáacáhjáa diibye Heróódé cápáyóóvé ílliyéjuco Akyeráo teene Jodéa íiñújí avyéjuube íjcyane Jotséé iwáájácúne íllityé téhullévú ípyeéíyóneri. Áanéllihyéhjáa Gariréa íiñújívúrei péeme Píívyéébe diityéké ityúwá pañe téhullévúí ditye pééityúné néénéllíhye.

23 Aaméhjáa úújeté Natsaréevu diibyéjhjáa Jetsóo Natsaréé múnáajpi íjcyaiñé tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa néhijcyádújuco.

3

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)*

1 Téijyúhjáa Jóáa tsojtsó múnáajpi úwáábohíjcyá míamúnáake Jodéa íiñújiri íínéubará píívyétútsihyi.

2 Íllúhjáa úwáábohíjcyáábe:

—Méihvéjtsó ímítyú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí mécapayóóové ímiánejcúvuréjuco. Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe íavyéjúejte meíjcy meke újcuíñé tsúúca méhdivu pihíjucóóhií.

3 Diibyéhjáa Jóáádityu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía néehí:

Méllééboó ínéubará píívyétúné iíñújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímítyú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívaki.”

4 Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjínetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj pínétú ócájmííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácýó ádohíjcyáábe.

5 Áábé uwáábóhjáa illéébúacunú tsáácunúhijcyámé pahúllevátú Jerotsarée múnaaa, pámeere teene Jodéa iíñúji múnaa, Joodááj pihíri íjcyáné iíñúji múnaa, íjcyame.

6 Áámedítyúhjáa muhdú íicyahíjcyanéhjí úubállémeímyekéjuco dibye tsótsohíjcyáné teene Joodáatu.

7 Áíjyúhjáa tétsihyi mítyame parítséó imyéme íjcyáha múnáama, tsadotséó imyéme íjcyáha múnaa íjcyame idyé imíllerá téhdure itsójsótsámeíñé peecútére. Árómekéhjáa íllure tsíjpájuúbe. Neebéhjápeé:

—Ávyeta ámuha ííñimyémúeméjté meíjcyámeke ħmúha ámúhake néé peecútéré ámuha teene meméénúneri mepájtyetéiyóné Píívyéébe meke

méimítyuháñé hallútú ícúbáhraíñé méúmíwari íjcyánetu?

⁸ Ímiááné ámuha metsójtsótsámeíñé méimílléhajchíí ímityúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá tééneréjuco ámúhadítýú íbóhówaúcunúki.

⁹ Tsá múu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe meíjcyámeke tsá ñná múúhakeye pajtyéityúne.” Tsá múu ehdu íhjuvatúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyárónetu Píívyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtyeke Aavaráaúvúj tsíménémúháábeke.

¹⁰ Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke iwáágóoiñé éhne múúne tsaapi íbájtsoháñetu ímiñe néévátuhéhjí ííllóne cóvajtsódu.

¹¹ Muurá ihdyu ímiááné ámúhakeye ó tsótsohíjcyá nújpanyori ámúhá ímityú ámuha meíhvéjtsómé íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyóóvémeke. Áánetu ihdyu íjcyaaabe táhboone úwáábóiibye ávyeta táehnííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubaré o tácóriúcu dííbyedívú o pííhívéítyúroóbe. Diibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píívyéébé Apíícho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cúújúwá pañévú waagóoiíbye.

¹² Aabe muurá míamúnáake ímíbájchómeke dówajcároó ímityúmedítyu. Ááne tsaímíyé pícyoóiibye diitye ímiáámeke. Áánetu ímityúmeke waagóoiíbye cúújúwá pañévú éhne múúne tríígotu ímíúhjí meújcyúne íatéréene téjuuhójima mecóvajtsódu. Ehdúhjáa parítséómuke neebe Jóáaá.

Jetsóó tsójtsoótsámeíñe
(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)

¹³ Téjyúhjáa Gariréa iññújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóaa téhulle íjcyáábe éllevu dííbyedívú itsójtsoótsámeíki.

¹⁴ Áronáacáhjáa Jóaa néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú cáabyerá uke ó tsójtsoó oke u tsójtsoóíyóóbeke?

¹⁵ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Áronáa ihdyu ú méénuú tehdu Píívyéébé ímillédújuco.

Ehdúhjáa dibye néénéllii Jóaa tsojtsó dííbyeke.

¹⁶ Aabéhjáa itsójtsoótsámeítsihdyu íjchívyeebe íténáa cáámetu Píívyéébé Apííchó íjuuúdu bóhówaavéné niityé dííbyedívu.

¹⁷ Áanáacáhjáa idyé téhullétúré cáámetu Píívyéébe néehíí:

—Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhíí.

4

Jetsóoke Naavéné máváriajchóne
(Mc 1.12; Rc 4.1-13)

¹ Aanéhjáa Jetsóó tsójtsoótsámeíñé boone Píívyéébé Apííchó dííbyeke tsajtyé íñnéubá píívyétúné iññújivu téhullévú Naavéné dííbyeke ímáváriajchoki.

² Aabéhjáa téhulle 40 coojívájuco májchótuube íjcyaaabe ajoyábáavatéhi.

³ Áábekéhjáa Naavéné imújtátsóro néehíí:

—Bo ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

⁴ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééené: “Tsá apááñéré májchó tájpi méjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébe meke néhdu méjcyame téene tájpi méjcyáhi.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóó añújcúnéllii tsajtyéébé dííbyeke Jerotsaréevúréjuco. Áábemáhjáa néríívyemútsí cáámevu duurúvájá hallúvu.

⁶ Átsihvúhjáa idyé neebe dííbyeke:

—Áyu cána ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsiñíívyé baavújuco. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééené:

Píívyéébe wálloó níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme íná uke ípájtyétuki. Aabe tsá ííneúbatú u wápújúúvéityúne.

⁷ Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Téhdure muurá nééene dííbyé waajácúháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píívyéébeke memáváríjchóityúne.”

⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa íhvéjtsótuube tsiíne tsajtyé dííbyeke cáméhbaú níjcaúvu. Áhbaú níjcautúhjáa úújétsoobe páneere ííñújí avyéjuvu.

⁹ Áánemáhjáa neébe:

—Páneevúré íñeevu uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúvájahjchííjyu.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa Jetsóó dííbyeke nééhií:

—Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrúváábeke méíícúvéiyáhi.”

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu ílluréjuco dibye íhvétsoíñúné dííbyeke. Áané boonéhjáa níjkyéji múnáaréjuco dííbyeke íícuvéne.

Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréa iñúji múnáadítyu

(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)

¹² Aanéhjáa téjyu tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvéhoojánúné uubállé Jetsóó iwáájácúne péé Gariréa iñújívju íhcyóómi Natsarévu.

¹³ Ácoomíyíhjáa wahájchotaré íjcyáne ííneebe Capenaóovu, teene Gariréa iñújiri íjcyáne unéúcóbá úníuri Tsaboróoo, Netaríii, íjcyáne dohjíba múnáa iñújíícú úníuri íjcyácoomívu.

¹⁴ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía íllu néhdújuco:

¹⁵ Jodíómú íjcyátúné míamúnaa ijcyá Gariréa unéú íjcyátsihyi Joodáa úníuri, Tsaboróoo, Netaríii, íjcyáne dohjíba múnáa iñújíicuri.

¹⁶ Aame ícyahíjcyá idáátsówu éhne múúne cúúvétsihyi meíjcyadu ímiáájú wáájácutúme wágóóóvéiyóme. Árómemma tsúuca ijcyájúcooróné ditye pájtyetéiyóné uwááboju. Ehdúhjáa Itsaía nééhií.

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube nééhií:

—Méihvétso ímítyú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámuhá íjtsaméí mécapayóóvé ímiánejcúvuréjuco. Muurá tsúuca níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébe

íavyéjújete íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube nééhií.

*4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)*

18 Aabéhjáa Gariréa unéú úníuri péhíjcyaaabe úújeté tsaatétsí íñáhbema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa Tsimóo Péédoro. Áánetúhjáa tsíjpi mémé Aderée.

19 Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ookéréjuco meúraávyé. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píívyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávétsóíñe wákimyéivu.

20 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé íjtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsí dílbyemáyéjuco.

21 Átsihdyúhjáa éhniíñéwúuri ájtyúmibe tsíjtyetsi íñáhbema Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsí cááni Tsebedéoma ihmííné pañe íjtsínú pájáábohíjcyamútsikye. Áámútsikyéhjáa idyé píúvaábe.

22 Aamútsíhjáa téhdure ihmíínema cáánikye íhvéjtsóne péé dílbyemáyéjuco.

*Jetsóo mítyámeke úwaabóne
(Rc 6.17-19)*

23 Páneerée Gariréa íñújiri muuha ímamyémuma Jetsóó úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake díityé píhcyáávejáané pañévu. Úwáábohíjcyaabée ímíáájú Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju díityéke.

Aabée bóhíitsohíjcyá páhduvaré nééne chémeháñeri chéméméhjike.

24 Ehdúu dibye méénuhíjcyánéhjáa páneere Tsíiriá iiñúji múnaa iwáájácúne tsívahíjcyá dííbye éllevu páhduvaré nééne chémeháñeri chéméméhjike: Avyéháñeri íjcyámeke, naavémú ípañe íjcyámeke, méívatéméhjike, íjpi vááúmeítyúneri chéméméhjike. Áámekée bóhíitsohíjcyaaábe.

25 Ávyetáa pahúllevaré múúhama dibye péhíjcyáhulle mítyame míamúnaa dííbyeke úráavyehíjcyá Gariréaa, Decááporii, Jerotsaréee, Jodéa iiñújii, Joodáa tsiñéjcuu, íjcyátsíhji múnaa.

5

Cáméhbaú hallúvú Jetsóó úwaabóne

1 Aamée dííbyedívú píhcyáávénéllii cáméhbaú hallúvú ácúúveébe.

2 Áábedívúu muha mepíhcyáávémeke pámeekéré úwááboobe nééhií:

Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane (Rc 6.20-23)

3 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó Píívyéébé icyánéjcu píáábójuri tsúúrámeíhijcyáme. Muurá tehdu néémé wáábyuta dííbyé avyéju.

4 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó kímóhcó nénehji pátyehíjcyáme. Muurá Píívyéébe tehdu nénehji pájtyémeke ímíjyúúvetsóhi.

5 Maímijyu ditye íjcyane ‘mityáhmítá’ néétume ímí tsaííbuwáre ícyahíjcyáme. Píívyéébé diityéké íájcuíñé nééné iiñújí muurá diityé wáábyuta.

6 Maímijyu ditye ijcyane Píívyéébe ímillédú íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke píááboobe dibye ímillédú éhniíñevu ímí ditye íjcyaki.

7 Maímijyu ditye ijcyane pamévakeré ñdaatsólléne píáábohíjcyáme. Muurá tehdu néémedi téhdure Píívyéébe ñdáátsóvéne píaabóhi.

8 Maímijyu ditye ijcyane panévatúré ímiááméré íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu nééme tsaímíyé dííbyema íjcyáhi.

9 Maímijyu ditye ijcyane tsaímíyé pamévamáyé íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke ímiááné Píívyéébe dilló ítsíímedi.

10 Maímijyu ditye ijcyane ímiáájú Píívyéébe néhdújuco ímí iúráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíhijcyáme. Muurá ehdu néémé wáábyuta dííbyé avyējú ijcyá níjkyėjiri.

11 Maímijyu ámuha meíjcyane tahñéjté ámuha meíjcyané déjúcotu míamúnaa ámúhadi ícúbáhrámedi iúúhívaténe nehníwu állíuháñé íhjúvahíjcyáme.

12 Muuráhjáa ehdu nénehji éíjyuúvú téhdure Píívyéébé íhjú uubálle múnáake patyéhijcyáhi. Ahdícyane tehdu nénehji ámúhakye pájtyérónáa íllure méimíjyuhíjcyaco. Muurá tehdu ámuha meícúbáhrámeíhijcyáne áhdó ávyeta íñé imíjyaú ámuha méíjcyaa níjkyėjiri.

*Píívyéébeke wáájácútúmé uwáábojte
(Mc 9.50; Rc 14.34-35)*

13 Aame ííñújiri ámuha méijcyá cánáámadu. Muurá teene cánááma íímúnéllii meke píaabóhi. ¿Aca íímútuca meke píáábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene nééca mewáágoóné míamúnaa ííteíñuhíjcyáiyáhi. Ahdu ámuha oke meúraávyénetu meíhvetéhajchíí waagóojtéréjuco ámuha méijcyáíñe.

14 Muurá peetédú ámuha méijcyá ííñújiri ímiáájú ámúhadítyú bóhówaúcunúhijcyáme. Muurá tsácoomi cáméhbáú níjcáuri íjcyacóómí tsá téévetúne.

15 Áhdure peete tsá múijyú tsíeménevu maávohjácóityuróne. Muurá ihdyu cáámevu íboohówátsihvu mépicyóó tene íájchúcunúki.

16 Ahdu ámuha menééme ihdyu óví ímiáánéré ámuha meméénúnetu mébóhówaúcunú teene íájtyúmíne tsijtye íávyéjútso dúúrúvaméré níjkyéjiri íjcyaaabe Méécáánikye.

Píivyéébé taúhbaju Jetsóó úwaabóne

17 Álliúúmé ihdyu méijtsúcunúdí Píivyéébé taúhbaju, dííbyé ihjyú uubáalle múnáápe úwáábohíjcyanéhjii, íjcyane o tútávajtsóvaabe o tsááneé. Muuráhjáa ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbaju néhijcyané ímíñeúvú míamúnáadívú o bóhówájtsoki.

18 Aane ímiáánetúré ámúhake o néé muurá Píivyéébé taúhbaju tsá múijyú wágóóóvéityú páneere níjkyéjima ííñuji wágóóóvéronáaáca. Muurá páneere dííbyé waajácúháamitu néhíjcyanéhjii pájtyeé muhdú tene néhijcyádújuco.

19 Muurá tsaate dííbyé taúhbajúúnetu íhtsúnéwu íjcyaróné cáhcújtsotúmé múhdurá dáríívehíjcyámé tsá ávyejúúllémeítyú dííbyé avyéjuvu. Áánetu panévare dííbyé taúhbajúúné ímí cáhcujtsómé téjijtójuco míamúnáake úwáábohíjcyámé dííbyé avyéjú níjkyéjiri íjcyanéwú avyéjúúllémeííhi.

20 Muurá ímiáané ámúhake o nées eene taúhbajúúné uwáábojtémá paritséomú múhdurá ícyahíjcyádú ámuha meíjcyáhajchíí tsá mújyju ámuha meíjcyáityú Píívyéébé avyéjúje.

*Cááyóba ímityúné íjcyánetu Jetsóó úwaabóne
(Rc 12.57-59)*

21 Muurá ámuha méwaajácú éjyuuwúu ámúhá ihde múnááuvuke íllu némeííne: “Tsá múu míamúnáake dsíjívetsotúne. Muurá tehdu néemema íhnáhooííne tene ímíbájchómeííne.”

22 Áhdure ámúhake o nées tsaate íñahbéjtedívú cáyobáávatéróné muurá téhdure ápíchó díityé hallúri. Áhdure idyé tsaaté ehdíívá tsijtye néhajchíí díityémá ímityúné ímíbájchojte teene ímíbájchoóhi. Áhdure tsíjtyeke ávyéta néhni úhbámé hallúri ápíchó teene cújúwá pañévú dítye wágóóóvéiyóne.

23-24 Áánéllíi múu díñahbéébema ímityúné ámuhtsi medáríívéjcatsíhajchíí ímíbáchójcatsíhi. Áijyju ihdyu Píívyéébeke dúúruvámeíhíjcyátsihvu tsíeméné u tsájtyéneri u dúúruváné ímí íjtsúcunúúbe.

25 Téhdure múu tsaaté má ámuha ímityunéhí dítye ímíbájchóhullévú metsátyéjcatsíhajchíí téhullévú iúújetétúné ihde ímííneúwú cánáájánújcatsí ávyéjútédívú ámuha mecúvéhoojánútsójcatsítyuki.

26 Imiááneturé ámuhákye o néé tsá muurá cúvéhóójatu ámuha meíjchívyéítyuró páneere ámuha maáhdótúhajchííjyu.

Ihdícýámema míamúnaa dómácójcatsíñetu Jetsóó úwaabóne

27 Tsúúca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éíjyuúvú méíhdé múnáaúvuke Píívyéébe íllu úwaabóne: “Tsá múu ihdícýámema dómácójcatsítyúne.”

28 Áhdure idyé ámuhákye o néé muurá tsaapi pevénére tsáápíledi úmúúpívyérónáa tsúúca dííllema múu dómácójcatsídyú ímityúne méénuube íjtsaméí pañe.

29 Áhdícýane díhyállúuri u íténeri ímityúne u méénúíyóneri u úmúúpívyéhajchíí múu waagóó teéu. Óvíjyuco ihdyu tsau díhyálluu u wájyúrou wágóoovéné u ímíjpyeté tsáíjyu múúne páneere díjpi ímí nééroobe cúújúwá pañévú u wágóóóvénáaáca.

30 Áhdure díhyójsiri ímityúne u méénune uke tútávátsóhajchíí múu waagóó téhojtsi. Óvíjyuco ihdyu téhojtsi u wájyúrohójsí wágóoovéné u ímíjpyeté tsáíjyu múúne páneere díjpi ímí nééroobe cúújúwá pañévú u wágóóóvénáaáca.

Táábávajcatsímyé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)

31 Áhdure muurá tsúúca ámuha méwaajácú ámuhá íhdé múnáaúvukée Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsaapi múu méwákye íhvéjtsócooca díílleke ajcú teene úúbálléné waajácúhaamívu.”

32 Áronáa ámúhake o nées muurá tsaapi méwake ímityunévú méénutsó tsíjpiima ícyahíjcyátúrólleke díbye íhvéjtsolle tsíjpiikye tájíváneri. Áhdure díbye díílleke táábávaabe ímityúné meenú méwamájíí tsíjpi táábama íjcyáneri.

Meíhjuvádújuco meméénúiyóné Jetsóó úwaabóne

33 Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éjyuúvúu ámúhá íhdé múnáúvuke Píívyéébe Moitséeúvuj téeveri íllu úwaabóne: “Tsane múu ímiááneturé imyéénuíñé Píívyéébe lléébónáa díbye mémé idyómajcóné meenú muhdú íñéhdújuco.”

34 Áronáa ámúhake o nées téeméné ámuha meméénútuki. Tsá múu néétune: “Bo óví níjkyeji muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe avyéjuré teéne.

35 Áhdure tsá múu néétune: “Bo óví ííñuji muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe éhneré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá múu néétune: “Bo óví Jerotsarée muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe íhtsútuube avyéjuube íjcyáábe cóomíyé técoómi.

36 Áhdure idyé díhñíwau íjcyáróutu tsá múu néétune: “Bo óví muhdú táhñíwau ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá u néesjuri tsá tsájíubaré llíjcyáíturó díhñíwácotu. Áhdure tsá tsájíubaré cúúvenúityuró u néesjuri.

37 Áánéllii múu ímiáánéjuco íjcyane ápáhajchíí néehíí: “Ééé ímiááné tehjújuco teéne.” Áánetu ímiááné íjcyatúné múu ápáhajchíí néehíí: “Tsáhaá tehdu néénejíívari.” Ehdu íhjuváné tsá múu

éjketótú Píívyéébedítu. Muurá tehdu meíhjuváne Naavenedítuúré tsááhií.

Mepíámeítuúroné Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.29-30)

38 Áhdure muurá ámuha méwaajácú éjjuúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke tsiíñe Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsáápiikye íhyálluu tsijpi bóhdúcúúbé hálluu téhdure bóhdúcúúveéhi. Áhdure tsáápí ihwájí wápíyúúcuúbeéhjí wápíyúúveéhi.”

39 Áronáa ihdyu ámúhake o néehíí: Tsá múu ámúhake ímityúné tsaate dáríívéhajchíí píámeítuúne. Áhdure tsaate ámúhake méénúhajchíí tsá múu píámeítuúne.

40 Áhdure idyé tsaate ámúhama tsane íímíbájcho ipíúvámedítuú ámúhá caaméeja dójtúcúhajchíí múu íiná néétuméré íhvejtsó téhdure hállúeja ámúhá tsu-ucójá díbye itsájtyeki.

41 Téhdure tsaate ámúhake ‘múúhá pííchutátú múúhake mépiáábó wahájchotáwu’ néhajchíí múu tsajtyé díityémá ehniíñevújuco.

42 Áhdure tsaate ámúhake tsííñé píáábó táúmeíhajchíí múu píaabóhi. Áhdure tsaate ámúhake tsíeméné bóónétu íóómíchoíñé táúmeíhajchíí múu ajcúhi.

Meke múnáájtsóromeke mewáiyune Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.27-28, 32-36)

43 Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa íllu úwáábócatsíhijcyáne: “Uke wáiyúmemáyé múu

wajyújcatsíhi. Áánetu uke múnáátsohíjcyámeke tsá múu wáiyutúne.”

44 Áronáa ámúhakye o néehíi: Ámúhakye múnáájt sórómeke múu wajyúhi. Áhdure ámúhakye múhdurá dáríívéromé hallúvú múu piááboju táúmeí Píívyéébeke.

45 Ájyu ihdyu ámuha méijcyaá ímiááné ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyáábej tsíime. Diibye muurá núhbake ájchutsó pámeere ímityúrómhjima ímiáámélliíhye. Áhdure níjyaba állétsohíjcyabe ímiájíjtó úráavyehíjcyámema téjijto úráavyehíjcyátúrómélliíhye.

46 Muurá ámúhakye wáiyúmekéré ámuha mewáiyúhajchíi tsá ímiá wáiyú tene íjcyatúne. Ehdu ámuha mewáiyújcatsííne tsá Píívyéébe ímí ámúhadívú íjtsúcunútúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé téhdure diityéké wáiyúmeke wajyúhi.

47 Áhdure ámúhakye ímí náhbévahíjcyámemáyé ímí ámuha meihjyúvájhajchíi tsá ámuha ímiáámé meijcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébeke wáájácúturómé ímí íjcyámema ímí ihjyúvájcatsíhi.

48 Ahdícyané ímiááméré múu ijcyá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe ímiáábé íjcyadu.

6

Ímiáánéré meméénune Jetsóó úwaabóne

1 Tsá múu míamúnaa ámúhadi iúllévenúkíyé méénutú ímiájíjtó ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénúhajchíi níjkyéjiri íjcyaaabe ámúháj Caani tsá ímí ámúhakye íjtsúcunúityúne.

2 Áánéllii múu ídáátsómeke ipíaabóné tsá úbálléjcatsítýú eene ímityúmé bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádu. Diitye muurá teene méénuhíjcyá pihcyáávejááné pañévú, ulléjijtónéj pñnévú, míamúnaa ímiáámé ditye íjcyane íjtsúcunúkiye. Aane téénetu ámúhakye ímiáánetúré o néesé ápááñééré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne.

3 Áánéllii múu tsaatéké píaabó téévéneúvúre.

4 Áijyu ihdyu ámúháj Caani pane wáájácuube ímí ámuha meméénuhíjcyáné ííténe tééne áhdó ámúhakye píááboóhi.

*Píívyéébema meíhjuváne Jetsóó úwaabóne
(Rc 11.2-4)*

5 Áhdure tsá múu Píívyéébema ámuha meíhjuvácóoca eene diitye ímiáámeúvúdú bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádú méénutúne. Muurá eene pihcyáávejááné pañévú ulléjijtóné úniúvú Píívyéébema ihjyúvahíjcyámé míamúnaa íítérokíye. Aane ímiáánetúré diityédítýú ámúhakye o néesé ápááñééré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne.

6 Áánéllii ihdyu múu dííbyema íhjuvácóoca ímijcóhó pañévú iwátáháávéne ihjyúvá múha wáájácútúnááca. Áijyu ihdyu ámúhakye píáábóííbye.

7 Áhdure idyé tsá múu íhdícyanéhjíré íhjuvátú dííbyema íhjuvácóoca. Pane tsá múu bñwáánééré wápihtsúcuhíjcyatú dííbyeke wáájácútúmé méénuhíjcyádu. Muurá itsúcunúhijcyámé ditye

bɪwáánéré wápihtsánuhjcyánetu dibye diityéké illéébóne áñjucúiyóne.

⁸ Ahdícyane tsá múu diityédú néétune. Muurá ihdyu Méécááni tsúúca waajácú ñná méhdityu píhtone díbyekéi metáúmeityúrónááca.

⁹ Áánéllii múu íllu ihjyúvá díbyema:

Múúháj Caáni níjkyéjiri u íjcyaaɓej, uke muha máavyéjujtsó dúúrúvamére.

¹⁰ Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhake dúúcúne u ímillédú múúhake túkevétso íñjújiri muha meijcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu.

¹¹ Aabe ihdyu óví múúhake majchóvú ú ácu híjcyá paíjyuvaré téene tájpi muha meijcyaki.

¹² Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi dídáátsóvéne dáɓajíívé múúhake ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájíívehíjcyádu.

¹³ Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki. Muurá íhtsútuube múijyú muhdú u íjcyáítyuube páné avyéjuubéré ú ijcyáhi. Áyu tehdújuco. Ehdú múu Píívyéébema ihjyúváhi.

¹⁴ Ahdícyane muurá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaɓe ámúhadi ñdáátsóvéne áɓajííveé ámuha ímityúné meméénuhíjcyáné tsijtye ámúhama ímityúné méénuhíjcyáné diityédí ámuha meídáátsóvéne maábájíívéhajchíjy.

¹⁵ Áánetu ámuha diityédí meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá dibye ámúhadi ídáátsóvéityúne.

Píivyéebema meihjyúvácooca tsáijyu majcho meáwañe Jetsóó úwaabóne

¹⁶ Áhdure múu ámuha tsáijyu dííbyema meihjyúva majcho maáwácooca tsá kehdóvémeéhjíúvú íjcyatú eene bañú múnaa íjcyame míamúnaa iúllévenúkiyé ícyahíjcyádu. Muurá ímiááneturé o neé apáañéré téene áhdójuco íjcyane míamúnaa diityedí úllévenúhijcyáne.

¹⁷⁻¹⁸ Ahdícyane dííbyema ámuha meihjyúva majcho maáwácooca tsá múu boohówáneúvú méenutúne. Óvi ihdyu dííbyere ámúháj Caani waajácú tehdújuco ámuha meméénuhíjcyáne. Áijyu muurá ámúhake píaábóííbye.

*Ímí níjkyéjiri meíjcyáne uwáábo
(Rc 12.33-34)*

¹⁹ Tsá múu ííñjiri iéhnéváiyóneri tsúúrámeítýú múhajchótá téene tájpi ámuha meíjcyáiyóneríjívári. Muurá ámuha téene tájpi meíjcyáronéhjí ámúhadívú tútávááveéhi. Áhdure naní múnaa ámúhadívú ícúbáhraáhi.

²⁰ Áánéllii múu tsúúrámeí níjkyejívú Píivyéébe ámúhake ávyéjuutétsóíñeri. Teene ihdyu tsá múijyú muhdú ámúhadívú íjcyáityúne. Áhdure tsá téhulle naní múnaa íjcyáityú ámúhá avyéjú ámúhadívú tútávájtsóiyóme.

²¹ Muurá kénejcú éhnííñevu ímí ámúhake pájtyénéjcuríyéjuco ámuha meíjívéíñe.

*Méhálluúúcú peetédu nééneé
(Rc 11.34-36)*

22 Muurá ámuhá hálluúúné peetédu néeneri ámuha ímiáánéré meíténeri metsúúrameíhajchíí teene ámuhadítýú bóhówaúcúnuúhi.

23 Áánetu ímityúnéré ámuha meíténeri metsúúrameíhajchíí téénetúré ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Áijyu muurá Píívyéébé icyánéjcuéjte ámuha meíjcyaróné tsáhájucó wáájácúmeítýú ílluréjucó ámuha metútáváávénéllíhye.

Míjijtócú meúraavyéné tsá ímityúne
(Rc 16.13)

24 Tsá muurá tene ímítyuró mítyétsikye ámuha maávyéjuubéváne. Muurá tsáápiikyéré ímí ámuha méíícúvéiyá cáábyké éhnííñevu ámuha mewájyúúbeke. Áánetu tsijpíiyo íícúvérátuube imíchi ámuha mewájyútuúbe. Ehdu néénéllíi tsá tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrameííñé mítyane meéhnéváiyóneri.

Ihñéjteke Píívyéébe téhmene
(Rc 12.22-31)

25 Ahdícýane ámuhákye o néé téene tájpi ámuha meíjcyáneriyé meíjyácunútu majchoo, adoo, wájyamuu, íjcyáneri. ¿Aca páneere ñná ámuhádi íjcyáne tájpi tsáimíyé ámuha meíjcyáiyáhi? Tsáháá, muurá íjcyané tsane téene tájpi éhnííñevu ímí meíjcyane.

26 Cáhawáá méijtsúcunu wahpéjteke bajtsóubaré múijyú méénútúrómeke diibye ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyabe máchótsohíjcyáne. Aanéjii muurá diityé éhnííñevu ámuha míamúnaa

méwajyúmeíhi. Áámeke ámuhákye Píívyéébe tsá íinetú píhtótsóityúne.

27 ¿Aca íjcyaaabe tsaapi ámuhádyú iye éhniíñevu cáámenútsámeíyoóbe? Íjcyáábejívari.

28 Aanéjii óvíjyacóóné ámuha méijtsámeíhijcyané ámuha mewájamúúváiyóneri. Cáhawáá méijtsúcunu wajcóháñé múhdutú píivyehíjcyané pevétaré íjcyaróne.

29 Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóó tsijtye ávyéjuté ehniíñevu íjcyaróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñe ímivu.

30 Ehdu muurá Píívyéébe tsaímíyé téhmehíjcyá wajcóháñé wahájchotaré ímiñe íllúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjii awáá muurá ámuhákye éhniíñevu tsaímíyé téhmeéhi. Ehdu teéne, ámuúha cáhcujtsópítyúné míamúnaaj.

31 Ehdu muurá páneere Píívyéébe tájpiyé íjcyáhi. Áánéllii tsá múu néétune: ¿Aca íiná íñe mémájchoóhi? ¿Aca íínemá íñe méwajyámú méújcuúhi? Tsá múu ehdu íjtsámeítyú Píívyéébe íjcyátúcoocájívari.

32 Muurá ihdyu Píívyéébeke cáhcujtsotúmé ehdu íjtsámeíhi. Áánetu tsá ámuha tehdu menéjúcootúne. Muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe waajácú íiná ámuhádyú píhtone. Aabe ihdyu ámuhákye píááboóhi.

33 Áánéllii múu tsane ámuhádyú píhtóróneri íícúvetúmé tsúúrámeíhijcyá múhdutú tsaímíyé Píívyéébeke iúráávyéne dííbyé avyéjuvu iú cáávéiyóneri. Áijyu muurá tsá ámuhákye díbye

íínetú píhtótsóityúne.

³⁴ Áánéllii tsá múu íjtsámeítyú muhdú ámúhá úmíwa íjcyáneri. Múu íjcyájcóójiri muhdú íjcyáneríyé íjtsámeíhi. Muurá Píívyéébe ámúhakye píáábohíjcyáá panévatúré pajcóójiváre.

7

Tsijtye múhdurá íjcyáneri meihjyúvályuróne (Rc 6.37-38, 41-42)

¹ Ahdícyane tsá múu tsijtye múhdurá íjcyáneri íhjúvátú Píívyéébe ámúhakye íñéetu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane.

² Muurá tsíjtyeke ámuha ímityúné medáíívéhajchíí téhdure ámúhakye Píívyéébe méénuú muhdú ámuha díityéké meméénuhíjcyádu.

³ ¿Aca íveekí ámuha méijyácunúhijcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménebááné íjcyane wáájácúmeítyúme?

⁴ Muura úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééítyuróne: “Cána muha ámúhakye mebóhdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.”

⁵ ¿Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímíáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméí eene úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdííváné ímityúwu méénúneri íjyácunútú tsáijyu múu éhnííñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

6 Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímyeke maájcuítyuró bóónétu íllure ámuhákye díjújcuíyómeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méenímudívú ámuha mepóviñjúcuítyuró íllure téuhji tádíriñcóiyo medívu. Ehdu nééne tsá múu ímiáájú Píívyéébe uwááboju bañúháñé úwáábotúne.

*Píívyéébeke piááboju metáúmeíñe
(Rc 11.9-13; 6.31)*

7 Múu táumeí Píívyéébeke tééne tájpi ámuha meícyahíjcyané ámuhákye díbye íajcuki. Métsúúraméí ímí ámuha meíjcyáíyóneri ámuhákye díbye ipiááboki. Áhdure métáuméí ámuhákye díbye ityúkévéjtsoki.

8 Muurá tééne tájpi íjcyáne táumeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáíyóneri tsúúrameímyeke piááboobe. Dííbyeke túkevétsoju táumeímyeke túkevétsoobe.

9 ¿Aca ijcyámé tsaate ámuhádítyú íjtsiméné majcho táumeícyooca nééwayúvúré ájcuíyóme?

10 Áhdure ¿aca amóóbeke tetsi táumeíñáa ííñimyédivúré ájcuíyóme?

11 Muurá ímityúmé ámuha míamúnaa meíjcyaromé méimíllé ímiáánevúré ámuháj tsíimeke maájcune. Aanéjñí awáá muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe imíllé dííbyeke ámuha metáumeímyeke ímiáánevúré íajcune.

12 Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámuháma íjcyane. Áánéllii múu íéhnéjcutu díityémá ímiááméré íjcyá dítye téhdure ámuháma ímiáámé íjcyaki. Ehdu muurá Píívyéébe meke úwaabó Moitséeúvú waajácúháámitu, téhdure tsijtye dííbyé

ihjyú uubálle múnáá waajácúhaamínetu meke úwaabóne.

Imiájíto
(Rc 13.24)

13 Múu íhnáhó íuráavyé néerojító úraavyé níjkyejívú meúújetéjító. Muurá íjcyajító tsíjito tsaímíyé meíjcyajító. Áronáa téjito meúráávyerómé nihñéétsihvúré méícúbáhrámeíhi. Árojító muurá mítyame úraavyéhi.

14 Áanetu íhnáhó íuráavyé néerojító meúraavyémé meúújeté mújyú muhdú meíjcyáítyúhullévu. Ájito uhjéméré úraavyéhi.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdúvame
meíjcyane
(Rc 6.43-44)

15 Tsáma téibúwá meíjcyá állíu múnáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeíhíjcyámeke. Muurá pánehjídú éhne imíwu obééjámú íjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhake nahbévahíjcyá ávyeta bájú oohímyédú néémeé.

16 Muurá téévetúné téeméjté íjcyánetu méwaajácú állíu múnáaré ditye íjcyane. Cáhawáa méjtsúcunuj, tsá muurá mújyú wacyónejke baaco nééváítyuróne. Tsá átéréehé mújyú ímiááné nééváítyuróne.

17 Áhdure ímiááhé tsá mújyú átéréene nééváítyuróne. Áánetúré méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane.

18 Muurá oove íjcyane nééváné uméhé tsá nééváítyuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyaha tsá ímiááné nééváítyuróne.

19 Áánéllii múúne átéréehé meíllóne mécóvajtsóhi.

20 Aane muurá úmehééné méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane íñéévatúre. Ahdu íívane cáhawáá óví ámuha méwaajácú állíu múnáake muhdú ditye íjcyánetúre.

*Píívyéébe íavyéjuvu újcuímye
(Rc 13.25-27)*

21 Muurá oke ávyéjuubévahíjcyárómeke tsá pámeekéré níjkyéjiri íjcyaaabe Méécááni Píívyéébe íavyéjuvu újcuítyúne. Muurá ihdyu dibye ímillédú íjcyámeekéré újcuíibye íavyéjuvu.

22 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbájchómeícyooca mítyame oke avyéjuubévaá ííllityénemáye. Aame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, muurá muha díuwááboju méúwáábohíjcyáhi. Aame dímyémeri muha méwáámíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdu muha dímyémeri méméénuhíjcyá méénúráítyúronéhji.”

23 Ehdu oke ditye néérónáa ó neé díityéke: “Íllure ámuha máallíhi. Keenéiyó ámúhake o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meííné óhdityu.” Éhdure ó neé díityéke.

*Míítyétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mc 1.22; Rc 6.47-49)*

24 Ahdícyane íñe caabyé o úwaabóné illééboné tehdújuco íjcyaaabe muurá éhne múúne wájácúnéjcuube cóhpétsihvu ihjya méénuubédu.

25 Muurá ávyéta cóhpé ihjya dibye méénúnáa kíjyébama níjyaba mítyane álléneri téhiñe íhnáhó cáájávéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cóhpé nétsihvu dibye méénúnéllíhye.

26 Áánetu íñe o úwaabóné lléébójúcoóroobe ímí íjcyátuube muurá éhne múúne wájácúnéjcutuube cóhpétútsihvu nEWáyúúhá hallúvuré ihjya méénuubédu.

27 Muurá ihdícyátsihvuré dibye ihjya méénúnáa níjyaba ávyetá íhnáhó kíjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wááoja cáhvyabáhi.

28 Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme.

29 Ávyetá ímí úwáábohíjyaabe diityéké tujkévéwu ávyéjuube múúne íhjuvájítójuco. Tsáháa dibye úwáábohíjcyatú taúhbájú uwáábojte úwáábohíjcyádu.

8

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne (Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)

1 Aabée Jetsóó teene caméhbáutu níityéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi.

2 Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebe dííbye éllevu itsáane dííbyé lliiñévú imímóúúvéne nEE dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

3 Áánéllíhyée neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj. Ehdúu neébere dííbyeke dócárájcóneri tsúúca bóhíbe.

4 Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéké dúúballedí íñe muhdú u bóhííne. Tsaapéhduré llúúváabe élleu péene dííbyedívú dúhjétsámeítýeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke tsíeméneri ú íícúveé téénetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóóne. Ehdúu Jetsóó néé dííbyeke.

Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpikeye Jetsóó bóhíitsóne
(Rc 7.1-10)

⁵ Átsihdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújetenáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dííbye élleu itsááne píáábó táúmeíhi.

⁶ Neebépeé:

—Ávyéjuúbej, táúnúu múnáajpi chémeebe ávyetá ihnáhó ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájucó íjpi vááúmeítýúne.

⁷ Áánélliihyée Jetsóó néehíí:

—Cána bo o péé o bóhíítso dííbyeke.

⁸ Áánélliihyée neébe:

—Avyéjuúbej, muurá íñe tsíjtye múnáajpíyé o íjcyaaabe ídátsó o néébe jávú tsá u ááhívéítýuróne. Áánéllii ihdyu uke o néé íchihdyúré u íhgyúváné tujkéveri dibye íbóhííki. Muurá ó cáhcujtsó dibye bóhíííñe.

⁹ Muurá táavyéjujte oke táuhbáné ó méénuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbáné méénuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye díityédítýú tsiélleu o wállóócooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o píúvácooca tsaábe. Áhdure táúnúu múnáájpikeye tsíeménevu o táuhbáné méénuúbe.

Ahdícyane ó waajácú u néécooca táúnú múnáajpi bóhííñe.

10 Ehdúu diibye tsodáhómú avyéjuube néeneri iúllévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímiááneturé o néé tsá muurá tsáápiubaré tamúnaa ijraéémudítýú cáhcújtsotú íñe áánu cáhcujtsódu.

11 Ehdú muurá pahúllevátú tsaáímyé mítyame ijraéémú íjcyáturómé íñe áánu romáánómuube cáhcujtsódú ímí Píívyéébeke cáhcújtsóímye. Aame dííbyé avyéjuvu úcaavémé nahbévjácatsíí majchóháñeri Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámema.

12 Áánetu ijraéémudítýú mítyame wágóóóveé ícyuuvétsíí pañévú Píívyéébé avyéjutu ímichi díityé wáábyuta íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeímyé tahíjcyáá íhwañeene íhdónema.

13 Ehdúu íñéené boonétú tsiíñe neebe diibye tsodáhómú avyéjúúbeke:

—Áyu wa dipye dihjývuj. Óvíi ihdyu u cáhcujtsódú íjcyane úúma díúnú múnáajpi bohííhí.

Ehdúu Jetsóó néené tujkéveríhjáa tsúúca bóhííbe.

*Péedoró báábeke Jetsóó bóhíitsóné
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)*

14 Áhdurée dííbyema muha Péedoró javu mepéénáa diibye Péedoró baabe áíívyeri chémelle ícyuwájá pañe.

15 Áállekée Jetsóó íhyójtsitu ékééveneri tsúúca bóhíille múúhakey májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)

16 Tépejcoo Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétúu íjchívyétsoobe diityéke. Áhdurée tsííñe chémeri íjcyámeke bóhíitsoóbe.

17 Ehdúu Jetsóó méénuhíjcyá téjyju Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa Itsaía íllu néhdújuco: “Dííbyere méhdityu páhduváré nééne chémeháñe waagóóhi.” Ehdúhjáa Itsaía néhdújuco díbye méénuhíjcyáne.

Jetsóoke úuraavyéné ímílleróme
(Rc 9.57-62)

18 Áábedívúu téjyju mítyanéjuco míámúnaa píhcyáávénéllíi múúhakyé neebe muha únéúcóbá tsiñéjcvu mepájtyeki.

19 Áánáacáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbye éllevu itsáane néehíi:

—Uwááboóbej, ó imíllé úúmayeré o péhíjcyáné kiávú u péhullévújuco.

20 Áánéllíihyéé Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá iyámé óówamu íjcyarómé íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté íjcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu muurá íñe Míámúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

21 Áijyúrée idyé tsaapi dííbye déjuri péhíjcyámedítýú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ói o péé llihíyo éllevu. Óví ihdyu múijyú óhdivu dsíjívveebe úúmayeréjuco o úllehíjcyaki.

22 Ááronáacáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájíjtó úráávyetúmé cúúújcatsí idsíjívécoóca. Wa ihdyu ookéréjuco duráávyej.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne

(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)

23 Átsihdyúu muha mííneri mepéé únéú tsiñéjcvu.

24 Áánáacáa ávyéta tsíjpa nééné kiijyébari mítyane nohji íjcyane múúhakyé pámaúcúiyáhi. Ájyúu Jetsóó cuwáhi.

25 Áábekée muha íícúí maákyéjtsóne menéehíí:

—¡Ávyéjuúbej, meke pájtyetétso! ¡Tsúúca mémájcánuúhi!

26 Áánéllihyéé neebe múúhakyé:

—¿ííneríami ámuha méíllityé ayájú ihnáhóhajaj? ¡Tsáháikyéha ímí ámuha mecáhcuíjtsotú Píívyéébeke!

Ehdúu múúhakyé íñétsihdyu kíjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene íhvetéki. Ahdújucóo tene íhveténé dáíhañéréjuco.

27 Ehdúu téjyú Jetsóó méénúneri muha meúllévenúne ménéjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

Tsaaté pañe naavémú íjcyane

(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)

28 Aanée tsúúca muha tsíñejcúeúvú méúújeté Gadáará ííñújivu. Áánáacáa dííbyeke míityétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsí níjkyénéj pñínéréhjáa ícyahíjcyamútsi. Aamútsíhjyáa

apíichówu néémutsi tétsii ícyahíjcyánéllii tsá múha tétsii úllehíjcyatúne.

²⁹ Aamútsíi Jetsóoke kévádijcyó illuú:

—¡Múhtsikye ihdyu pátsáríjcyodí Píívyéébé Hajchi u íjcyaaábe! ¡Tsáhái muurá ícúbáhraméi éévé íjcyatúne!

³⁰ Áijyúu tétsíj pihíri mítyame jéémú meenímú majchóri.

³¹ Áánélliihyée naavémú diityétsí pañe íjcyame Jetsóoke néehí:

—Múúhakyé íjtyétsí pañétú u wáágóóhajchíí aatyé méénímú pañévuréjucu muha meújcámeíñe.

³² Áánélliihyée neebe diityéke:

—Wa ihdyu meújcaméi diityé pañévuj.

Ahdújucóo ditye íjchívyéne újcámeíñé diityé pañévuréjucu. Aamée únéú pañévú cáhtsínibámé májcanúhi.

³³ Ehdúu méénímuke tene pájtyéneri diityé teh méjté ávyétá ihnáhó íllityéhi. Áánemáa ícúu tétsíj pihíri íjcyáméhji éllevu idsínéne úúballémé muhdú tene pájtyene.

³⁴ Áánélliihyée pámeere tsáácunú Jetsóo éllevu. Aamée díbyeke néé tétsihdyu muha mepéekí.

9

*Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóo ímíjpyetétsóne
(Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)*

¹ Ahdújucóo muha meóómiñe biwáhullévúré múúhá coomívu.

2 Átsihyí muha meíjcyánáa Jetsóo éllevu tsaate tsivá íjpi vááúmeítyúúbeke ííbotári. Aamée dííbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne dííbyeke ííténe neébe:

—Llíhij, wa ílluréjuco díimijyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítyú ó ábájívéjucóóhíí. Ahdícyané tsáhájucó íná díhyallúrí íjcyájúcootúne.

3 Ehdúu Jetsóo nééne tsaate taúhbájú uwáábojte illéébóne ííbuwááne pañe nééhií:

—¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyúvá Píívyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíívari?

4 Ehdúu ditye íjtsámeíñé Jetsóo iwáájácúne néé díityéke:

—¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méíjtsámeíhi?

5 ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímityuháñé díityémá o ímíbajchóne. Áánéllíi ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítyú úúma ó ímíbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dípye.”

6 Ahdícyané cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípivyéévebe muhdú o méénune.

Ehdúu díityéké íñétsihdyu tsiíñe neebe dííbyeke:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye dihjyávu.

7 Ahdújucóo díbye pééneé.

8 Ehdúu Jetsóo méénúneri míamúnaa íllityéne Píívyéébeke ávyéjutsó dúúrúvaméré dííbyé íhstúuri díbye ehdu méénúnéllííhye.

*Matéoke Jetsóó újcune
(Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)*

⁹ Tsáijyúu Jetsóó oke Matéoke ájtyumí múhá iñújí avyējúúbé wáábyuta dsíídsike o áhdótsohíjcyátsihyi o íjcyáábeke. Aabée oke néehíi:

—Ookéréjuco durááveyej.

Ahdújucóo o pééne dííbyemáyéjuco.

¹⁰ Áábemáa téijyu tahjyávú muha mémajchóhi. Áhdurée tsijtye téénere dsíídsí ahdótso múnaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsijtye ímityúmé ijcyá múúhama.

¹¹ Áámekée ííténe paritséómú née múúhakye:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatyé ímityúmema?

¹² Aanée Jetsóó illéébóne née diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhime tsaimíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikeré tááboóbe.

¹³ Cáhawáá ímíñeúvú meéévé ámuha mewáájácu Píívyéébé waajácúháámitu tsátsii nééneé: “Muurá tsá apááñéré o ímííletú ámuha oke Píívyéébeke iyámedi meíícúvehíjcyáne. Téhdure ó imíllé ámuha pamévamáyé meíídaatsólléjcatsíñe.” Ahdícyane tsáháa ímíáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáá diityéké téénetu o ímíbáávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye ííbúwááveki. Ehdúu Jetsóó née paritséómuke.

*Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)*

¹⁴ Áhdurée tsáijyu tsojtsó múnáajpi Jóáa mamyémú Jetsóó éllevu itsááne dííbyeke dílló tsáijyu

Píivýéébema íihjyúvácooca majcho iáwahíjcyánetu. Néémépeé:

—¿Aca íveekí tsáijyu muha paritséómuma Píivýéébema meíhjyúvácooca majcho mááwahíjcyánáa tsá dímamýmú áwahíjcyatúne?

¹⁵ Áánéllihyée neebe diityéke:

—¿Aca tsaapi ityáábávácooca wáñehjívaténevu dííbyé miñútso múnaa tsáame kímóóvéiyá dííbyedívú iwájtícoóca? Ehdu nééne támamýmú tsá kímóóvéityuró diityémá o íjcyané hajchóta. Árónáa ihdyu ímiáané íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óví muhdú iñehajchíí awámye.

¹⁶ Tsá muurá tene ímityú wájjyamu tsúúcáaja béhbátu mepájaabóne. Muurá íllure teeja meníjtyúcooca éhniíñevu táváajcároba.

¹⁷ Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíínojpácyó mepícyoone tsúúcáau mííhéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágóoovéné tsanéécújuco bíínojpácyoma cahpáyu. Áánéllii ihdyu béjpácyo mépicyóó bééú pañévúré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú íhdééné uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne.

Tsaatépike Jetsóó bóhñitsóne
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)

¹⁸ Ehdúu Jóáá mamýmuma Jetsóó íhjyúvánáa tsaapi avyéjuube wajtsí múúhadívu. Aabée dííbyé líiñévú ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ájyúwa íhyajchíí óhdivu dsíjivéhi. Áronáa ó waajácú dille óóma tsiíne bóhííñé u péébe dílleke u dócárájcóneri.

19 Áánélliihyée téhullévú péébema muha mepééhií.

20 Aamée muha téhullévú mepéénáacáhjáa tsáápille 12 pijcyábájucó dílleke ichémé tujpácýó íhvetéptyúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle pñhívé Jetsóodívú idyéju éhnéjcutu.

21 Aalléhjáa dómajcó dííbyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómajcóhajchíí ó bóhííhi’ íñéénema. Éhdúhjáa íjtsámeíñe dómajcolle dííbyé wajyámu.

22 Aanéhjáa iwáájácúne díílledivú iyévóóvéne neébe:

—Ínerí kímóóvedíñe, Wáhaj. Muurá Píívyéébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhííne.

Éhdúu Jetsóó néénemáyé ímiááné tsúúca bóhíílle.

23 Aamée muha tsúúca méúújeté dííbye avyéjuube Jáiró javu. Áánáacáa mítyane tééjá pañe míamúnaa kímóóveri íjcyame máátyóba májtsí méénuhíjcyáhi.

24 Áámekée Jetsóó nééhií:

—Cána méijchívyéi áachívuj. Muurá tsá dille dsíjívétúne. Íllure cúwalle.

Éhdúu Jetsóó nééneri íllure goocómé dííbyedi.

25 Áámekée tééjá pañétú íjchívyétsóné boone iyéjuco díbye íucáávéne díílléwúuúvú hójtsitu ékééveténeri tsúúca bóhíílle.

26 Éhdúu Jetsóó méénúné uubállé páneere tééné íiñúji múnaa waajácúhi.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímjpyetésóne

27 Aanée tétsihdy muha tsúuca meóómíñaá míityétsi hállúvátumútsi múúha déjutu dsinériyé tsáámutsi dííbyedi wáníjcyámeíhi. Íllúu neemútsi:

—¡Múhtsidi bo dídaatsóvé Dabíiúvúj tsiménémúhaabe u íjcyáábej!

28 Aanée muha meícyahíjcyajávú mewájtsítsihvu Jetsóó dilló diityétsikye:

—¿A ámuhtsi mécáhcujsó ámuhtsikye o ímjpyetésóiyóné ámuhtsí hálluúúne? Áánélliihyée neemútsi:

—Éée Ávyéjuúbej, muhtsi mécáhcujsóhi.

29 Ehdúu dityétsi néénéllii diityétsikye íhyálluúúné idyócarájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujsódújuco íjcyane tsúuca ámuhtsí hálluúúné ímjpyetéhi.

30 Ahdújucóo ímiáané tsúuca íhyálluúúné ímjpyetémútsi tsáimiyéjuco íitene. Áámútsikyée bóíjcyuube muucá teene dityétsi iúúbállétuki.

31 Áronáacáhjáa tétsihdy oómimútsi péé úbálléjcatsímútsiyé pámeekéré tétsihji múnáake.

Íhjuvátúúbeke Jetsóó íhjuvatsóne

32 Áámútsi déjuvúu idyé tsaate tsivá íhjuvátúúbeke Jetsóó éllevu naavéné ípañe íjcyáábeke.

33 Áábé pañétúu diibye naavéneke dibye íjchívyétsóné boone tsúuca íhjuvájúcoóbe. Ááneríi miamúnaa iúllévenúne nééhií:

—Ávyeta tsá múijyú ehdu nééne múha méhdityu méénune maájtyúmitúne.

34 Áronáacáa paritséómú nééhií:
—Aadi muurá eene naavémuke ichívyétsohíjcyá
pañétúejpi naavémú avyéjuube píáábóneriye.

Míamúnáadi Jetsóó ídáátsovéne

35 Ehdúu Jetsóó cómíñeri úwááboobéré
pehíjcyá míamúnáake Píívyéébé avyéjutu íjcyané
uwááboju diityé pihcyáávejááné pañévu. Aabée
bóhítsohíjcyá panéva chémeháñeri íjcyáméhjike.
Téhdurée ihjyáhañévúré tsaatéké úwááboobéré
pehíjcyáhi.

36 Aabée ídáátsovéhíjcyá míamúnáadi éhne
múúne obééjámú ítyehméebema íjcyatúmé
ídáátsowu íjcyadu nééme dííbye éllevu tsáámedi.

37 Áámedítýúu neebe múúhakyé:
—Ímiááné mítyame míamúnaa íjcyá Píívyéébé
avyéjuvu ditye úcáávéíyóné uwááboju
úwáábómeíiyóme. Áronáa tééné uwáábojte tsá
pahdu íjcyatúne.

38 Áánéllii múu táúmeí páné aabájaabéré íjcyaa
Píívyéébeke díbye éhnííñevu uwáábojtéké ipícyo
ditye iúwáábo tsíjtyeke dííbye avyéjuvu ditye
iúcááveki.

10

*12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye
íjcyaki*

(Mc 3.13-14; Rc 6.12-16)

1 Aanée téijyu Jetsóó muuha ímamyémuke
pihjuúcú 12-meva muha meíjcyámeke.
Áámekée múúhakyé ájcuube íhnháhootu dííbye
mémeri tsaaté pañétú naavémuke muha

meijchívyétsohíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha mebóhíitsohíjcyaki.

²⁻⁴ Aamée muuha illuúme: Tsimóo Péédooroo, iñahbe Áderéee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, iññújí avyéjúúbé wáábyutáa dsíídsike o áhdótsohíjcyaaabe oo Matéoo, Apéó hajchi Tadéó dííbyere ‘Rebéó’ némeííbyee, cananíjtámúejpi Tsimóoo, diíbyée Jetsóodívú bóónétu méénútsóiibye Jóóda Ijcaríóótee, éhdume.

*Ímamyémuke uwáábovu Jetsóo wáalloóne
(Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)*

⁵ Éhdúmekée múúhakyé Jetsóo uwáábovu iwáalloómeke illu pítyajcóhi:

—Tsáama ihdyu mépehdí jodíómú íjcyátúmé iññújíñévu. Áhdure Tsamáaría iññújí méúújedíñe.

⁶ Ijraémú pañévuré métsajtyécó iñe uwááboju éhne múúne obééjámú mújtame idáátsówu íjcyadu néémé pañévu.

⁷ Aame méúwáábohíjcyaco níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúíñe éévé tsúúca úújeténe.

⁸ Áhdure mebóhíitsohíjcyaco dsíjívéméhjike, íjpi chájááveneri chéméméhjike, páhduváré nééne chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdu tamyémeri táíhnhori ámuha meméénúíñévu ámúhakyé ó ajcú pevénére. Áánéllii tsá ámuha maáhdótsóityú ámuha diityéké mepíáábonéhji.

⁹ Aame ihdyu métsajtyédí dsíídsike.

10 Áhdure métsajtyedí tsíjyahji ámúhá wajyámúúnee, ámúha mājchoo, ámúháj túhápaajínee, éhdune. Ámúhá cuujúí íjcyaróné métsajtyedíñe. Ámuha mepíaabóméré ámúhakye píáábohíjcyáá panévatúre.

11 Aame múu tsácoomívú iúújetécooca nehcó tsaatéké ámuha tétsii meíjcyáné hajchótá ímí ámúhakye pícyóóímyeke.

12 Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca múu ímíñeúvú ihjyúvá diityéma.

13 Aame ímílléhajchíí múu diityémá ijcyá ámúhaj tééveri diityéké Píívyéébe ípíááboki. Áánetu ditye ímíllétúhajchíí tsáhájuco múu íícúvetú diityédi.

14 Téhdure tsácoomí múnaa ámuha diityéké meúwáábóiyónéhjimáyé ímíllétúhajchíí méíícuvéjúcohdí diityédi. Ílluréjuco ámúháj tuhááñe ííñú mepíchóújcámeícyó 'tsá múhá hallúrí tene íjcyatú ámúhakye muha meúwáábóiyóné ámuha meímíllétúne' nééiyóne. Ááne tsiéllévúréjuco mépeeco tétsihdyu.

15 Muurá ímiááneturé o néé tehdu néeme ícúbáhrámeíñe éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeíñe ehnííñevu muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityémá ímíbájchómeícyoóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeíñe

16 Áhdícyane íñe ámúhakye ó wallóó obééjámuke bájú oohímýe pañévú mewállóóiyódu. Aane ihdyu wajácútsi méíjcyaco éhne múúne ííñimye íícúí meke pállójcoíñúdu. Árónáa ihdyu tsá múu muucá

tútávájtso túne. Ímiááméré múu ijcyá íjuumu íjcyadu.

17 Aame ihdyu tsáma imíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhake túkevjtsojté éllevu itsájtyémeke píhcyáávejáané pañévú wápáájcoóhi.

18 Áhdure ámúhake tsajtyéimye ávyéjuté éllevu óhdityu íjcyané uwááboju ámuha meúwáábohíjcyané hallútu. Ájyu téhdure tétsihvu ámuha díityéké meúwáábo jodíómú íjcyátúrómeke.

19 Aane ámúhake ditye ekéévécoca tsá múu áábímyeítyú muhdú ílhjyúváñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere ámúhake túkevjtsoó ámuha meíhjúvaki.

20 Tsá ámuhá íjtsaméityu tsáne ámuha meíhjúváityúne. Muurá ihdyu ámuháj Caani Píívyéébé Apííchó ámuhá pañe íjcyanére ámúhake túkevjtsoóneri ámuha meíhjúvaáhi.

21 Aane muurá míamúnaa ávyetá imítyú dáríívécátsíhi. Muurá tsané nahbémú íjcyarómé líihyánújcátsíhi. Áhdure cáánimu íjcyarómema líihyánújcátsímeye.

22 Áhdure mítyame ámúhake múnáájtsoó oke ámuha meúráávyené déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsáimíyé nihñéétsihvuré áábucúmé ihdyu pájtyéteéhi.

23 Áhdure tsácoomí múnaa ámúhake ímityúne dáríívéhajchíí múu técoomítyú péé tsícyoomívuréjucu. Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe ímiáánetúré ámúhake o néé tsííñe ó tsááíñe ámuháí pámeekéré íjraéémuke íñe óhdityu íjcyané uwáábojúvú mewáájácútsótúnáaaca.

24 Muurá tsaapi mamye tsá íuwáábóóbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsáné avyéjúúbé úníu múnáajpi tsá dííbyé ehnííñevu íjcyatúne.

25 Aane muurá íñe ámúhá avyéjuube o íjcyároobe o ávyejúúllémeítýúhajchíí téhdure tsá ámuha maávyejúúllémeítýúne. Muurá oke Betsebóodívú imyéménúúbeke állíu múnáajpidi díllóhíjcyáme. Aaméjííva muurá ámúhakye íávyejúúllétúne téhdure díllóóhi.

Píívyéébedi múu íllityéhi
(Rc 12.2-7)

26 Árónáa ihdyu mááábímeyéidí míamúnaa ámúhakye méénúíyóneri. Muurá tehdu nénehji ámúhakye pátyehíjcyáné tsá tétsihvúré níjkéváítýúne. Muurá páneere íiná meméénuhíjcyáné bóhówááveéhi.

27 Áánéllii íñe ámúhakye o néhíjcyáné múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúballetúmé ámuha meíjcyáítýúne.

28 Ahdícýane tsá múu áábímeyéítýú míamúnaa ámúhakye dsíjívétsóiyóneri. Muurá tsá ditye píívyetétú ámúhakye iwáágóóiyóné Píívyéébedítýu. Apáábyéré ihdyu díibye piivyeté ámúhakye iwáágoóné ávyeta mújyú ámuha meíjchívyéítýúmé meícúbáhrámeítýóné cuujúwá pañevu. Áánéllii múu apáábyedítýé Píívyéébedi áábímeyéíhi.

29 Muurá coomícomútsí míítýétsíwuúcú tsájíhwuúré áhdómeíhi. Ehdu áyá áhdómeítýómedítýú muurá tsá tsaapi ámúháj Caani Píívyéébe wáájácútúnáa dsíjívéítýuróne.

30 Aabe muurá páneere ámuhá níwájújíné íjcyaróné waajácú múhdújivá íjcyane.

31 Áánéllii tsá íínerí ámuha maáábímyeítyúne. Muurá diitye coomímú wájyúmeíñé ehnííñevu ámuha méwajyúmeí Píívyéébedívu.

Jetsóoke meúraavyéné metóónútyuróne

(Rc 12.8-9)

32 Muurá oke iúraavyéné tóónúmeítyúmeke ó bóhówájtsóó níjkyéjiri íjcyaaabe Llihíyodívu.

33 Áánetu íllure tóónúmeíhíjcyámé hallúvú ó úúbálléé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

Jetsóó hallútú míamúnaa tsárílléjcatsíñe

(Rc 12.51-53; 14.26-27)

34 Aane méjtsúcunúdí ííñújívúu o tsááne míamúnaa tsaímíyé íjcyaki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsárílléjcatsíki.

35 Muurá tsaapi tsarílléé cááníkye oke dibye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure tsáápille tsarílléé tsííjyuke tééné hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja tééné hallútúré tsaríllééhi.

36 Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcátsíi oke tsaate imúnáadítyú cáhcújtsóné hallútu.

37 Muurá oke iwájyúné ehnííñevu tsamééré cáánímuma íítsime wájyújcatsíhájchíí tsá ímíááne tahñéjté ditye íjcyatúne.

38 Áhdure oke iúráávyéné déjúcotu íícúbáhrámeíyóné ímíllétúmé tsá tahñéjté íjcyatúne.

39 Muurá ííñújiri íimíllédúré íjcyáneri tsúúrameímyé wágóóóveéhi. Áánetu ookéréjuco ímí iúráávyéneri tsúúrameímyé pájtyéteéhi.

*Tsijtyeke ímí meíicuvéné Píívyéébé ímí íjtsúcunúne
(Mc 9.41)*

⁴⁰ Muurá ámuha táwákimyéí meméénúmeke íicuvémé okée wáloobe Llihíyomájucó múhtsikye íicuvéne.

⁴¹ Aame tsaímíyé Píívyéébé wákimyéí méénúmeke íicuvémé tééne áhdo újcuú tshdúré diityéma. Áhdure idyé tsijtye Píívyéébeke úráávyehíjcyámeke tsaímíyé íicuvémé tééne áhdó újcuú tshdúré diityéma.

⁴² Aane diitye táuráavye múnáake núpácyo díívanévú ájcume téhdure újcuú tééne áhdo.

11

*Tsojtsó múnájpi Jóáa Jetsóo éllevu wáloomútsi
(Rc 7.18-35)*

¹ Ehdúu Jetsóo muuha 12-meváké iúwáábótsihdyu péé tsiéllévu tééne ííñújí comíñevu téhulle iúwááboki.

² Áanáacáhjáa cúvéhóójari tsojtsó múnájpi Jóáa íjcyabe tsúúca waajácú ehdu Jetsóo méénuhíjcyáne. Áanéllihyéhjáa wáloobe míityétsikye ímamyémudítýú dííbye éllevu.

³ Aamútsíi neevá dííbyeke:

—¿Ava diibyéjucó uu Pájtyetétsoobe éhneváa ííñujívú u bóhówáávéííbyeke muha meítsohíjcyáábej? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyatúnej?

⁴ Ehdúu dityétsí Jetsóoke néérónáa neebe dityétsikye:

—Meóómíñe méuubállé Jóááke íñe muhdú o úwááboobe méénúraítyúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne.

⁵ Méúúbálleco hállúvátuméhjí hálluvájucóóne, úllétuméhjí úlléjucóóne, íjpi chájááveneri chémeméhjí bóhíine, lléébótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjívémé tsiíñe bóhíine. Áhdure méúúbálleco ídáátsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábómeíñe. Énehji páneere méúúbálleco dííbyeke.

⁶ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

⁷ Ehdúu íñééné boone diityétsi déjuvu neebe múúhake diibye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáá íñéubará píívyétúné iíñújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méíjtsúcunú dííbyeke? ¿A ámuháa méíjtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébari vaaúmeídyú páhduváre dííbyé íjtsaméí nééené?

⁸ ¿A tsané ímíyée úcámeíhíjcyáábe? Muuráhjáa tehdu iújcámeícyá tsá íhdícyátsihyi díbye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjuté jaaháñe pañéiyo díbye. ¿Aanee muubá ímiáané díbye?

⁹ ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uuballe múnáajpí díbyej? Ímiáánée diibyejuco. Áronáacáa tsíjtyé ehnííñevu díbye.

¹⁰ Dííbyedítyú muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééené:

Ó pícyoó dííhde tsáápiikye díbye iúúballe míamúnáake ditye ímíbáavyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

11 Aane ímiááné tsá dííbyedu tsijtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjúejtédítýú ìdàátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí díibye Jóáa ehnííñevu.

12 Díibye muurá Jóáa úwáábótsihdyu íñe ícyoocávú teene Píívyéébé avyéjuvu iúcaavéné ímíllémema ténejcu ímíllétúmé múhdurá ícyahíjcyáhi.

13 Muuráhjáa pámeere Píívyéébé ihjýú uubálle múnaa éjyúúvú íjcyame téjyútújuco íhjúvahíjcyáné dííbyé avyéjuri. Áhdurée Moitséeúvú ihjúvahíjcyá téénetu. Áámé nihñéejpíyée muurá díibye Jóáa bóhówaavéhi.

14 Aane ámuha mecáhcújtsóhajchíí mécahcújtsó Jóáa Eríá íjcyane éhnée Píívyéébé ihjýú uubálle múnaa tsiíñe díibye bóhówááveíñe néhíjcyaaabe.

15 Aane ihdyu óví ímiááné lléébome icyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

16 Ahdícyane ¿aca muutédivú íñe ámuuha ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj. Muurá múúne lláhájtsiri íícume úhbácatsíhijcyádú ámuha páhduvé médaríívéméihijcyáhi.

17 Muurá múúne íllu úhbácatsíhijcyáme: “Chiiyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíllétú mewáhtsine téeneri. Áhdure máatyóba májtsí memájtsívárónáa tsá ámuha meímíllétú mekímoovéne.” Ehdu múúne tsíime úhbácatsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha.

18 Muuráhjáa Jóáa tsá mítyane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá díibye ádohíjcyatú bíinojpácyo. Áánetúu dííbyedítýú ámuha ménehíjcyá mééííbye íjcyáábé pañe naavéné íjcyánéllii ehdu díibye nééneé.

19 Áábé boonétúu ó bóhówaavé Míamúnáájpidívú

o ípívyééveébe. Aabe panévare o májchoobe téhdure ó adó bíinojpácyo. Áánetu idyé ílluréjuco óhdityu ámuha menéhijcyané oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehijcyá oova ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Árónáa tene pánéévénetúi méwaajácuú keená ímiáané íjcyane. Ehdúu neebe Jetsóo.

Lléébópityúné míamúnaa

(Rc 10.13-15)

²⁰ Aabée tsáijyu ihjyúvá mítyane méénúráityúronéhjí imyéénuhíjcyá coomíji múnáadítyú ditye ímityú íhvejtsópityúnetu.

²¹ Neebépeé:

—¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñe Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyánée Tííroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúúca téjyuré técoomícyu múnaa ímityú íhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco íbúwáávéiyóne. Aamée muurá íatérééjahjívú iújcámeíñe bállíjyuri ávúhcúiyá teene íhvéjtsóné uubáalle.

²² Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñe ehniíñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnaa muhdú míamúnaa ícyahíjcyané Píívyéébe nihñéétsihvuré diityémá ímbájchócoóca.

²³ Ahdu muurá téhdure Capenaáo múnáake pajtyeíñe eene múhdumé ‘mityáhmityá’ tsíñáávehíjcyámeke. Íjtsúcunúméubá

íh̄tsútúúvéiyóne. Áánerá íllure wágóóóveímyé cúújúwá panévu. Muurá íñe méénuráítyuróné o méénuhíjcyánée Tsodóóma múnáama éíjyuúvú o méénuca ímítyú íhvéjtsóne ímíjpyetéiyóme. Aacáa muurá ícyoocápi íjcyáiyocóómi.

²⁴ Aane muurá diitye Capenaóo múnáa ávyetá ihnáhó ícúbáhráméíí técoomí múnáape ícúbáhrámeíñé ehníñevu Píívyéébe muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímibájchócoóca.

*Méimítyutu meke Jetsóó állíjchutsóne
(Rc 10.21-22)*

²⁵ Téijyúu Cááníma íllu íh̄jyúvaábe:

—Ayúju Táácááni Píívyéébej, níjkyejí, ííñují, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyaaábej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvá ímiáájú idáátsojtedívuré u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdujúco tsá waajácu múnáa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsoú teéne.

²⁶ Ahdícyane ihdyu, Lli, óví ehdu teene muhdú u ímillédu.

²⁷ Ehdúu Cááníma íh̄jyúvátsihdyu neébe:

—Muuráhjáa ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyéeveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítýú íjtsámeíñe. Tsá muurá múha wáájácútú díbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácu muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácu muhdú díbye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówajtsóméré waajácúhi.

28 Ahdícyane cáhawáá ookéréjuco méuráávyé ídátsó múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu ámúhake o állíjchútsoki.

29 Muurá íñe ídátsó tsaííbuwáre o íjcyabe ámúhake o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdu méíjcyaco. Áijyu ihdyu íñe imíjyaú ámuha méíjcyáahi.

30 Tsáháturo tene íhnáhootú ehdu ámúhake o néene ámuha méuráávyéiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo.

12

Wáyeéévejcoóji Jetsóo mamyémú méenune (Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)

1 Áábemáa muha wáyeéévejcoóji úmihéj piínétú mepájtyeme maájyabáávaténéllii bajtsóháñetu meújcuíne mémajchóhi.

2 Aanée paritséomú ííténe née dííbyeke:

—¿Aca íveeki eene aatye dímamyémú meenú íjcyooji wáyeéévejcoóji meméénúityuróne?

3 Áronáacáa Jetsóo née diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íájyabáávaténéllii íñahbéjtema téhdure Dabííuvú méenune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne?

4 Muuráhjáa duurúvájá pañévú iúcáávéne imájchóítyuróné Píívyéébé ícúvé pááa tééjá pañévú pícyámeíhijcyané apáámyéré llúúvájte máchohíjcyánetu majchóme.

5 Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitséeúvúu téhaamíturé cáátunúné duurúvájá pañé wákimyéi múnaa llúúvájte wáyeéévejcoojíí

Íjcyaróné wáyééévéíturóne? Aane muurá ditye téjcooji wáyééévetúné tsá Ímityúné Íjcyatúne.

⁶ Aanéjǰí awáá muurá teene duurúvaja ávyejúúllémeíñé ehnííñevu táavyéju.

⁷ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Ó imíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñe. Tsá o ímíllétú apááñéré oke ámuha iyámeke mecóvájtsóneri meíícúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí mewáájácuca tsá menéétsóíturó ímityúné méénútúrómédívu.

⁸ Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébéllii téhdure téjcooji wáyééévejcóóji. Ehdúu Jetsóó néé paritséómuke.

*Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)*

⁹ Átsihdyúu dííbyema muha méúcaavé téjcooji pih-cyáávéjǰa pañévu.

¹⁰ Áájǰa pañée tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsi múhdurǰa néébeé. Áánaacáa tsaate tétsihyi íjcyame Jetsóodívú íñéétsóro néé dííbyeke:

—¿A ímí tehdújuco teene íjcyooji wáyééévejcóóǰí tsaate chémémeke mebóhíítsóiyóne?

¹¹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—¿Aca wáyééévejcóóǰí ámuha jééú obééjǰa wáhyéjú pañévú áákityéébeke tsá ámuha meíjchívyétsóíturóne? Muurá ámuha meíjchívyétsóiyáhi.

¹² ¡Aanéjǰí awáá muurá diibye obééjǰa wájýúmeíñé ehnííñevu míamúnáa wájýúmeíhi!

Aane muurá tsá muhdú tene néétu wáyeeévejcóójí ímiááné íjcyane meméénune.

¹³ Ehdúu diityéké iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucóo díbye cujúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe.

¹⁴ Átsihdyúu paritséomú ipyéénemáhjáa pítýácójcatsí muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe.

Jetsóó méénuíñé tsúúcajátújuco némeíñe

¹⁵ Aanée iwáájácúne péjúcoóbe. Áábekée mítyane míamúnaa úráávyémedítýú chéméméhjike bóhíitsoóbe.

¹⁶ Áánemáa diityéké bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

¹⁷ Ehdúu diityéké bóíjcyuube Píívyéébé ihjýú uubáalle múnáajpíhjáa Itsaía dííbyedítýú íllu néhdújuco:

¹⁸ Áánu ímí táwákimyéí méénuhíjcyáa téénevu o pícyoóbe. Áábeke o wáýúnéllii ó imíjyúú dííbyedi. Áánéllii Táapííchó dííbyé pañévu ó pícyoó tééné piáábori díbye pámeekéré míamúnáake iúúbáalle muhdú táijtsaméí íjcyane.

¹⁹ Aabe tsá ‘mityáhmítýá’ íhýúváiýú míamúnáama.

²⁰ Áhdure tsá ídáátsóméhjike díbye éhdiiválléityúne. Áhdure íhtsútúnetu cahcújtsótú pañe cáhcújtsórómedítýú tsá díbye ‘óvíjyacóóme’ nééityúne. Ehdú páneere ímíjpyetétsóiibye íávyéjuutéijyu.

²¹ Áábedívú paméva míamúnaáre cátsípááveéhi.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía Jetsóodítyú nééhií.

*Jetsóoke Naavénéé píaabóné tsaate nééneé
(Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)*

²² Áábe éllévúu tsáápiikye tsivámé naavénéé ípañe íjcyáábeke. Aabée íhgyúvátuube íjcyaaabe idyé tsá hállúvatúne. Áábekée Jetsóó ímíjpyetétsoobe tsúuca íhgyúváhi. Áhdurée hállúvájúcoóbe.

²³ Ááneríi tétsihyi íjcyame iúllévenúne néjcatsíhi:
—¿Aca tsá diibyéjuco áánu Dabíiúvúj tsíménémúhaabe Críjto íjcyatú éhneváa tsááiíbye?

²⁴ Ehdúu tsaate nééne paritséomú illéébóne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá míamúnáa pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneríye.

²⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—Muurá tsáné avyéjujte tsajíjtóré íjtsámeítýúmé ímityúné idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure tsája múnaa ímityúné idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco wáchájánújcatsíñe.

²⁶ Ahdu nééne ¿aca muhdú ííivane Naavénéé íhyájkíyé íjcyáábeke tsíjpiikye waagóóiyáhi? Muurá tehdu ímyéenuca ílluréjuco díbye íavyéjú újónéjtsóiyóne.

²⁷ Aane muurá ámuha menéé Betsebóó píááboríyé dííbyeéjté naavémuke o wáágóohíjcyáne. Áánetúhaca ¿múúbé píááborí ámuhá mamýémú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééítýuró Betsebóó

piáábori ditye wáágóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu óhdityu meíhgyúváneri.

²⁸ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó oke piáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha mewáájácúro tsúúca dííbyé avyējú ííñjírri ámúhama íjcyájucóóne.

²⁹ Tsá muurá tsáapi éhne dííbyé já pañétú múha tsájtyéityuró dííbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú ibóáyoca botsíi tsajtyeiyómé dííbye éhne. Áronáa tsáháubá muurá díbye ihñe múhdivú íhvéjtsóityuróne. Ahdu íívane tsá Naavéné oke piáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

³⁰ Muurá oke ipíaabóné ímilletúmé táwákimyéi íllure imíllé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáiyómeke íllure óhdityu mūtátsohíjcyáhi.

³¹⁻³² Muurá panévare ímityúné míamúnaa méenuhíjcyáronéhjí Píívyéébe ábájííveé diityédí ídáátsóvéenema. Áhdure íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedityú ímityúné íhgyúvárómedi ídáátsóvéííbye. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhgyúvahíjcyámedi tsá díbye múijyú ídáátsóvéityúne.

*Iñéevatu méwaajácú keehé ímíááhé íjcyane
(Rc 6.43-45)*

³³ Muurá bajtsóháñetu ímíááhé ímí neeváhi. Áánetu átéréehé tsá ímí néevatúne. Ááneturé méwaajácú keehé ímíááhé íjcyane.

³⁴ Ahdu íívane ímíáámejívva ámuha ímí méihgyúváiyá ííñimyéímúeméjteré ámuha

meíjcyame? Muurá ímityúné íííbúwá pañe íjcyámedityú téénere íjchívyéhi.

³⁵ Muurá ímiáábé ímiáánéré ihjyúvá ímiá íjtsaméí ípañe íjcyanéjuco. Áánetu ímityuube ímityúnéré ihjyúvá ímityúné íjtsaméí ípañe íjcyanéjuco.

³⁶ Aane muurá pámeere míamúnaa úúbállé Píívyéébeke muhdú íhgyúvahíjcyanéhjí díbye páneere muhdú ditye ícyahíjcyané díityémá ímíbájchócoóca.

³⁷ Muurá tsáápiitsámá ímíbájchóiibye muhdú ditye íhgyúvahíjcyádújuco. Ímiáánéré íhgyúvahíjcyámé hallúrí tsá ñná íjcyáityúne. Áánetu ímityúné íhgyúvahíjcyámé ícúbáhráméíhi. Ehdúu Jetsóó néé paritséómuke.

Míamúnaa Jetsóoke néé díbye méénúráityuróné imyéénuki

(Mc 8.12; Rc 11.29-32)

³⁸ Aamée tsiíñe taúhbájú uwáábojtémá Jetsóó éllevu itsáane néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, cána bo méénúráityuróné meenu muha maájtyúmíne menéé ímiááné díibyéjuco Críjto Pájtyetétsoobe u íjcyane.

³⁹ Áánélliihyéé neébe:

—¿íveekí ámuha méimíllé teene o méénune ámuha mecáhcújtsokíjñvari? Óví ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíí Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú díibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane.

40 Muuráhjáa amóóbé pañe téhí déjúcori ijcyaaabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke ditye cúúuube ííñújí pañe 3 coojíva o íjcyátsihdyu tsiíñe ó bóhííhi.

41 Aane muurá Níinibé cóómi múnaa ámúhadívú néétsoó íñe ícyooca íjcyáné míamúnaa ámuha mecáhcútsohíjcyátúmedívú Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné ímíbájchócoóca. Muuráhjáa técoomí múnaa diibye Jonáaúvú úwaabóné icyáhjútsóne ímíbaavyé ímityúné íicyahíjcyánetu. Áánáa dííbyeúvú ehniíñevu o íjcyaaabe ámúhakyé o úwááboróné ¿íveekí tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne?

42 Áhdure tsáápille tsiíñe ííñújí múnáalle ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó úwaabóné illééboki. Aallée muurá ímí cáhcújsóhi. Áánáa dííbyeúvú ehniíñevu o íjcyaaabe o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

*Ípyée íjchívyémé pañévú tsiíñe naavéné óómiñe
(Rc 11.14-26)*

43 Muurá naavéné tsaaté pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáitsíí néhcoobére. Aabe íjcyáíyotsíí íájtyúmítúnéllii íllu íjtsámeíhi: “Tsiíñe éhne bîwáábé pañévúre ó óómií ópée o íjchívyéébé pañévú.”

44 Ahdújuco muurá óómiíbye ájtyumíváné diibye ípyée íjchívyéébeke ímíwu pevéebé éhne múu jaa llíyahdu néébeke.

45 Áánéllii múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke diityémá tsiíñe íúcaáve dííbyé pañévú. Áábeke muurá íhdée ícúbáhrané

ehnúíñevu ícúbáhraábe. Ehdú muurá ímityúmé íjcyame ídátsó ícúbáhráméíhi.

*Jetsóoke tsíju dílbyé nahbémuma újcutéróne
(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)*

⁴⁶ Ehdúu Jetsóó íhjuvánáa íñahbémú tsíjjuma dílbye éllevu tsááme wajtsí tétsihvu áachívu. Aamée imíllé íhjuváné dílbyema.

⁴⁷ Aanée tsaate úúballé dílbyeke. Néémépeé:

—Áátye éhtsíhyi áachi díñahbémú dítsíjjuma íjcyamévá imíllé úúma íhjuváne.

⁴⁸ Árónáacáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé táátsíjjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

⁴⁹ Ehdúu íñétsihdyu múúhakyé úúbácyunúúbéré néehí:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere waháromú, táñahbémú, táñaallémú, méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha méijcyame.

⁵⁰ Muurá Llihíyó níjkyéjiri íjcyáábeke cáhcujtsómé dílbye ímillédú íjcyame ímiáané tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, waháromu.

13

*Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju
(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)*

¹ Ehdúu Jetsóó diityéké nétsihdyu muha dílbyema méijcyáatu mepée únéú úníúvu.

² Átsihyí muha méijcyánáa idyé mítyane míamúnaa píhcyaavéjucóó dílbyedívu. Aamée téhíwájú hallurí íjcyánáa míne pañévú úcááveébe.

³ Aabée téémí pañétú diityéké mítyane panévatu úuwaabóné úúbállehíjcyá tsíeménéhjitu. Téjyúu tsaapi bájtsónetu úwááboobe illu úúballéhi:

—Tsaapíhjáa íwajcyóhá trígoúúhá bájtsoobe illure wáwárajcóhi.

⁴ Aanéhjáa díbye wáwárajcónetu tsáuhji juuváj piínévú dójcone coomímú méhdojéhi.

⁵ Áané tsiúhjihjáa néwayúúné raahóvú dójcoúhjí íicúiwuúré iíné tétsii iínú imíchi íjcyátúnéllíhye.

⁶ Áróhiibájihjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeríyé tébajkyéjí íjcyánéllíhye.

⁷ Áané tsiúhjihjáa tsuhji íjcyátsihvu dójcóné hallúvú tene wááménéneri ííñeroné duhcúvatéhi.

⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píivyénetu tsáhiibájí neevá mítyane. Áané tsihíibájihjáa lííñevúré neeváhi. Áané lííñevuréjucóhjáa tsíhiibájí néévane.

⁹ Aane ihdyu óví lléébome icyáhjútsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóó úwáábó túhútsohíjcyáne

(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)

¹⁰ Ehdúu díbye néénéllii muha dífbyeke menééhií:

—¿Aca íveekí tsíeménetu ú úúbállehíjcyá u úwaabóne?

¹¹ Áanéllíihyéé múúhake neébe:

—Muurá ihdyu ehdu ó úwáábohíjcyá Píivyéébe ámúhake iwáájácútso muhdú íavyéjú íjcyanévu. Áánetu oke cáhcújtsótúmeke tsá díbye wáájácútsotú téénevu eene ámúhake iwáájácútsódu.

12 Muurá ímiáájú imíllémedívú bóhówájsóiibye éhniíñevu ditye iwáájácuki. Áánetu teene imíllétúmedívú tsá díbye bóhówájcaáyóityúne. Tsáijyu múu áyánéwu ditye wáájácuroóné muurá illure dojtúcuíibye diityédítu.

13 Ehdu néénéllii muurá o úwaabóné tsíeménéhjitu ó úúbállehíjcyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyúmíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu.

14 Ehdu ícyahíjcyámé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpii Itsaía illu néhdújuco:

Uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne.

Áhdure íajtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne.

15 Dityé íjtsaméí ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñéúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeítuýmé éhne múúne hállúvatúme íjcyadu. Aaméjííva tehdu óhdi íjyácunúmekéjíí ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaía.

16 Áánetu ihdyu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaaajácú ñná tene nééiyóne. Áhdure muurá ámuha maájtyumíne tsúúca méwaaajácú ñná íjcyane. Áánéllii ihdyu méimíjyúú téeneri.

17 Muuráhjáa éíjyuúvú íjcyame Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama tsijtye Píívyéébeke úráávyehíjcyámé imíllehíjcyará íajtyumíne íñe ícyooca tsúúca ámuha maájtyumíne. Árónáacáa tsá téijyu diityédívú tene ajtyúmídú néétune. Áhdurée imíllehíjcyarómé illéébone íñe ícyooca ámúhake o

úwáábohíjcyáné uwááboju. Áronáacáa tsáhái téijyu tene bóhówáávetúne.

*Tsaapi bájtsónetu úwaaabóné Jetsóó bóhówajtsóne
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)*

18 Cáhawáá ímíñeúvú meíjtsó bajtsó múnáájpidítyú íjcyáné uwááboju ñná nééiyóné o bóhówajtsóne.

19 Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mútátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj pñnévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne.

20-21 Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré néené mávaríjchojúúné íjcyanéhjí íáábucújúcoótúnetu ílluréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu ííñeróné núhbá allóócóri chémene. Ehdu muurá patyéhíjcyáné ímí cáhcújtsótúmema.

22 Áánetu tsaate tsúúca ímí téené uwááboju llééborómé mítyane íjí avyéjuríyé itsúúráméíñéllii ténejcu ábájíívehíjcyáhi. Aane nééiyóné eene tsuhjí pañévúhjáa dójcoúhjí ííñeróné íllure dúhcúvaténe.

23 Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate teene illéébone cáhcujtsómé ímí tehjújuco úráavyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áámedítyú íjcyámé tsaate éhnííñevu ímí Píívyéébeke úráavyehíjcyámé eenéhjáa teene tríígóhiibáné imíwu píívyene mítyane néévadu néémeé. Áánetu íjcyámé tsaate íhtsútáwu ímí Píívyéébeke úráavyehíjcyámé eenéhjáa llííñevúré

nééváhiibájídú néémeé. Áámedítýúí muurá ijcyámé tsaate diityé lííñevúréjuco úraavyémé eenéhjáa máihtsúnéré nééváhiibájídú néémeé. Ehdúu Jetsóó bóhówajtsó bajtsó múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju.

Tríígóji pañé bñvatu íjcyáné uwááboju

²⁴ Téhdurée tsiiñe úwááboobe tsaapi íúmihe bajtsónetu. Neebépeé:

—Muurá Píívyéébé avyējú tsaapíhjáa íúmihe bajtsojédu.

²⁵ Dibyéhjáa ibájtsójéne óómíñe déjuvu tsaapi dííbyeke múnáátsohíjcyaaabe bajtsojé bñva tríígo díbye bajtsóné raahóri.

²⁶ Aanéhjáa keemévé teene ímiááné ikyéémévéne nééváné tujkéveriye.

²⁷ Aanéhjáa diíbye tépallí aabájáábé únú múnáa íúújéjéne neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ááneráhjáa ímiáánéré méúmihe mebajtsónáa ¿kiátú íjcyane bñva iíñe téené raahóri?

²⁸ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Tsaapíubá oke múnáátsohíjcyaaabe ehdu meenúhi. Áánéllihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Cána muha mewáámíuki. ¿Mityá óví íjcyáne?

²⁹ Ehdúhjáa ditye néénéllii neébe:

—Tsáhaá. Muurá ámuha teene metábáhcyóhajchíí bajtsóháñe ámuha métútávajtsoóhi.

³⁰ Áánéllii ihdyu óvíjyucóí meíhvéjtsoíñe tsanéécú ikyééméveki. Tsanéérei teene ímiááne néévá maááhívétsócooca ámuhakye ó neé ámuha metábahcyóné pájtsuuhójí mechíjchu mecóvajtsoki. Áánetu ihdyu ímiááne maááhívétsóne ímíñeúvú

mépícyóohi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju
(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

³¹ Áhdurée tsiíne úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

—Téhdure idyé muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsone ííne ímíjyaú ávyétá mityáhé kéémevédu.

³² Muurá panévá neeváúúné Iliíñévúré íjcyáróúwúutu íínehe keemévé panévá bajtsóhééne ehnííñevu bájú uméhedúhe. Ááhé pañévú muurá wahpéjté ijcyóváhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó mojtáátsáhetu.

Pááá ooríchetu íjcyáné uwááboju
(Rc 13.20-21)

³³ Téhdurée pááá ooríchetu úwááboobe nééhií:

—Muurá tsáápille hariínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu téené ooríchetu pícyooróné páneeréjucu óóríchódú idyé teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó íúwaabóné tsíeménéhjitu úúbálléhjcyáne
(Mc 4.33-34)

³⁴ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu íúúbállénej tééveri úwáábohíjcyá míamúnáake ímíñéúvú iwáájácútso ìná íuwaáboju nééiyóne. Tsáháa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne.

³⁵ Ehdúu úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa íllu néhdújucu:

Muurá tsíeménéhjitu o úúbállénej tééveri ó waajácútsoó táuwaáboju ìná nééiyóne. Muurá ó bóhówájtsoó íñée ííñújima páneere

Píívyéébe ípívyéjtsóijyújuco íjcyáronéhjí múha wáájácútunéhjí.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi néhdújuco Jetsóó úwáábohíjcyáné tsíeménéhjitu.

Bïvátú íjcyáné uwááboju Jetsóó bóhówajtsóne

³⁶ Átsihdyúu ílluréjuco míamúnáake ípítyájcóne dibye ááhívu pééneé. Áhullévúu muha dííbyeke menééhíí:

—Áyu cána múúhadívú bóhowájtsó úmihé pañe bïiva íjcyánetu íjcyáné uwááboju ñná nééiyóne.

³⁷ Áánéllihyée múúhakyé neébe:

—Eene ímiá bájtsó bájtsoobe muurá oo Míamúnáajpidívúu o ípívyééveébe.

³⁸ Áánetu teene úmihé ‘páneere ííñújiri míamúnaa íjcyane’ nééiyóne. Muurá eene ímiá bájtsó Píívyéébé avyéjúejte íjcyane nééiyóne. Áánetu bïiva ‘Naavéné icyánéjcuriyé íjcyáné míamúnaa íjcyane’ nééiyóne.

³⁹ Áánetu eene tépallí múnáájpicke imúnáájtsóne bïiva bájtsoobe muurá pañetu diibye Naavéne. Áánetu ‘íñe ííñújima páneere ílluréjuco níjkévaíñé’ nééiyóné eene bajtsóháñé ááhívetsóméíñe. Áánetu diitye eene bajtsóháñé ááhívetsómé ‘níjkyéji múnaa íjcyane’ nééiyóne.

⁴⁰ Muurá éhne múúne úmihé pañe bïiva mepíhñune mecóvajtsódú pajtyéíñe diitye Naavéné icyánéjcúejtéma. Aame wágóóóveé cúújúwá pañévú íñe ííñújiri múhdurá míamúnaa ícyahíjcyáné diityémá níjkévacoóca.

⁴¹ Muurá Míamúnáajpidívúu o ípívyééveébe ó táúhbaá tahñéjté níjkyéji múnáake ditye

íhdyúétsihvu ipíhgyúcu diitye ímítyúmeke táavyéjúéjtéké ímítyúnejcúvú íbúwátsohíjcyámeke.

42 Áameke cúújúwá pañévú ditye wájojcómé téewá pañe íjcyame íhwáñeene ííhdóne taá íícúbáhrámeíñeri.

43 Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé dííbyé avyéjú pañe íjcyame cádiúcúnuú éhne múúne nuhba cóójíejpi ájchúcunúdu. Aane ihdyu óví amúhadítýú lléébome icyáhjútsóné tehdu íjcyáhi.

Ímíwu nééné tsíménetu íjcyáné uwááboju

44 Téhdure idyé Píívyéébé avyéjú ílluú:

—Tsaapíi tsátsii ííñújí pañe ávyétá mityáné wájýúmeíñé tsíméné íájtyumíné tétsihvúré íhvétsoíñúhi. Ááneríi ímíjyúúvéne páneere ítsíméné íñáhjíhénúne dsíídsima tétsii ííñují áhdoobe íiyéjucu téénema íjcyaki.

Ímíwu nééné neewáyutu íjcyáné uwááboju

45 Téhdure muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsaapi náhjíhe múnáajpi imíwu nééné newáyúúné mítyane áhdótsámeíúhjí néhcohíjcyádu.

46 Aabe muurá tsau íájtyúmícooca páneere ítsíméné íñáhjíhénúne dsíídsima teeu áhdóhi.

Tsínucóóhotu íjcyáné uwááboju

47 Téhdure Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsíínúúri amómeke meújcu.

48 Muurá múúne tsínú múnáa ítsínúúmeke técoohóríyé téhí úníúvú itsájtyéne píhcyú ímiá amómeke. Áánetu doorátujtéké ílluréjucu ditye wámiúúne.

49 Ehdú muurá pajtyéiñe míamúnáama Píívyéébe páneere ííñuji níjkévátsócoóca. Muurá níjkyéji múnáa dówajcároó ímiáámedítú ímítúmeke.

50 Áámeke cúújúwá pañévú ditye wájojcómé téewá pañe íjcyame íhwáñeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri.

Béhnema tsúúcáanéécú imíwu nénéécutu íjcyané uwááboju

51 Ehdúu Jetsóó iúwáábóné níjcáutu néé múúhake:

—¿A ícyooca ámuha mélleebójucóó ñná nééiyóné o úwáábohíjcyáne? Áánéllíhyée muha menée:

—Éée Ávyéjuúbej, ímí muha mélleebó ícyooca ñná tene nééiyóne.

52 Áánéllíhyée neebe múúhake:

—Muuráhjáa tujkénúene Píívyéébé taúhbaju úwáábohíjcyámema ícyooca tsúúca íjcyané míñéecu uwáábó íhdéénema béhne Píívyéébé avyéjutu íjcyane. Aane muurá teene íhdéene Píívyéébé waajácúháámí pañe íjcyáhi. Áánetu íñe béhne ámúhadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

*Jetsóó Natsaréeri úwaabóne
(Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)*

53 Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej tééveri iúwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdyu.

54 Aamée muha méúújeté Natsaréevu díbyée píívyécomívu. Áijyúu idyé úwaabójúcoobe tétsíi múnáake pihcyáávéjá pañévu. Áábedíi iúllévenúne néjcatsímye:

—¿Aca kiátú aabye iújcúné waajácuri panévaré méénúráityúronéhjí méénuhíjcyáhi?

⁵⁵ ¿Aca tsá éhne aabye úméhewááné wákimyéi múnáájpi hajchi íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsíju Maaríá íjcyatúne? Muurá díbyé nahbémú Jacóóboo, Jotséee, Tsimóoo, Jóódaá, éhdume.

⁵⁶ Áhdure muurá íñaallémú íchihyi. Aabéjii muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehji múu méénune?

⁵⁷ Ehdúhjáa díbyedítú ínééne tsá ditye cáhcútsohíjcyatú díbye díityéké úwáábohíjcyaróne. Áámekée neébe:

—Tsiytye muurá ihdyu avyéjuullé Píívyéébé ihjyú uuballe múnáájpiíkye. Áánetu ihyájkímú íjcyarómé tsá áveyjúúllétú díbyeke.

⁵⁸ Ehdúu díbyeke ditye cáhcútsohíjcyatúnéllii tsá éhnííñevu díbye méénújúcootú méénúráityúronéhjí tétsihvu.

14

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne

(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)

¹ Aanéhjáa díbyedítú tsaate úúballé Gariréa íñnújí avyéjuube Heróódeke.

² Áánélliihyéhjáa neébe íúnú múnáake:

—Tsáijyu múúne tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíñe bohíhí. Téénéllii muurá eene piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

³ Díibyée muurá Heróódé nééjuri dsíjívetsómé Jóáákeé. Muuráhjáa díbyedívú íkéévétsóne úwááñéhiyi íchíjchútsóóbedívú cuvéhoojánútsoóbe.

Ehdúhjáa méénuube íñahbe Perípe taaba Herodía dííbyemáyéjuco íjcyalle nééjuri.

⁴ Diibyéhjáa Heróódeke illu nehíjcyaaabe Jóáa íñáhbé táábama díbye íjcyánetu:

—Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

⁵ Ehdúhjáa díbye nehíjcyané hallútú imílléroobe téijyúrējuco idsíjívetsóné dííbyeke. Áronáacáhjáa nuhnéveebe Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne míamúnaa dííbyeke ávyejúúllehíjcyánéllíhye.

⁶ Áijyúhjáa ítsímávajcójí úújeténéllí diibye Heróóde wáñehjívatéhi. Áané pañéhjáa ídsídúelle Herodía aiyúwá wahtsí pámeere úúbámyé úmíwávu. Aanéhjáa dííbyeke ávyéta ímí pájtyéneri ímíjyúúveebe mítyane.

⁷ Áanéllíihyéhjáa díílleke neebe íná dille dííbyeke táúmeíñevu íájcuíñé ímíáané állítyuubére.

⁸ Áanéllíihyéhjáa tsíju úwaabódújuco dille nééne dííbyeke:

—Ó imíllé oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáa nívaúvú bohtájiri.

⁹ Ehdúhjáa dille nééne kímóhcó dííbyeke pájtyeráhi. Áronáacáhjáa íállítyúné díbye nééne pámeere dííbyé uubámyé lléébójúcóónéllí tehdu méénuúbe.

¹⁰ Aabéhjáa tsúuca tsaatéké wallóó diibye Jóáa cuvéhóójari íjcyáabeke dítye ikípíyuúcuté íhñíwau.

¹¹ Ahdújucóhjáa péeme ikípíyuúcújeu tsívane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúme dílle bádsíjcájake. Ááuvúhjáa ájculle tsíjjuke.

12 Áánélliihyéhjáa dííbyeúvú mamýmú tsáame dííbyeúvú ìtémeho iújcújéne cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóo éllevu ipyééne úúballémé ehdu Jóááke tene pájtyene.

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)*

13 Átsihdyúu muha mepéé míineri tsíhyullévú múha íjcyátúhullévú múúhaye meíjcyároki. Áronáacáhjáa tsúuca míamúnaa waajácújucóó kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa ditye péécunúné íjchityu pacóómivá múnaäre.

14 Aanée téhullévú muha meúújeténáa mííne pañétú Jetsóo íjchívyeebe ìtéacunú tétsihyíjyucó míamúnáácóbaúvú íjcyane. Áámedíi ídáátsóvéne bóhítsoobe chéméméhjikéhjáa ditye tsájtyémeke.

15 Ájyúu tsúuca cúvéhréjuco tene néénéllii muha menée dííbyeke:

—Tsúuca cúvéhréjuco teene múubará íjcyátútsihyi meíjcyánáaaca. Ílluréjuco walló íjtyéke íchííj pihíri íjcyájáhji múnáadítyú tsíeméné iújcune ditye imájchoki. Muurá tsá imájchoma ditye íjcyatúne.

16 Áánélliihyée neebe múúhake:

—Ívéémekéami ó wálloój. Ámuháyé bo mémajchótsoj.

17 Áánélliihyée muha menée dííbyeke:

—Áronáa méhdi tsáhojtsíhovaré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi.

18 Áánélliihyée neebe múúhake:

—Áyu cána metsívaj.

19 Ehdúu múúhakyé iñééne diityéké neebe ditye iáhcúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáámevu icyárúúvénema. Áánemáa teene idyóhdáhínunévú múúhakyé dibye ájcune muha méwajtú pámeekére.

20 Aanée muha memájchónetu pámeere méoovéhi. Áánetúu coéváné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe.

21 Aamée eene diityémá muha memájchome wajpíímúré 5,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsíime éévemeityúrónáaáca.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene
(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)

22 Ááné boonétúu Jetsóó múúhakyé néé muha dííbyé ihde mñneri mepájtye tsíñejcúeévú dibyéi míamúnáake pítýájcóné hajchóta.

23 Aabéhjáa diityéké ipítýájcótsihdyu péé iye múha íjcyátúhullévú caméhbaúvú Píívyéébema íihjyúvaki. Aabéhjáa íjyunú téhullévu.

24 Áánáacáa muha tsúúca pñnééuríjyucó meíjcyánáa ávyétá ihnáhó kíjyébama nohji múúhakyé wájojóhi.

25 Aaméikyée muha mepéépiñáa cóójí pañévú di-ibyéhjáa Jetsóó tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácyó hallúrí úllebére.

26 Áábekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—¡Áyúúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáá métujkévetuj!

27 Árónáacáa neebe múúhakyé:

—¡Méíllityédíñe, oóre!

²⁸ Áánélliihyée Pééodoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné diibyéjuco u íjcyáhajchíí o péé diéllévu ehdu nújpácýó hallúri.

²⁹ Áánélliihyée neébe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucóo Pééodoro míinetu níityeíñúné nújpácýó hallúri úlleebéré dííbye éllévu.

³⁰ Áronáacáa kíjyeba ávyetá ihnáhó néeneri ííllityéne ílluréjuco díbye búuuvéne. Aabée dííbyedi wáníjcyámeííbye nééhií:

—¡Ávyéjuúbej, oke ihdyu pájtyetétso!

³¹ Áánélliihyée íhyójtsitu iékéévéébeke neébe:

—¿Aca íveekí tsá oke ímí u cáhcújtsotúne?

³² Aamútsíi mííné pañévú úcáávénáa tsúúca kíjyeba íhvetéhi.

³³ Áíjyúu pámeere téémí pañe muha meíjcyame Jetsóo líiñévú memíhmóúbáne menééhií:

—Ímiáánéjucóha ihdyu Píívyéébé Hajchi uú.

Chéméméhjike Jetsóo bóhíitsóné Genetsarée íiñújiri

(Mc 6.53-56)

³⁴ Ehdúu muha úneu mepájtyeme méúújeté Genetsarée íiñújívu.

³⁵ Aanée tétsíi múnaa Jetsóoke iwáájácúne úúballé pahúllevaré téené íiñújí múnáake. Aamée tsívahíjcyá chéméméhjike díbye íbóhíitsoki.

³⁶ Aamée dííbyeke néé íwajyámúubávúré díbye idyómájcótso íbóhíiki. Ahdújucóo ímiááné dííbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

15

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne (Mc 7.1-23)

¹ Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí dímamyé mú tsá méénuhíjcyatú méíhdé múnáaúvúu úwáábohíjcyádu?

² Tsá muurá ditye nítyámeíhíjcyatú imájchóíñé ihde Píívyéébé úmíwávú múúne meímíbájchómeíñé meméénune.

³ Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Árónáa muurá téhdure Píívyéébé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohíjcyatú ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávvehíjcyánéllíihye.

⁴ Muurá dííbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caánímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu íllure cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjívéhi.”

⁵ Ehdu muurá tene néérónáa ámuha tsíñejcúvúré méúwáábohíjcyáhi. Muurá ámuha ménehíjcyá tsaapívá cáánímútsikye ípíaabóné ímíllétúhajchíí nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámuútsikye o píaabóne. Muurá ámuútsikye o píáábóiyódú ívane Píívyéébekéréjuco o íícuvéne.”

⁶ Aanévá ehdu íhgyúváróóbé hallúrí tsá ñná íjcyatú diityétsikye díbye píáábótúrónáaaca. Ehdu muurá ámuha méúwáábohíjcyáhi. Aame muurá ámuha Píívyéébé taúhbaju íllure méwaagóohíjcyá ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávvehíjcyánéllíihye.

7 Ímiáámeúvúdu ámuha méicyahíjcyá bañú múnaa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímiáánéjuco Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Itsaíá ámúhadítýú nééneé:

8 Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuriye. Tsá ávyeta ííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

9 Íllure iállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye íípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehjídú tátayaúhbajúúné iúráávyéúvúdu.

10 Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó tsiíñe pámeere tétsii íjcyámeke nééhií:

—Ímíñeúvú melleebúcunúco ñná nééiyóné ámúhake o nééíñe ámuha mewáájáckuki.

11 Muurá panévaré míamúnaa óóvene tsá diityéké tútávajtsotúne. Muurá ihdyu diityé ííbúwá déjúcotúré ímítýúné íjtsaméí tsááne diityéké tútávajtsóhi.

12 Ehdúu dibye néénélli muha díbyeke menééhií:

—¿Aca ú waajácurá eene ehdu u nééne aatye parítséómuke ávyéta tsaríyé pájtyene?

13 Áánéllihyée neebe múúhake:

—Muurá múúne úmihé pañétú mépée mebájsótúné uméhé ííñehe metábahjýcúne méwaagóóhi. Ehdu muurá níjkyéjiri íjcyabe Llihíyó avyéjúeje íjcyatúme ímítýú ícyahíjcyámé wágóóóveéhi.

14 Áeméjté íjcyámedi tsá meíícúvéítýuróne. Muurá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu tsá ditye wáájácúmeítýune. Muurá tsahdúré hállúvatúme íjcyame tsátyéjcatsíyómé tsaméhjýjuco áákityéiyóné

wáhyéju díiváné pañévu. Ahdu muurá diitye. Ehdúu Jetsóó nééhií.

15 Átsihdyúu Péédoro néé dííbyeke:

—Áyu cána bo múúhadívú bóhowájtsó peíyéné u nééné uwááboju ñná nééiyóne.

16 Áánélliihyée neébe:

—¿Aca ihdyu eene ámuha meíjcyarómé tsá mewáájacutú ñná tene nééiyóne?

17 Muurá panévare meóóvehíjcyanéhi pevénére méjpíityu pajtyéhi.

18 Áánetu ihdyu míamúnáá íííbúwá déjúcoturé ímítyúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

19 Muurá diityé ííbúwá déjúcotu ichívyehíjcyané panévare ímítyúné íjtsaméi illuúne: Ditye dsíjívétsócatsíhíjcyanéhi, ditye ihdícyámema dómácócatsíhíjcyanéhi, ditye nánícyatsíhíjcyanéhi, ditye állícyatsíhíjcyanéhi, ditye tsíjtyedi néhni íhyyúvahíjcyanéhi.

20 Énehji ihdyu diityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Píívyéébé úmíwávú íímíbájchoméiyóné íhyójtšine níjtyámeítyúmé májchone diityéké tútávajtsotúne. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Tsíñé iíñújí múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mc 7.24-30)*

21 Átsihdyúu muha mepée Tííroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyané iíñújívu.

22 Átsihyíhjáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóo éllevu tsáá illu wáníjcyámeíllére:

—Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiménémúhaabe u íjcyáabej, óhdi ihdyu dídaatsóve. Ájyúwa naavéné ípañe íjcyalle ávyétá ihnáhó ícúbáhrámeíhi.

²³ Ehdúu dille néérónáa tsá dibye iná néétu díílleke. Áánélliihyée muha dííbyeke menéehíi:

—Áálleke piáábó dille ióómiki. Íjyévé medéjutu wáníjcyámeílléré tsááhií.

²⁴ Áánélliihyée neébe:

—Tsáháa tsíjtye múnaa jodíómú íjcyátúmeke o piáábo o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke wallóo íjraéémuke o piáábo éhne múúne obééjámú mújtadu néémeke.

²⁵ Ehdúu Jetsóó néérónáa ídátsójkímyeílléré dííbyé lliñévu imímóúúvéne néehíi:

—Ívyéjuúbej, áronáa óvíjyucó ihdyu oke piáábo!

²⁶ Áronáacáa neébe:

—Tsá muurá tsaapi ítsíímedítyú majcho idyójtúcúne oohímyekéréjucó téénevu ájcúityuróne.

²⁷ Áronáacáa neéle:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Avyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcónéwuúji.

²⁸ Áánélliihyée neebe díílleke:

—Imiáánéha oke, muulle, u cáhcujtsóhi. Ahdícyane ihdyu óví uke ó piáabóhi.

Ehdúu Jetsóó díílleke nééné tujkéverihjyáa tsúúca dííllé ajoyúwá bohíjucóóhií.

Páhdúvaré neéne chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó bóhñtsóne

29 Átsihdyúu muha tsiĩñe Gariréá unéuvu mepéeme tétsihvu meúújeténaa páhbaú hallúvú ácúúveébe.

30 Áábedívúu idyé mítyane míamúnaa píhcyavémé tsivácunú páhduváré nééneri chéméméhjike: Úllétúméhjike, hállúvátúméhjike, íhjúvátúméhjike, pevéviiújí néméhjike, tsijtye tsíĩñéméneri chéméméhjike. Áámécóbaúvukée bóhíitsohíjcyaaábe.

31 Ááneríi míamúnaa ullévenúhijcyá eenée íhjúvahíjcyatúmé tsúúca íhjúvájúccóóneri, páviiújíi némehjí ímíjpyeténeri, úllehíjcyatúmée tsúúca úlléjúccóóneri, hállúvatúmé hálluvájúccóóneri. Áánemáa duurúvámé muha mecáánívahíjcyaaabe Píívyéébeke.

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mc 8.1-10)*

32 Ááné boonétúu Jetsóó múúhakyé nééhií:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye tsúúca pápíhchúúj coojívájucó mééma íjcyámedívú imájchó óúúvéneri. Aane tsá o ímíletú májchótúmeke o wállóóiyóne. Tsáijyu múu juuvávyúré chéméiyómé ájyáháñeri.

33 Áánélliihyée muha menée dííbyeke:

—Árónáa ¿kiátú meújcúnetu mémájchótsóiyá áyámekéjííva múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

34 Áánélliihyée múúhakyé neébe:

—¿Aca múhduná méhdi majcho? Áánélliihyée muha menééhií:

—Íjcyáné 7-hova páahóónema áyánéwu amóme.

35 Áánélliihyée neebe ditye íáhcúbaki.

36 Áánemáa teene páahóónema amómeke iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúu idyóhdáhínunévú múúhake ájcuube muha mewájtú diityéke.

37 Áánée imájchóne pámeere tsaímíyé óóvénetu coéváné 7-rujtsíva.

38 Áánée diitye májchome wajpíímúré 4,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsime éévémeityúrónááca.

39 Ehdúu imájchótsóné boonétú botsíi wálloobe diityéke. Átsihdyúu muha mñneri mepéé Máádará cóómí ijcyáhullévu.

16

*Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé
méénúráityuróné dibye imyéénuki
(Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)*

1 Áijyúu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóo éllévu. Áamée dííbyeke imújtátsóro néé íévéhoowávú méénúráityuróné dibye imyéénuki.

2 Árónáacáa neebe diityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyeji tújpañúnetu ámuha méwaajácú tsíjcyooji ímí nééíñe.

3 Áánetu cúúvénetu teji tújpañúcooca ámuha méwaajácú téjcooji ímítyuj cóóji íjcyaiñe. Ehdú muurá ámuha ímíáámeúvúdú méwaajácú muhdú néjyú muhdíívané cóóji íjcyaiñe. Árome jíveekí tsá ámuha mewáájácú okée iwálloone tsúúca ámúhake Píívyéébe páhdúváré nénehji imyéénúneri úúballéjúcohíjcyaróne?

4 Aame ámuha ímiáámejíí ¿íveekí méimíllé méénúráíturóné o méénune téénetu oke ámuha mecáhcújtsokííívari? Óví ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíi Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú ímiááné diibyējuco o íjcyane. Ehdúu Jetsóó diityéké nééne boone muha diityédítýú mepéé tsiéllévúréjuco.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóó ímamyémuke téíbúwajtsóne

(Mc 8.14-21)

5 Aamée únéú tsiñéjcuvu muha meúújetétsihvu méitsaavé múúha májchóhjáa muha maábájíivéne.

6 Áánáacáa Jetsóó múúhake nééhií:

—Téííbúwá méíjcyaco. Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori.

7 Ehdúu múúhake díbye néénéllii muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhjané médóviyíjcyó páááhóubaré metsívátúnéllii ehdu meke neébe.

8 Ehdúu muha meíjtsámeííne iwáájácúne neebe múúhake:

—¿íveekí ámuha apááñeríyé méíjtsámeí memájchó mééma íjcyátúneri? Áánélliihyéha ihdyu tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne.

9 ¿Muhdú wáájácúpityúmé ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáájácútu éhné 5-hováturé páahóónetu 5,000-meváké o májchótsónetu pívárujtsívá pátyeevéne?

10 Áhdure ¿aca tsá ámuha méítsáávetú éhné 4,000-meváké 7-hováturé o májchótsónetu múhdúrujtsívá cóeene meújcuene?

11 Aane ǵmuhdú íívane tsá ámuha mewáájacutú tsiíñeriyé ámuháma o ihjyúvaróné ámuhákye o nééneé: “Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori?”

12 Ehdúu dibye néénetu botsíi muha méwájacuuvé ímiááné téénetu dibye múúhakyé néétune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséómú uwáábó múhdurá nééne múúhakyé mújtátsóiyónetu muha metéhmémeí dibye múúhakyé nééneé.

*Péédroo néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane
(Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)*

13 Átsihdyúu muha ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cóómí íjcyáné iíñújivu meúújetétsihvu múúhakyé neébe:

—ǵAca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedítýu?

14 Áánéllíihyée muha menééhií:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsiíñe bóhiibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu ícyahíjcyámé Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáadítýú Eríaa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýú tsaapi u íjcyane.

15 Ehdúu muha menéénéllíi múúhakyé neébe:

—ǵÁcooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

16 Áánéllíihyée Péédroo nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoobe ímiáábé Piivyéébé Hajchi.

17 Áánéllíihyée neébe:

—Tehdújuco, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáá hajchi u íjcyaaábe. Óví Píívyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnaa uke túkévéjtsóneri ehdu

u íhjuvátúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyabe Llihiyóré uke túkévéjtsóneri ehdu ú íhjuváhi.

18 Áábeke téhdure uke o nées Péédoro dimyémé íjcyane 'nééwayu' nééiyóne. Muurá nééwayu ñná wááótuúú u néesbe ú íjcyaa múhdumé oke cáhcújtsómedítúyú ímichi ídyéjúcójpi. Áánéllii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá ñná muhdú méénúíturóne. Muurá dsíjívéjúcoorómé tsiíñe bóhííhi.

19 Áhdure uke ó picyóó dijtyéeveri míamúnaa iwáájácu muhdú níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjújte íjcyaiñe. Aane íñe ííñújiri múhdurá ícyahíjcyané míamúnaa díuwááboju cáhcújtsotúmé tsá téénééjte íjcyatú níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébe néhdújuco. Áánetu teene cáhcujtsómé ímí ícyahíjcyámé téénééjte íjcyá dííbyere néhdújuco.

20 Ehdúu íñééné boone múúhake neebe muha muucá meúúbállétu ímíááné diíbyéjuco Críjto mépájtyetétsoobe díbye íjcyane.

Ídsíjiveíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 8.31-9.1; Rc 9.22-27)

21 Átsihdyúu múúhake úúballebe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkévéjtsójtémá llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ícúbáhrané níjcáutu dííbyeke dsíjívétsoíñe. Ároobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhíííñe úúballeébe.

22 Áánélliihyée Péédoro múúhadítúyú idyówajcáróóbeke nééhií:

—Tsáha Ávyéjuúbej, kíá Píívyéébe íjcyánáa ñná uke pájtyeéhi. Tsá ñná uke pájtyeítúne.

²³ Ehdúu Péédoro néérónáa Jetsóó illure dííbyeke uhbáhi. Neebépeé:

—¿Díhne óhdityu Náve Naavénej! ¡Iijyévéne oke u túhútsohíjcyáne! Muurá míamúnáá íjtsaméiyé dípañe íjcyánéllii tsá u wáájácutú muhdú Píívyéébe óhdityu íjtsámeíñe.

²⁴ Átsihdyúu neebe múúhake:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvii ímillédú íicyahíjcyánetu íhveténe úraavyé wájuryámeityúmeré ícúbáhrámeiyóné pañe.

²⁵ Muurá ímillédú ííñújiri íjcyáiyóneriyé tsúúrameíhijcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu teene íhvéjtsóne ookéréjuco ímí iúráavyéíñeri tsúúrameíhijcyámé pájtyéteéhi.

²⁶ ¿Aca íínetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóóvnáa mítyane meéhneváne? ¿Mityá íjcyané tsane mepájtyetéiyóné ehnííñevu tsaímíyé meíjcyáiyónej?

²⁷ Muurá oo Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe Llihíyó avyéjuma ó tsaá dííbyeéjté níjkyéji múnáama. Áijyu muurá pámeere újcuú muhdú íicyahíjcyáne áhdo.

²⁸ Muurá ímíáané ámúhadítyú tsáhái tsaate dsíjívéityú táavyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

17

Jetsóó tsíhdyúreevéne
(Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)

1 Átsihdyúu 6 coojívatu tsajtyéébé Péédooro, Jacóóboo, íñahbe Jóááá, éhdúmeke cámeñbaúvú múha íjcyátúhullévu.

2 Áhullévúhjáa diityédívú tsíhdyúrééveébe. Íhyúmíhjáa ajchúcunú cóójíejpi nuhba ajchúcunúdu. Áhduréhjáa íwajyámú ávyeta cádiúcunú peetédu.

3 Áánacáhjáa Moitséee, Eríaa, íjcyamútsí dííbyedívú bóhówáávémútsima ihjyúvaábe.

4 Áánélliihyéhjáa Pééodoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¡Maímijyu ihdyu mee íchihyij! Ahdícyane u ímílléhajchíí metsu meméenu 3-wava nújuwáané dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Ería éhwaa, éhdune.

5 Ehdúhjáa Pééodoro íhgyúvánáa ojtso ávyeta ajchúcunúné diityédívú niityéhi. Áané pañétúhjáa Píívyéébe nééhií:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

6 Ááneríhgyáa mítyane iíllityéne íhvóhobáme.

7 Áánélliihyéhjáa Jetsóó diityéké dócarájcoobéré nééhií:

—Méíllityédíñe. Méíjyocúúve.

8 Ahdújucóhjáa íjyócúúvéne tsiiñe ditye ítérónáa tsáhájucó múha íjcyatúne. Iiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

9 Ehdúhjáa diityédívú itsíhdyúréévéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma méúúballedíñei muucá íñe ámuha maájtyumíné Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe o dsíjiveebe tsiiñe o bóhíítúné hajchóta.

10 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú íívane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eríava tsiíñe bóhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóíbye bóhówááveíñé ihdewu?

11 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eríá bóhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóíbyé úmíwari dibye diityéké íhdénu dííbyema.

12 Ahdújucóo muurá dibye bóhówaavéné tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eríá dibye íjcyane némeííbye. Áróobekée muurá míamúnáa ávyejúúlletúmé múhdurá dáriívehíjcyá mújyú ookéréjuco Míamúnáájpídívúu o ípívyeévéébeke idyáííveídyu.

13 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu botsíi diitye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááúvudityú dibye nééneé.

*Méiváteri chéméébeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)*

14 Aamée tsúúca tsiíñe wajtsí múúhadívu.

15 Áánáacáa tétsihyi mítyane míamúnáa íjcyámedítyú tsaapi Jetsóó lliiñévú ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícúbáhrámeíhíjcyaaabe imyéivaténeri. Aabe ápíchó áákityéhíjcyá cúújúwá pañévu. Tsáíjyú áákityéhíjcyaaabe téhí pañévu.

16 Aane íñe íjtye dímamyému éllevu diityevá óoma íbóhíitso o tsívaróóbeke tsá ditye bóhíitsotúne.

17 Áánélliihyée neébe:

—¡Juhúúj, múhdúré míamúnaáhana ihdyu ímiááné ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhajchótá ámuhá muhdúré o áábúcúne ámuhakye ó úwáábohíjcyáá ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoki? Ehdúu múúhakye íñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívaj.

¹⁸ Ahdújucóo ditye tsájtyéébé pañe naavéné íjcyáábeke dibye úhbánetu dibye íjchivyéne. Áané booné tsúúca ímíjpyetéébe.

¹⁹ Áané boonétúu muha tsamééré meíjcyátsihvu dííbyeke menééhíi:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u méénuhíjcyádu?

²⁰ Áanéllíihyée neebe múúhakye:

—Ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsótúnéllíi tsá ámuha mepíívyetétú tehdíívane meméénúiyóne. Muurá ímiááneturé ámuhakye o néé mojtáátsá neeváúwu áyá néerou muhdú kéémevédú ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoca muurá cámehbáú íínéiyá tsihtsihvu ámuha menééjuri. Ehdú ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá íiná ámúhadívú túhúúityuróne.

²¹ Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúu Jetsóo néé múúhakye.

*Ídsííveíñé tsiíñe Jetsóo úúballéne
(Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)*

²² Áhdurée Gariréa ííñújiri muha meíjcyánáa tsiíñe múúhakye neébe:

—Míamúnáájpídívúu ípívyéévéébedívú muurá tsaapi ékéévéétsoó ímítýúmeke.

²³ Áábeke ditye dsíjívétsoobe muurá 3 coojívatu tsiíne bóhíhi. Ehdúu dibye ihjyuváné ídátsó múúhake pajtyéhi.

Duurúvájá wáábyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

²⁴ Aamée Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé tsáá múúha éllevu múúhake íáhdótsoki. Aamée Pééedoróké néé Jetsóodítýu:

—¿Aca tsá amúhá avyéjuube áhdóityú duurúvájá wáábyuta pamévare áhdohíjcyáne?

²⁵ Áánéllihyée Pééodoro néé diityéke:

—Ihdyúí áhdóíbye. Ehdúu ditye nééne Jetsóoke iúúballe Pééodoro díbye éllevu tsájá pañevú úcááverónáa íhdere népéjtsoobe díbyeke:

—¿Aca muhdú ú íjtsúcunúhi, Tsímoj? ¿Muucá múúne áhdótsohíjcyámé avyéjujte? ¿A íiñúji múnáakére? ¿Mityá tsííñé iñúji múnáakej?

²⁶ Áánéllihyée neebe Pééodoro:

—Muurá múúne tsííñé iñúji múnáakéré áhdótsohíjcyáme.

Áánéllihyée Jetsóó néehí:

—Aanéjii ¿muhdú tsííñé iñúji múnáájpíubájii ó áhdoóhi?

²⁷ Áronáa ihdyu o áhdótúné múhdurá ditye íjtsúcunútu cáhawáa pijcyuté úneuj. Aane u píjyúcúbé ihjyú pañe tsaji dsíídsiji u ájtyúmíjívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájuco. Ehdúu Jetsóó néé Pééedoróke.

18

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube di-ityédítýú íjcyáiyóne

(Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)

¹ Áijyúu muha Jetsóoke menééhií:

—¿Aca caabyé múúhadítýú íhtsútuube íjcyáá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyējuri muha meíjcyácoóca?

²⁻³ Áánélliihyéé tsííménéwúuke ipíúváábeke múúháj pñnévú ipícyóóne neébe:

—Ímiááné ámúhake o néé íjtye tsíime ñnéikyé wáájácutúmé íjcyadu ámúhá íjtsaméí cápáyóóvétúhajchíí tsá ámuha meíjcyáityú Píívyéébé avyējúejte.

⁴ Muurá Píívyéébé avyējúejte idáátsóméhjíúvú tsííméwuúmú íjcyadu nééme ijcyá íhtsútujte.

⁵ Muurá íñe áánu idátsó tsíímene íjcyadu táuráávye múnaa idáátsóméhjíúvú néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne.

Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)

⁶ Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé idátsó tsííméwuúmúdúréi néémedítýú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwáyúcobáné íóhbáñúmeke wájojco móóá pañévú apíchó diityé úmíwa nééné íhdétu.

⁷ ¡íveekíami íñe ííñújiri ímityúmé íjcyame ténejcúvú tsíjtyeke íbúwátsohíjcyaj! Árómeke ihdyu máidáátsoju tene pájtyéíñe.

8 Ahdícyane ámuhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíí múu kípiyújcúmeí téhojtsíji. Áhdure ámuháj tuhááñeri ímityúne élleu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípiyújcúmeí téjtuháji. Muurá ihdyu ímí ámuha méijcyaa ámuháj piityu tsátsihjítsá íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu muurá ídátsó ámuha méijcyaa ímí ámuháj piiháñé néérome múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévú ámuha mewágóóóvéhajchííjyu.

9 Áhdure ámuhá hálluúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméenuhíjcyáhajchíí méwaagóó téuhji. Muurá ímí ámuha méijcyaa tsánejcúeúhjí íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátsó ámuha méijcyaa tsaúúcuma ámuha meijcyarómé cúújúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjyu.

*Obééjá mújtánetu íjcyané uwááboju
(Rc 15.3-7)*

10 Ahdícyane tsá múu tsíméwuúmú íjcyadu idaátsóméhjiúvú néené cahcújtso múnáake éhdíiváalletúne. Muurá íjcyámé diityé tehméjté níjkyéji múnaa Lihíyoma dííbyeke diityé hallúvú piááboju táúmeíhijcyáme.

11 Muuráhjáa Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe o tsáá ímityuháñé mújtátsómeke o pájtyetétsoki.

12 ¿Aca tsáapí obééjámú 100-meva íjcyámedityú tsaapi mújtaca tsá díbye ímunáajte 99-mevaréjuco íjcyámeke tsátsihvu ipícyóóne néhcóítyuró dííbyeke? Muurá néhcóíyoóbe.

13 Aane muurá dííbyeke íájtyúmíne mítyane ímíjyúúvéíyoobe pámeerée íjcyácooca ímíjyúúné ehnííñevu.

14 Ahdu muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Méécááni tsá ímíletú dííbyé uráávyé múnaa ídátsó tsí#méwuú mú íjcyadu néémedítýú tsáápiúbaré wágóoovéne.

*Tsíjtyema múhdurá meíjcyane meímíbáchójcatsíñe
(Rc 17.3)*

15 Ahdícyane ámuha cahcújtso múnáadítýú ímityúné tsaapi ámúhama méénúhajchíí múu iiye díbye íjcyátsihvu bóijcyú téenetu díbye illéébóhajchíí íímíbáávyeki.

16 Aane díbye lléébótúhajchíí múu pívámevájuco ímíñeúvú íhjuváné dííbyema.

17 Aame néerone díbye táhjálléhajchíí múu pámeeréjuco cahcújtso múnaa idyóbéévéne íhjuváné dííbyema. Áameke idyé díbye táhjálléhajchíí múu ílluréjuco íhvejtsóné íhdícyaabéduréjuco díbye íjcyaki.

18 Muurá ímíááné ámúhakye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe néhdújuco íñe ííñújiri míamúnáake ámuha metúkévétsohíjcyádú ámuha meíjcyaiñe.

19 Áhdure idyé ámúhakye o néé míityétsi tsane íjtsámeíñe hallúvú Llihíyó Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke píáábó táúmeíhajchíí muurá píáábóiibye díityétsikye.

20 Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé píváaturómé tamyémeri píhcyáávéméj píine oo díityéké o píááboki.

21 Ehdúu Jetsóó néénéllii Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdúijyúvá ó ídáátsóvéiyá óoma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-ijyúva?

²² Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá, paíjyuvaré múu ídáátsové uke ímityúné méénúrómedi.

Ídáátsóvéiyóné ímíllétúúbedítýú íjcyáné uwááboju

²³ Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímíbájchoó tsané avyéjuubéhjáa íhyájkímú pevénéré dííbyedítýú náhjíhénuhíjcyáné diityémá ímíbajchódu.

²⁴ Tujkénúhjáa ímíbájchóroobe mityane pevénéré dííbyedítýú náhjíhénuhíjcyáábema.

²⁵ Áronáacáhjáa tsá díbye píívyetétú teene íínetú íáhdóiyóne. Áánélliihyéhjáa diibye íavyéjuube neé tsaatéké dííbyedívú íñáhjíhénuíné páneere ihñénéhjima ítsíímemájuco teene múhdutú díbye áhdóityúrónéllíhye.

²⁶ Áánélliihyéhjáa diibye íúnú múnáajpi dííbyé lliiñévú ímímóúúvéne dííbyedívú ídáátsójkímyeíñe néehíí: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyaróné pañéi daabúcú íñe úhdityu o náhjíhénuhíjcyáné uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneére.”

²⁷ Ehdúhjáa díbye neénéllii dííbyedi ídáátsóvéne tsáhájuco díbye áhdótsotúne. Áábé hallúríhjáa tsá íná íjcyájúcootúne.

²⁸ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyema ímíbájchótsihdyu péébe cábuuvé tsaapi íñahbéébedívú téhduréhjáa dííbyedítýú áyánéwu íñáhjíhenúné

áhdohíjcyátúúbedívu. Áábekéhjáa íjkyéétu iéékévéne neébe:

—Ó imíllé icyoocaré oke u áhdone óhdityúu u náhjihenúne.

²⁹ Áánélliihyéhjáa téhdure dííbyé lliiñévu ímímóúúvéne ídátsojkímyeíñe nééroobe dííbyeke: “Muúbej, cána ihdyu óvíjyucóí daabúcú tsaríyóné pañe teénej. Ukéi ihdyu chooco ó áhdoóhi.”

³⁰ Áronáacáhjáa tsá dibye ímíllétú ídáátsovéne dííbyedi. Ílluréjucóhjáa dibye cúvéhoojánúné dííbyeke. Aabéhjáa cúvéhóójá pañe ijcyá dííbyeke íáhdótúné hajchóta.

³¹ Ehdúhjáa íñahbéébeke dibye dáriivéné tsijtye íñahbéjteke ídátso pájtyénéllii íavyéjúúbeke úúballémé muhdú dííbyeke tene pájtyene.

³² Áánélliihyéhjáa íavyéjuube píuvá dííbyeke. Áábekéhjáa népéjtsoóbe: “Uu táúníu múnáajpi, ¿íveekí ávyetá imítyuube uú? Úhdíi muurá o ídáátsovéne ó íhvejtsó páneere ávyetá mityané óhdityu u náhjihenúné u áhdohíjcyatúne.

³³ Ahdu muurá díñahbéébedi u ídáátsovéne ú íhvéjtsóiyá páneere úhdíi o ídáátsovéne o íhvejtsódu.”

³⁴ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyeke íñééne ílluréjuco icyáyobáávaténe icyúvéhoojánúúbedívú ícúbáhratsóné teene dibye áhdótúné hajchóta.

³⁵ Ehdu muurá ámúhake meénúibye Llihíyó níjkyéjiri íjcyaaabe ámuha ímíáánéjuco ámúhá ííbúuri ámúhá náhbedi meídáátsovétúhajchíjyu.

19

Táábávajcatsímyé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Mc 10.1-12; Rc 16.18)

¹ Ehdúu Jetsóó nétsihdyu muha mepéjucóó Gariréatu Jodéá iinújivu Joodáá tsiñéjcvu.

² Áhullée mítyane míamúnaa úráavyehíjcyá dííbyeke. Áámedítýúu chéméméhjike bóhítsohíjcyaaábe.

³ Áíjyúu tsaate paritséomú dííbyeke imújtátsóro dííbye éllevu itsááne nééhií:

—¿A tehdújuco tsaapi méwakyé íhvéjtsóiyóné íhdícyáné hallútúre?

⁴ Áánélliihyée neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéébé waajácuháami? Muurá téhaamítú caatúváné díbyée páné íhdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyéjtsóné wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco.

⁵ Áánemáa muurá téjyújuco díbye nééne wajpi wáleeke ityáábávállema ííneíñé cáánímútsidítýú dííllemáyéjuco íjcyá tsahéécoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu.

⁶ Aamútsí muurá míítyétsi íjcyáromútsí tsahéécoréjuco íjcyáíñé Píívyéébéé ípívyéjtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávajcatsícyooca dówáávéítyuróné.

⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Áánáacaráhjáa jíveekí Moitsééúvú úwáábohíjcyá metáábávárolleke meíhvéjtsóiyóné

téené waajácuháámí mecáátúnúhaamívu
maájcuñema?

⁸ Áánélliihyée neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meijcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdu tene néétúrónáaaca. Tsáháa Píívyéébe tehdu teene ípívyéjtsotúne.

⁹ Áánéllii ámuhákye o néé tsaapi mewa ímityúné tsíjtyéhjima méénútúrólleke íhvéjtsóne tsíjpíllekeréjuco táábávahajchíí muurá ímityúné méénuube íveekí méwamájíí tsíjpíllema íjcyáneri. Áhdure idyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenúhi.

¹⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menéehíí:

—Ímí tehdujúcooro teene táábávajcátsí néérónáa tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánélliihyéubá óvíjyácóóiyóné teéne.

¹¹ Áánélliihyée neebe múúhakyé:

—Árónáa tsá pamévare píívyetétú tehdu íjcyane. Apáamyéré ihdyu Píívyéébe pícyohdújuco íjcyame píívyeté tehdu íjcyane.

¹² Muurá íjcyámé tsaate ípyée ípívyeevédújuco wálleema íjcyáiyóné píívyetétúme. Áhdure íjcyámé tsaate míamúnaaré méénúnetu wálleema íjcyane píívyetétúme. Áánetu ihdyu tsaate imíllé íyéejteré íjcyane ñná túhújtsotúmé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe avyéjúeje íjcyáneríyé ííjiveki. Ahdícyane ihdyu óví caatyé íyéejteré íjcyane ímillémé tehdu íjcyáhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhakyé.

Tsɨméké Jetsóó llúúvanúne
(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)

13 Áijyúu tsaate ítsíimeke tsivá dííbye éllevu díbye diityé hallúvú piááboju ityáúmeí Píívyéébeke. Áánélliihyéé muha menéé íínevú ditye tsɨméké tsívane íllure dííbyeke ityúhújtsoki.

14 Árónáacáa neebe múúhake:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécatuhtsóhi? Muurá diitye tsɨme íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéjú ijcyá níjkyéjiri.

15 Ehdúu ínééne diityéké dócárájcoobéré Píívyéébeke piáábó táúmeí diityé hallúvu. Ááné boonétúu tétsihdyu muha mepéé tsiéllévúréjuco.

Ováhtsá Jetsóoma íhgyuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)

16 Tsáijyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnájpi íjcyaaabe Jetsóo éllevu itsááne néehíi:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyaaabe cána oke díñe muhdú o íjcyáiyóné múijyú o dsíjívéjúcúóóityúne bóhí o újcuki.

17 Áánélliihyéé neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. Ahdícyané cáhawáá dííbyé taúhbajúúné néhdu diicya múijyú u dsíjívéjúcúóóityúne bóhí u újcune u ímílléhajchíjyú.

18 Áánélliihyéé neébe:

—¿Aca keená teene dííbyé taúhbajúúne? Áánélliihyéé úúbáleebe teene taúhbaju íllu nééneé:

—Tsá múu míamúnáake dsíjívetsotúne. Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítýúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne.

19 Múu avyéjuullé díícyáánimútsikye. Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

20 Ehdúu Jetsóó néénéllii neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedítýuré tehjújuco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá íjcyánéi tsiíñe ñná o méénúiyónej?

21 Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu panévatúré ímiáábé u íjcyane u ímílléhajchíí dítsíeméné náhjihénúne ídáátsóméhjike piáábo. Áijyu ihdyu ímiááné ú avyéjúuteé níjkyéjiri íjcyaaabe Piívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáa ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

22 Ehdúu Jetsóó nééne kímóhcó pajtyé dííbyeke mityane dibye éhnévánéllíihye. Aabée ílluréjuco pééne kímóóveebére.

23 Áánélliihyée Jetsóó nées múúhakyé:

—Ímiáánetúré ámúhakyé o nées éhnéva múnaa íhtsútúnetu úcáávéiyóné Piívyéébé avyéjuvu.

24 ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjuto pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú díitye éhnéva múnaa Piívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

25 Ehdúu dibye néeneri muha meúllévenúne menéehíí:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

26 Áánélliihyée múúhakyé ííténe neébe:

—Tsá muurá míamúnaa píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Piívyéébe piívyeté

diityéké ipájtyetétsóné ìná dííbyedívú túhúútúnéllííhye.

²⁷ Áánéllííhyé Pээ́doro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúí ìne teéne? ¿ìná muha méújcuú téené hallúvu?

²⁸ Áánéllííhyé múúhake neébe:

—Ìmiáánetúré ámuúhake o néé páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécooca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o ávyéjuutéíne. Áijyu idyé ámuha téhdure méíjcyáá 12-hava ámuha múnaa ijraéémú íjcyámé avyéjajte.

²⁹ Muurá páneere íjcyátsíhjíma imúnáake ìñahbémuu, ìñaallémuu, cáánimuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyáromeke ipícyoíñúne ookéréjuco iúráávyéné wákimyéí méénume éhnííñevu tsaímíyé íjcyáá múijyú muhdú íjcyáityúmeréjuco.

³⁰ Árónáa ihdyu téìbúwá méíjcyaco. Muurá ìne ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téijyu waagóojte íjcyáahi. Ááné lliíñévú ìne ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi.

20

Tsaate wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju

¹ Muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe pámeemáyé íavyéjú ímíbájchoó éhne múúne tsaapi íúmihé wákimyéí múnáama diityé wákimyéí ímíbajchódu. Tsaapíhjáa muurá íúmihé pañétú óóva ditye íááhívétso cúúvénéturé nehco wákimyéí múnáake.

² Aanéhjáa tsúúca iújcúmeke neebe 10-haamíva tsájcooji íáhdóíñe. Áanemáhjáa wallójúcoobe ditye iwákímyeíki.

³ Áané boonétúhjáa idyé cójírjúco neénáa tsiíñe tsíjtyeke néhcotéébé úújeté tsaate tsátsii pevétaré íjcyámedívu.

⁴ Áámekéhjáa neébe: “Ámuúhaj, óóma méwákímyeítyé táúmihé pañe. Ámúhakyé ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa ditye wákímyeítyéne.

⁵ Áané boonétúhjáa idyé tsiíñe cójírjúco neébe újcuje tsíjtyeke. Átsihdyúhjáa tsiíñe péébe újcuje tsíjtyeke.

⁶ Áané boonétúhjáa ávyetá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétaré íjcyámedívu. Áámekéhjáa neébe: “¿Íveekí wákímyeítyúmé ámuha pevétaré?”

⁷ Áanéllíhyéhjáa neémeé: “Muhdú múha múúhakyé táúhbánejí ñná muha méwákímyeiyáhi.” Áanéllíhyéhjáa neébe: “Ané óóma mepééne méwákímyeítyé táúmihe. Ámúhakyé ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa ditye pééne díbyema.

⁸ Áané iijyúnuvúhjáa diitye wákímyeí múnáa tehmeébeke neébe: “Áyu ílluréjuco wákímyeí múnáake dááhívétsómeke dahdo. Nihñérené úcáávemedítyú ú áhdótujkénúhi. Áané boonétúí ú áhdoó tujkénuné úcáávémeke.”

⁹ Ahdújucóhjáa díbye eenée ávyetá nihñéjtéré cuuvé pañe úcáávemedítyú áhdótujkénúné tsáápiisáké 10-haamíva diibye tépallí múnáajpi néhdunéjuco.

¹⁰ Aanéhjáa diitye eenée tujkénú cúúvénetúré

úcaavémé ííténe íjtsámeí díbye áhdoíñe éhniíñevu pájcoojíré ditye wákímyeíñélliíhye. Áronáacáhjáa diityéké téhdunéré 10-haamívá áhdoóbe.

¹¹ Aanéhjáa múhdurá diityéké pájtyénéllii tépallí múnáájpídítýú lílhyámeímye.

¹² Áamedítýúhjáa tsaapi néé dífbyeke: “Aca muhdú íivane aatye ícyoocárené cuuvé pañe úcaávemeke ú ahdó ñe muha cójáhajchótá állócohíváneri mewákímyeímyeke u áhdodúnére.”

¹³ Áánéllíhyéhjáa neebe dífbyeke: “Muúbej, ¿acáne tsá o néétu téhdune 10-haamívá ámúhake o áhdoíñe tsájcoojí wákiméi? Áánerá tsáháturo ímityúné ámúhake o dáríívetúne.

¹⁴ Ahdícyane wa eene uke o áhdone dékéévéne dípyej. Muurá ihdyu ó imíllé áyánéwu wákímyeíómema tsahtúnéhjírre o áhdone pámeekére.

¹⁵ ¿Aca tsá u wáájácutú o ímillédú o áhdóiyóné tadsíídsídívu? Anéjííva oke ú nééiyá múhdurá o dáríívéne. Áhdure tsá u nómiútááváityuró pámeemáyé ímiáábé o íjcyáneri.” Ehdúhjáa neebe tépallí múnáajpi dífbyeke.

¹⁶ Ahdícyane ñe ícyooca iiye íhtsutúmé íjcyane ítsúcunúmeíhijcyámé nihñéétsihvu ídátsó waagóojte íjcyáhi. Áané lliíñévú ñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke táavyéjú wákímyeívu o újcúrómedítýú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákímyeí múnáama diityé wákímyeí ímíbájchónetu.

*Ídsíjiveíñé tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)*

17 Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsaréevu dííbyema mepéénáa juuvávyú múúhake neébe:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu.

18 Ácoomívú muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsoóhi. Aame neé oke ídsíjívétsoíñe.

19 Áábeke muurá oke íhvéjtsóímyé jodiómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke imyéénúúbeke ílluréjuco wátyétyéhcuíñé páwachékevu o dsíjiveki. Ároobe tsiíñe ó bóhíí 3 coojívatu. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Jacóóbomútsíj tsiíju Jetsóoma íhjuváne
(Mc 10.35-45)*

20 Téjyúu Tsebedéó taaba Jetsóo éllevu itsááne íllímutsi Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsí múúhama íjcyámútsikye ípíúváne dííbyé lliíñévú mí móuuvé píáábó ityáúmeíki.

21 Áállekéé neébe:

—¿Íñetú uke o píaabóné ú imílléhi?

Áánéllihyée neélle:

—Ó imíllé íjtyetsi hájchíwúumútsí úúma páñétúétsihyi íjcyane díavyéjuri u íjcyácoóca.

22 Árónáacáa neebe díílleke:

—Ávyeta tsá u wáájácutú ñná u táúmeíñe. Ehdúu díílleke íñétsihdyu díityétsikye neébe:

—¿Aca ámuhtsi ávyétá íhnáhó méíćúbáhrámeíyá muhdú o íćúbáhrámeídyu?

Áánélliihyée neemútsi:

—Éée, muhtsi méícúbáhráméiyáhi.

²³ Áánélliihyée neebe diityétsikye:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méícúbáhráméiíhi. Árónáa ihdyu páñétúétsihyi táavyéjuri o íjcyácooca tsá oore ámuhtsikye táúniúvú o pícyóóítyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré pícyóó caatyéké iwábyújtsómeke.

²⁴ Ehdúu Jetsóoma dityétsí íhjuváné múúhakye diityétsí nahbéjté 10-meva muha meíjcyámeke tsári pajtyéhi.

²⁵ Árónáacáa múúhakye ipíúváne neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú íñe ííñújiri íjcyané avyéjujte paméváré íhtsutúmé íjcyane ímilléne.

²⁶⁻²⁷ Áánetu ihdyu íñe ámuha tsúúca tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítú tsaapi íboohówaabe íjcyane ímílleebe múu íñahbéjteke íícuvé íñe muhdú Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o méénuhíjcyádu.

²⁸ Tsáháa muurá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáabeke míamúnaa oke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu o tsáa diityéké o píaabódú íjcyabe diityé wájyuri o dsíjíve teene cáhcujtsómé ipájtyetéki.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímíjpyetétsóne

(Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)

²⁹ Aamée Jericóotu muha mepéémeke mítyane míamúnaa úraavyéhi.

³⁰ Áíjyúu hállúvátúmútsí juuvá úníuri ácuúcunúhíjcyamútsí tétsihdyu Jetsóoma muha mepájtyene iwáájácúne kéévánécoba néé dííbyeke:

—ǀÁvyéjuúbej, Dabííúvúj tsiménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvíjyuco dídaatsóve!

³¹ Ehdúu dityétsí néénéllii tétsii íjcyame uhbá cúúvéhulléré dityétsí íjcyaki. Áróneríí íícúvétumútsí éhnííñevúré tsiiñe nééhií:

—ǀÁvyéjuúbej, Dabííúvúj tsiménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvíjyuco dídaatsóve!

³² Áánélliihyéé Jetsóó íjyóócúúvéne néé diityétsikye:

—ǀHná ámuhtsi méimílléhi?

³³ Áánélliihyéé neemútsi:

—Ávyéjuúbej, muhtsi méimíllé mahálluváne.

³⁴ Ehdúu dityétsí néénéllii mítyane ídáatsóveebe diityétsidi. Áánemáa diityétsikye íhyálluúúné dibye dócárájcónetu tsaímíyé íitéjúcoomútsi. Aamútsíí dííbyekéréjuco úraavyéne.

21

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne (Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aamée muha méwajtsí Jerotsarée pñíhíriyéjuco Bepajéé cóómí úníuri Oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóó mítyétsikye múúhadítýú técoomívu.

² Áámútsikyéé neébe:

—Écoomi ípñíhíré cóómityu óóma méujcúté íayáne ííjú íllíma íjcyáabe dóhjinúmeííbyeke. Áábeke met-síñaáyóne métsívaco.

³ Aane tsaate ámuhtsikye ívéémútsikyé ámuhtsi métsíñaáyó' néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne

múhtsikye néénéllíihye. Ícúiyévané ihdyu óómíchóííbye.” Ehdúu neebe diityétsikye.

⁴ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjáa íllu néhdújuco:

⁵ Tsióó cóómi múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne ííjú hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neebe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

⁶ Aamútsíi tsúúca újcujé diibye íayáne ííjjuke íllíma Jetsóó néhdújuco.

⁷ Áábé hallúu wájjamúúnetu muha meíhbóné hallúvú iñéríivýéne péjúcoóbe.

⁸ Áijyúu mítyane míamúnaa íjcyame íhbó íwajyámuunévú juúva. Tsaatée wájyaúúnevu íhbóhi.

⁹ Aamée dííbyema péé tsuulléri íjcyamee, idyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, máávyejújtsó áánu Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke! ¡Maímijyu díbye Píívyéébe mémeri tsááneej! ¡Ñóóooj, máávyejújtsó caame íjcyaaabe Píívyéébeke! Ehdúu iwáñéjcone nehíjcyáme.

¹⁰ Aabée Jerotsaréevu úcááveneri pámeere técoomí múnáa íbóriibaavémé nééhií:

—¿Múamí tsáma aátyej?

¹¹ Áánéllíihyé tsaate nééhií:

—Áánerá aabye Jetsóó Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Gariréa íiñújiri íjcyacóómí Natsarée múnáajpi.

Duurúvájá pañétú náhííhe múnáake Jetsóó bóayóne

(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

12 Áané boonétúu duurúvájá pañévú náhjihénújcatsímyeke téjá pañétú boáyoóbe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsáwááne. Áhdurée íjúúmuke náhjihénuhíjcyámé acúúvéihcyúné wájójcoóbe.

13 Áánemáa neebe diityéke:

—Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééené: “Íjya tahjya tééj á lliiñévú míamúnaa óóma íhjuvájcyáíjya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáá jaríyájucó medíllone?

14 Áíjyúu tééj á pañe hállúvátúméhjima ímí úllehíjcyátúméhjí íjcyame dííbyeke piáábó táúmeímyeke ímíjpyetétsoóbe.

15 Ehdúu téijyu méénuube méénúráítyúronéhji. Áíjyúu tsime wáñécohíjcyá: “¡Ñóóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Mááveyejútsó aadi Dabíiúvúj tsiménémúháábekel!” Aanée llúúvájte avyéjújtemá taúhbájú uwáábojte tsarí íjtsúcunúne Jetsóoke nééhí:

—¿A ú llebo eene aatyé nehíjcyáne?

16 Áánéllihyéé Jetsóó néé diityéke:

—Ééé. ¿Aca tsá mújyú ámuha meéévetú Píivyéébé waajácúháámí téénetu íhjuváne? Íllu muurá nééené:

Pámeere dííbyeke duurúvahíjcyá tsime ñohñóríyéi íjcyárótsíwuwújimájucó.

17 Ehdúu Jetsóó diityéké nééené boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáániávuréjucó. Áhullée tépejco muha mécuwáhi.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mc 11.12-14, 20-26)

18 Ááné tsitsíívevúu cúúvénetúré muha tsiíñe Jerotsaréevu meóómiñáa Jetsóó ajoyááavatéhi.

19 Aabée juuvá úníutu íjcyaha higyéerahe úújéjerá ‘néevahéubáhaja’ iñéénema. Árónáacáa tsá tehe néévatúne. Áánélliihyée ílluréjuco dibye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Níhñécunu ílluréjuco u chéméihye ¿íveekí tsá u néévatúne?

Ehdúu dibye néénemáyé tsúúca íjtoíñuhe.

20 Áánéríi muha meúllévenúne menéé dííbyeke:

—¿Aca muhdú eene eehe higyéerahe peecúteré tsúúca cheméhi?

21 Áánélliihyée neebe múúhake:

—Muurá ímiááné ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré íñe higyéerahe o chémétsónéeméné ámuha meméénúityuróne. Téhdure muurá ámuha menééjuri tsane cámehbáú íñéiyá móááj pñnévu.

22 Ahdícyane muurá páneere ñná Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé ámúhake ájcúibyee ímiáánetúré ámuha ímí mecáhcújtsóhajchíjyu.

Jetsóó íhtsútu
(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)

23 Átsihdyúu idyé tsiíñe duurúvájá pañévú dibye úwáábónáa pañétúejte llúúvájte avyéjújtemá túkevájtsojte dííbye éllevu itsááne nééhií:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyaaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

24-25 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

Áhdure ¿acáa múha neéjuri Jóaa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaárée neéjuri téené wákimyéí méenuhíjcyaaábej? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke maañújcúhajchíí botsíi ámúhakye ó neé múúbé ihtsúturí ténehji o méenuhíjcyáne. Áánélliihyée tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébee neéjuri tsótsohíjcyaaábe’ menéhajchíí meke neéíyoóbe: “¿Áábekéráhjáa íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?”

²⁶ Áánetu ‘míamúnaárée neéjuri’ menéhajchíí meke diitye míamúnaa téené hallútú méenuiyáhi. Muurá pamévaré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébe íhjiyú uubáalle múnáajpi diibye Jóááuvu íjcyane.

²⁷ Ehdúu iñéjcatsíñeri iñúhnévéne íllure nééme dííbyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáájácutúne.

Áánélliihyée neebe diityéke:

—Aanéjííva idyé ámúhakye ó neé múúbé ihtsúturí o méenuhíjcyáne.

Tsáápi hájchimútsidítú íjcyáne uwááboju

²⁸ Átsihdyúu tsiíñe Jetsóo diityéké neéhií:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunú tsiíñe ámúhakye o úubáalleíñe? Tsaapíhjiyáa íllímútsidítú amíáábeke neéhií: “Llíhij, cána íhyajchíí méúmihe wákímyeítvej.”

²⁹ Árónacáhjáa neébe: “Tsá o ímíletúne.” Árónemáhjáa bóónétu wákímyeítveébe.

³⁰ Átsihdyúhjáa bónéébeke neebe téhdure. Áánélliihyéhjáa neébe: “Juújuj Llíhij, tehdújuco.

Óvii ó wákímyeítýéhi.” Áronáacáhjáa tsá dibye wákímyeítýetúne.

³¹ Aanée ¿caabyé diityétsidítýú cáhcujtsó cááníkyeé? Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Tujkénúejpíhjáa cáhcujtsóhi.

Átsihvúu neebe diityéke:

—Ímiáánetúré ámúhake o néé muurá múhdurá icyahíjcyané walléemuma méiĩñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé ímityúmé íjcyarómé ímíjpyéteé ámúhájtane Píívyéébé avyéjúejtéréjuco íjcyaki.

³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa ámúhake úwáábohíjcyará ímityúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáávéroki. Áronáacáa tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatú dííbyeke. Áánetúu ihdyu muurá diitye ímiááne ímityúmé íjcyarómé dííbyé uwáábó icyáhjújtsóne ímíjpyetéhi. Áánáacáa ¿muhdú íveekí tsá ámuha teene melléébójúcoorómé meímíjpyetétúne?

Úmihe tehme múnaa múhdurá dáríívémeíñetu íjcyané uwááboju

(Mc 12.1-12; Rc 20.9-19)

³³ Cáhawáá melleebúcunu tsiiñe ámúhake o úúballéne: Tsaapíhjáa íúmihe óóva íbájtso meíjcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímíbájchoobe téene néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa jáhwu méenuube cáámé cóhnaúvú tééjá pañétú tépalli téhmémeíjya. Ápallívúhjáa tsaatéké ityéhmétsóne aahívetéébé tsííñe íiñúji.

34 Aabéhjáa tsúúca tene néévane iwáájácútsihvu wallóó íúnú múnáake diityémá ditye iwállóoro téénetu dííbye éhné íjcyadúne.

35 Áronáacáhjáa íllure méénúpejtsómé diityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevu aamúme. Áánetúhjáa tsíjpiikye dsíjívetsóme.

36 Ááné boonétúhjáa idyé tsiíñe wálloobe pívamevákéjuco. Árómekéhjáa idyé méénúpejtsóme.

37 Ááné nihñévúréhjáa wálloobe íllíkyeréjuco ‘Íhya hájchíwu íjcyánéllii dííbyeke avyējuúlléiyóme’ íñéénema.

38 Áronáacáhjáa dííbyeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu dííbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.”

39 Ahdújucóhjáa iékéévéébeke ditye tépallítýú íwávu itsájtyéne dsíjívetsóne.

40 Ehdúu íúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—¿Aane íñe diibye úmíhé aabájaabe itsáácooca muhdú méenuú diityéké eenée tépallívú dibye téhmétsoíñúme ímityúné dáríívemeímyeke?

41 Áánélliihyée néémeé:

—Íhya ihdyu diityéké ídáátsóvétuubéré ídsíjívetsóne tsíjtyekéréjuco téhmétsoíñé tépallívú botsíi teene bajtso kéémévécooca tsáneevu dííbyeke ájcúímyeke.

42 Ehdúu ditye néérónáa neebe diityéke:

—¿Aca tsá ámuha mújyú meéévetú Píívyéébé waajácúháami? Muurá tsátsihdyu nééneé:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa iñéhnílléne wáágóórou pícyámei ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébere ehdu meenú tehdújuco.

Ehdu muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé.

⁴³ Aane ámúhake o néé Píívyéébé avyéjú ámúhá wáabyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsijtye ímí oóma íjcyámé wáabyutáréjuco teéne.

⁴⁴ Muurá teeu nééwayúdú o néébedítýú íjcyané uwááboju cáhcújtsotúmé mújtaáhi. Áamedívú muurá o cáyobáávatécooca ílluréjuco ditye wágóóveíñe.

⁴⁵ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úwaabóné llúúvájte avyéjútémá paritséomú waajácújucoó diityéké díbye lléboobóne.

⁴⁶ Áánélliihyée imílleromé dííbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Áronáacáa nuhnévémé Píívyéébé ihjýu uubálle múnáajpi díbye íjcyane míamúnaa nehíjcyáneri iíllityénema.

22

Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyané uwááboju (Rc 14.15-24)

¹ Áhdurée tsiíñe Jetsóó úúballé muhdú Píívyéébe íavyéjú pámeemáyé ímíbájchoíñe.

² Neebépeé:

—Tsáné avyéjuubéhjáa ílli táábáváné wañéhjivu míñutsó mítyane míamúnáake.

³ Ááme éllévúhjáa wálloobe íúníu múnáake ditye iñéete ditye itsájúcoóki. Aaméhjáa úúbáalletérónaa tsá ditye ímíletú itsáanéé.

4 Áánélliihyéhjáa tsíjtyeke tsiíñe iwállóomeke neébe: “Méneete táuubámyeke ditye itsááne íñe ocájímú tutácóóné idyóóvaki.”

5 Ahdújucóhjáa ipyééne ditye úúbállernáa idyé tsá ditye ímíletú itsááneé. Ícúvetúméhjáa íwákimyéháñevúré péécunúhi. Tsaatéhjáa péé íúmihénevu. Tsiytyéhjáa péé náhjihévu.

6 Áánetúhjáa tsijtye íllure diityédí ícúbáhrámeke dsíjívetsóhi.

7 Aanéhjáa íllurjúco diibye ávyéjúúbeke mítyane cáyobáávatétsóne. Áánélliihyéhjáa ítsodáhómuke táuhbaabe ditye diityéké idsíjívétsóne diityé cóomí icyátsuhjácoki.

8 Ááne boonéhjáa idyé tsijtye íúnú múnáake neébe: “Tsúúca íñe hájchíwu táábáváne wañéhji májchoháñé méénúmejyúcoorá téénevu tsáámeke memájchótsóiyóne. Ávyeta ímílléítyúmekéhjáa o míñutsójúcoorómé íñe tsá tsáátu meéllevu. Árone ihdyu óvi tehdjúco tsá ditye tsáátune, ímíáámejji tsááiyáhi.

9 Ahdícycane cána étsihjívú mepééne ámuha maájtyúmídúmeke méuubállé ditye itsáákí.”

10 Ahdújucóhjáa ditye pahúllevávú ipyééne pámeekéré íájtyúmídúmeke míñutsóné ímítyúróméhjimáye. Aaméhjáa tsúúca tsááme teeja wahpéhi.

11 Ááme éllévuhjáa diibye ávyéjuube ipyééne ájtyumí tsaapi ihdícyájamáyé íwajyámuma diityéj píine íjcyáábeke.

12 Áábekéhjáa neébe: “Muúbej, ¿acáne íveekí íñe

átérééjamáyé u tsáá béhjávu úcáávéne tsáátuúbe?” Ehdúhjáa ávyéjuube dííbyeke néénéllii tsá díbye ìná néétune.

¹³ Áábedítýúhjáa íúníu múnáake neébe: “Áánúke íjtyúháácyuma íhyójsicu mechíjchúne áachívú peete íjcyátúhullévú mépicyóhjí téhulle díbye ityáá íhwáñe ìhdónema.”

¹⁴ Ehdú neéne muurá íñe ímiááné pámé wáábyutáréjúcooro Píívyéébé avyéjú íjcyáronévú uhjéméré úcáávééhi.

Íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóne

(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)

¹⁵ Ehdú Jetsóó úwaabóné paritséomú itsárílléne pítýácójcatsí muhdú dííbyedívú ìñéétsoíñe.

¹⁶ Áánemáhjáa Heróódé icyánéjcutémá tsaatéké íhdityu wallóomé dííbye éllevu ditye ìñééte muhdúhjáa dííbyedítýú ipítýácójcatsíñe. Aamée itsááne dííbyeke nééhí:

—Ávyéjuúbej, muha méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe muurá ú úwáábohíjcyá ímiááné keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevééllejító tsi-jtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahturé ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllííhye.

¹⁷ Aabe íhdyu cána múúhake diñe díicyánéjcutuj: ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyané maáhdóiyónej, mityá tsáhaáj?

¹⁸ Ehdú íllure dííbyeke imújtátsóro ditye díllone iwáájácúne neebe díityéke:

—Ávyeta mía bañú múnaa ámuha pánehjídú ímiáameúvúdú meíjcyame ¿iveekí illure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi?

19 Áyu cána oke méuujétsó dsíidsijívuj.

Ahdújucóo ditye tsájívu úújetsóné dííbyeke.

20 Áájítúu húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu?

21 Áánéllihyéé nééme dííbyeke:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré íñe tééjitu.

Áánéllihyéé neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivyéébeke máácu híjcyá dííbyé wáábyuta íjcyanévu.

22 Ehdúu Jetsóo diityéké nééneri iúllévenúne illuréjuco ditye pééne tétsihdyu.

*Dsíjívémé muhdú tsiñe bóhíine tsaate díllone
(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)*

23 Ááné boonéé téjcoojíré tsadotséómú tsáá dííbye éllevu medsíjívémé tsiñe mebóhíine cáhcújtsotúme.

24 Aamée néé dííbyeke:

—Ávyéjuubej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjívéhajhíí íñahbéréjuco díílleke táábávaíñé dííbyeréjuco itsíímáva dííllédívú íñáhbeúvúu tsíímáváyóne.

25 Aanée íjcyámé múúhadítúyú 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábavároléjtane dsíjívé tehdu tsíímávátuubére. Áállekéé bóneebéréjuco táábaváne.

26 Ároobée idyé dsíjivé téhdure tsíímávátuube díílléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekére táábávarómé dsíjivé díílléjtane.

27 Aanée nihñévúré díílleréjuco dsíjivéne.

28 Aane cána múúhakyé diñe ¿cáábyé taabá ímichi dille íjcyaiñé tsiñe ditye bóhíicoóca?

29 Áanéllíihyée neebe diityéke:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnéllíihye.

30 Muurá dsíjivémé tsiñe bóhíijyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjuco. Tsáhájuco muurá miamúnaa táábávácatsíityúne. Muurá pámeere téijyu íjcyáa níjkyéji munaáduréjuco.

31 ¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéébé waajácuháámi? Muurá téhaamítú nééené:

32 “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Piivyéébé ó íjcyáhi.” Ehdu muurá Píívyéébe néénetu méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró diityé Piivyéébé íjcyane.

33 Ehdúu Jetsóo diityéké nééneri ullévenúmé muhdú dííbyé tujkéveeju íjcyáneri.

*Ímichi páñétúejúúcu taúhbajúúcu
(Mc 12.28-34)*

34 Aanée paritséomú iwáájácúne iijéjuco píhcyaaavené dííbyedívu.

35-36 Áamedítyúu tsaapi taúhbájú uwááboobe Jetsóoke imújtátáro néehíi:

—Ávyéjuúbej, ¿aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

37 Áánélliihyée neébe:

—“Múu wajyú Dípiivyéébé Díavyéjuube Íjcyáábeke ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u Íjcyáni dííjtsaméiyi.”

38 Eene muurá ímichi páñétúene Píívyéébé taúhbajúúnetu.

39 Áánetu tsiíne néehí: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájýúmeídyu.”

40 Éneecu ímichi páñétúenécú Píívyéébé Moitséeúvuj téeveri pícyóóné taúhbajúúnetu. Áneecu néhdu meíjcyáhajchíí tsúúca méijcyá dííbyé ihjyú uubáalle múnaápe úwáábohíjcyádu. Ehdúu Jetsóó néé dííbyeke.

Muubá Críjto Íjcyane

(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)

41-42 Aamée díitye paritséómúí péétúmeke tsiíne neébe:

—¿Aca mújtsíménémúhaabé Críjto Íjcyáiyóné ámuha méíjtsúcunúhi?

Áánélliihyée néémeé:

—Dabííúvúj tsíménémúhaabéiyó muurá dííbye.

43 Áánélliihyée neébe:

—¿Aanee idyé muhdú íívane díibye Dabííúvú íjtsíménémúhaabe Íjcyáííbyeke dilló íavyéjúúbedi? Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apííchóré dííbyeke túkévjtsóneri neebe dííbyedítyu:

44 Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúí díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

45 Ehdúu muurá Dabííúvú néé Críjtodítýú Íavyéjuube díbye Íjcyane. Aane muhdú Íjcyáíyoobe dííbyeúvúj tsíménémúhaábe.

46 Ehdúu Jetsóó diityéké néene iáñújcútúnéllii tsáhájucó tsiíne ditye díllójúcootúne.

23

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Áijyúu idyé pámeere tétsii muha meíjcyámeke Jetsóó néehii:

² —Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú ijtsúcunúmeí Píívyéébée Moitsééúvuj tééveri méénúné taúhbájú uwáábojte ijcyane.

³ Imiáánéhde tehdújuco ditye úwáábohíjcyáne. Aane melléébóne mécahcújtso. Áronáa ihdyu eene múhduhjírá ditye icyahíjcyánetu tsá múu íívatúne. Muurá imí úwaabójúcoorómé tsá tehdu íjcyatúne.

⁴ Aame míamúnáama tsíñéhjí taúhbajúúné ípívyétsohíjcyá diitye páñetu íjcyarómé teene úráávyénejííva awáá muhdú ditye iúráávyeki.

⁵ Muurá páneere ñná imyéénune méénuhíjcyámé míamúnaa diityéké imítyájtsokíye. Aame muurá eene Píívyéébé ihjyu icyáátúnúné waajácúhaamínevu pícyámeíhijcyá íñéjuwáánetu íúmicóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúúné ehnííñevu íwajyámúúné icyáméjtsójácobájívu úcámeíhijcyáme.

⁶ Aame muurá wañéhjíné pañe imíllé íboohówátsihjívuré imájchone. Áhdure píhcyáávejááné pañe íjcyácooca imíllémé íimítsijívuré iácuuvéne.

7 Téhdure imíllémé míamúnaa diityéké iávyejúúlléne patsíhjívávúré uwáábojtédí díllone.

8 Áánetu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Tsá múu íjyácunútú míamúnaa ámúhake uwáábojtédí díllóiyóneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú meíjcyamé uwááboobe apáábyéré oo Crijóó.

9 Ahdícyane tsá ámuha múúbaké mecááníváityú ííñújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyabe apáábyéré ámúháj Caáni.

10 Áhdure tsá múu díllótsámeítyú ávyéjutedi. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuúbe.

11 Muurá ihdyu tsíjtyeke íícuvémé ímiááné íjcyá íhtsutúmé íboohówajte.

12 Aame idáátsóméhjíúvú tsaííbuwáre íjcyame ávyéjúúteéhi. Áánetu iiye íhtsutúmé ávyéjute íjcyane némeíhíjcyámé íllure núcójpívétsáméíhi.

13 Aane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséomú meíjcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjúepte íjcyáíyómeke íllure ámuha mémávárichohíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávýénéllíhye. Áánéllí tsá ámuha dííbyé avyéjúepte meíjcyáítúne.

14 Ááneréi íjcyáíyónáa jíveekí ámuha pííbájyujte walléemudítyú médótuhíjcyá ihjyáháñe? Ááne ehdu ámuha meméénuhíjcyánéhjí núcójpí ulléjijtóné úníúúnevu ámuha meíjcyáne Píívyéébema cááménécobájíúvú méihjyúvahíjcyá wáájácúratúne. Ehdu ámuha medáríívémeíhíjcyáné déjúcotu muurá

ávýetá ihnáhó ámuha méícúbáhráméíhi.

15 Téhdure íveekí ámuha pahúllevá múnáake úwááboméré mépehíjcyá ámúhá uwááboju múhdurá nééne ditye iúráávyeki. Muurá ímityúmeke éhnííñevúré ámuha métútávátsohíjcyá múhdurá meúwáábóneri. Áánéllii diityé hallúrí ápíchó cúújúwá pañévú ditye wágóóóveíñé ímichi ámúha líííñé íjcyane.

16 Máídáátsoju ámuuha éhne múúne hállúvatúmé tsiéllevu tsátyéjcatsíiyódú menééme tsá mewáájácúmeityú muhdú Píívyéébeke meúráávyéiyóne. Aame ámuha ménehíjcyá duurúvája mémerívá tsane ámuha meméénúíñé menéérone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu tééj pañéene óórótu méénúmeíñé mémeri tsane ámuha meméénúíñé menéérone ámuha meméénúúhájchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi.

17 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene tééj pañéene óórótu méénúmeíñéhjij, mityá teeja duurúvaja ímichi tééja tájpi pañéénéhjí íjcyajaj?

18 Áhdure ámuha ménehíjcyá Píívyéébé íícúvé cóvájtsoméíñé wáiji mémerívá tsane ámuha meméénúíñé menéérone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu dííbyé íícúve mémeri ámuha tsane meméénúíñé menéérone ámuha meméénúúhájchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi.

19 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená

ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéébé
 ñcúve, mityá teene wáji ímichi téijí hallúvú tene
 cóvátsómeíhíjcyáíjij?

²⁰ Muurá téijí mémeri tsane imyéénuíñé tsaate
 nééne dómajcó páneeréjuco múhduná téijíene
 íjcyánéhjímájuco.

²¹ Áhdure idyé duurúvája mémeri tsane
 imyéénuíñé ditye nééne dómajcó páneeréjuco
 tééjáene íjcyánéhjí Píívyéébe mémemájuco ímichi
 dííbyé wáábyuta tene íjcyánéllíihye.

²² Áhdure níjkyéji mémeri tsane imyéénuíñé ditye
 nééne dómajcó Píívyéébekéjuco dííbyé avyéjú tene
 íjcyánéllíihye.

²³ ¡Ahdícyane máídáátsoju ámúhake tene
 pájtyeíñej! Muurá tehdújuco ámuha Píívyéébeke
 meñcúveróné ámuha bájtsori. Áronáa ámuha
 mécoévahíjcyá teenéjuco awáá taúhbájutu
 pañétúetsíí íjcyane Píívyéébeke ámuha meúráávyéne
 tsaímíyé meíjcyame tsíjtyeke mepíáábóiyóne.
 Ehdu ámuha tsanéhjijuco meméénúiyóné tsá
 meméénuhíjcyatúne.

²⁴ Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatúmé
 tsiéllévu tsátyéjcatsíiyódú wáájácúmeítyúme.
 Muurá éetébáwu íjcyáróóbeke ámuha ádo
 pañétú ámuha mewáágoómé ¿íveekí caméélloke
 wáágóotúmé dííbyemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

²⁵ ¡Máídáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej!
 Muurá ámuhá lliyíhllóné, ámuhá bohtámú, ámuha
 ménítyuhíjcyará imíwu. Áronáa ténéhjí pañevú
 ámuha mepícyohíjcyá ímityúné naníyí ámuha
 meúcuhíjcyanéhji.

26 Aame ámuha ímiááné hállúvatúmé íjcyadu menéeme tujkénú méimibáávyé ámuhá íbuwááné íjtsaméí ímiáámeréjuco ámuha meíjcyane ámuhadítýú íbóhówaúcunúki.

27 ¡Árónáa ihdyu máidáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha pánehjídú ímiáámédú éhne múúne níjkyéné pañe nehniwu néerone pánehjídú hállu imíwu meíítedu.

28 Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehjídú ímiáámeúvúdú tsanééré ímítýúné íjtsaméí ámuhá pañe íjcyame.

29 ¡Áámeke ámuhakye máidáátsoju tene pájtyeíñej! Íveekí ámuha éíjyuúvúu ditye dsíjívétsohíjcyámé Píívyéébé ihjýú uubálle múnáaúvú níjkyéné méícyáávétsohíjcyá ímiáámeváa diityéúvú íjcyánéllíihye.

30 Ááne ámuha ménéhíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méíhdé múnáaúvú íjcyáijyu meíjcyaca muurá tsá medsíjívétsoítyuró Píívyéébé ihjýú uubálle múnáake.”

31 Ehdu ámuha menéeneri muurá ámuháyé méúúbállémeí diityéúvukée dsíjívétsohíjcyámeúvúj tsiiménémúhaabe ámuha meíjcyane.

32 Ahdícyane wa ihdyu oke meméénú ámuha meímillédú ámuhá íhdé múnáaúvúu méénuhíjcyádú diityédúré ámuha menéémeé.

33 Ávyeta muurá ámuha ííñimyémúeméjte. ¿Aca ámuha méijtsúcunú cúújúwatu ámuha mepállójcóiýóne?

34 Áánéllii ícyooca ó pícyóóroó ámúhama tsíjtyeke Píívyéébé ihjyú uwáábojte pane wáájacúmeke ámúhá uwáábojte íjcyáímyeke. Árómeke muurá ámuha méúráávyehíjcyáá pátsárijcyoméé pacóómiváriye. Áámedítýú muurá tsaatéké ámuha méwátsíhcyuú pihcyáávejááné pañévu. Ááne tsááteke ámuha médsíjívétsoó páwachékevu mewátyétyéhcúneri.

35 Ehdú ámuha menéénéllii ámuha pámé hallúríyé teene éjyuúvúu ímiá uwáábojtéké ditye dsíjívétsohíjcyanéhji. Muuráhjáa Abéé ímiáábé íjcyáábeke íñahbéé dsíjívetsóhi. Áané boonéé tsijtye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá íhdéejte dsíjívetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjívetsómé Berekía hajchi Tsacaríake duurúvájama Píívyéébé ícúvé cóvátsómeíhíjcyané wáíjí ráhoúacunútsihvu.

36 Aane ímiááné ámúhake o néé ehdúu éjyu múnáaúvú dáríívémeíhíjcyané muurá ámúhá hallúrí íñe ícyooca ámuha meíjcyámé hallúri.

*Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne
(Rc 13.34-35)*

37 Ahdícyane ámuúha Jerotsarée múnaaj, ¿íveekí ámuha mélliihyánúpétsohíjcyá Píívyéébé ihjyú uwáábojtéke? ¿íveekí ámuha diityéké néwayúúnevu mááámuhíjcyáhi? Muurá imílléroobe ámúhake iújcune éhne múúne cáraca ítsíímeke íhñúwáacyú lliiñévú újcuđu. Árónáa ¿íveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne?

38 Áané déjúcotu muurá ámuha cóomí ápajyuréjuco íjcyáiñe.

39 Ahdícyane ámúhake o nées téhdure oke ámuha maájtyumíjúcóóityúné tsiiñe o tsááiñévújuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

24

Duurúvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé (Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)

1 Aabée Jetsóó duurúvájá pañétú muha meíjchívyénáa múúha tsúúlleríjyuco péébeke muha mépíuvá téjahji imíwu méénúmeíñé muha meííteki.

2 Aamée muha meííteke neébe:

—¿A ámuha méíité imíwu duurúvaja méénúmeíñe? Muurá ímiáánetúré ámúhake o nées ehdu nééroja wácávyáhcameíñe.

Jetsóó tsááiñé ihde pájtyeíñéhji (Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)

3 Átsihdyúu muha oríívó bajúvú mepétsihvu ácuúvéébeke áábánéwu muha menéehíí:

—Cána múúhake duubállé múijyú tene pájtyeíñé eene múúhake u néhíjcyanéhji. ¿Aca íínetú muha méwaajácuú ííñuji níjkévaíñeréjuco u tsááiñe pííhíjucóóne?

4 Áánéliihyée neebe múúhake:

—Éhdu néeme tsáama wajácútsi méíjcyaco ámuha maállítsámeítyu állíu múnáadívu.

5 Muurá o tsááiñe tsúúca pííhícooca íjcyaimyé mityame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyáá díbyéjucó Críjto íjcyane. Aane mityame cáhcújtsoó bañúháñe.

6 Áhdure íjcyaiñé méénujcátsí pahúlleváre. Áronáa méíllityedíñe. Muurá tsáhái téijyu o bóhówáávéityúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

7 Muurá tsané íiñúji múnáa méénujcátsí tsííñé íiñúji múnáama. Áijyu íjcyaiñé ájyabáánema cheméháñe. Áhdure pahúllevaré íiñúji vááúméíhi.

8 Ehdu déjucóóveíñé ícúbáhraméí íiñújiri.

9 Áijyu muurá ámuha tahñéjté meíjcyané hallútú cáhcújtsotúme ámúhakyé itsárílléne ámúhadi ícúbáhraáhi. Aame ámúhadítýú tsaatéké dsíjívétsoóhi.

10 Áijyu muurá mityame amúhadítýú oke cáhcújtsorómé tsáhájucó oke cáhcújtsóityúne. Aame ámúhakyé itsárílléne ámúhadívú méénútsoó tsíjtyeke.

11 Áhdure idyé téijyu mityame állíu múnáa díllóméí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Áámedívú mityame állítsáméíhi.

12 Ehdu páhduváre ímityúné íjcyánetu mityame tsáhájucó wájyúcatsítýúne.

13 Áánetu ehdu néérónéhjí pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúme tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyeééhi.

14 Muurá teene díbyé avyéjutu íjcyané uwááboju ímiáájú pámeekéréí íiñújiri íjcyané míamúanáake waajácútsáméíhi. Áijyu ihdyu botsíi ó tsaá páneere

ílluréjucó iníjkévaki.

15-16 Muurá duurúvájatu tsátsii íiné imityúné úújéityútsihvu tsane ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsáríyé pájtyeéhi. Ahdícyane teene ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámehábuvevu Jodeá ííñúji múnaa ámuha meíjcyame. Ehdúu ímiáané tene pájtyeíñé muurá Daniéré tsúúcajátújucó nééne Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáábe. Aane éévehíjcyámé ihya waajácújucóó íiná íjcyáiñe.

17 Ahdícyane téijyu áachi íjcyame íúcaavéjúcohdí ímíjcóhó pañevú tsíeméné íújcuki.

18 Áhdure íúmihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí ihjyávú íwajyámu éllevu.

19 ¡Máídáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téijyu wal-léémú éévájtema tsijtye ñohñóríyéi ítsííméwuúmú íjcyámeke!

20 Áánéllii ihdyu Píívyéébema méihjyúvaco wáyééévejcóójí ehdu tene ámúhama ípájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúníjyáijyu níjyáháñé lliine ámuha mewáácunútuki.

21 Muurá téijyu íjcyáiñé ávyétá íhnáhó ícúbáhraméi íñee ííñúji ípívyéévétsihdyu múijyú ícyahíjcyatúne. Áané boonétú ihdyu tsáhájucó múijyú tehdu néené ícúbáhraméi íjcyáityúne.

22 Aane muurá Píívyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii íícúí tsiíñe oke wállóóiibye íhñéjte wájyuri.

23 Aane tsúuca tene pííhícooca íjcyáímyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúuca Críjto tsájucóóhií’

nééimye. Áámeke tsáma wajácútsi meíjcyáne mécáhcújtsodíñe.

²⁴ Muurá íjcyáimyé állíu múnaa iiye Críjtodi díllómeímye. Áhdure muurá díllómeímye Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáadi. Aame piivyéteé méénúráítyúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá mújtátsoimyé míamúnáake Píívyéébedítyu. Tsájyju múúne téhdure mújtátsoiyómé ímiááne dííbyeéjtéjuco íjcyárómeke.

²⁵ Aane íñe ámúhake ó úúballé íhdéjuco ehdu tene pájtyeíñe ámuha metéíbúwááveki.

²⁶ Áhdícyane tsaate ámúhake ‘éje, áádi éhlle Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure dítye ámúhake ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhduhji dítye ámúhake néérone.

²⁷ Muurá ihdyu éhne múúne chijchi ááméjutu níjkéniiñévújuco rórihjacódú ámúhake ábájínéjcuíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsiíñe o bóhówááveíñe.

²⁸ Áábedívú muurá óhdivu táuráavye múnaa píhcyááveé éhne múúne tsiéméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédu.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji

(Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjuco áábatéíñe. Áhdure péjcoejpi tsáhájucó ajchúityúne. Ájyju mícúru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóówari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyááhi.

³⁰ Áijyu tsúúca Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe páneere táihstútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotúmé ííñújiri íjcyame íllityéne taáhi.

³¹ Aabe téijyu níjkyéji múnáake ó táúhbaá ditye kéévánécoba illíjchu írojrócó pámeere múhdumé ííñújiri íjcyané míamúnaa tahñéjté óhdivu ípíhcyááveki.

³² Cáhawáá méijtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúvéne tsiíne tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba pííhíjucóóne.

³³ Ahdu néene íñe ámúhake o nénehji pájtyénetu ámuha méwaajácúú tsiíne o tsááíne éévé tsúúca úújeténe.

³⁴ Muurá ímiáánetúré ámúhake o néé ehdu nénehji pájtyeíñe íñeí ííñújiri míamúnaa íjcyápíñááca.

³⁵ Muurá íñe ííñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhji wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhake o néhíjcyané tsá múijyu wágóóóvéityúne.

³⁶ Árónáa ihdyu o tsááíne éévé tsá múha wáájácúúne. Níjkyéji múnáa íjcyarómé tsá wáájácúúne. Téhdure pañetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácúúne. Apáábyéré ihdyu Llíhíyó waajácú múijyú tsiíne oke iwállooíñe.

³⁷ Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyané míamúnáake tene pájtyedúré pájtyeíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsiíne o tsááíne.

³⁸ Muuráhjáa téijyu íjcyame ííñuji cáájávéíñe ihde ‘íñéjuú’ íñéene ícyahíjcyá ímíllédú wañéhjineri táábávajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyámé tsúúca

Píivýéébe ííñuji cáájávetsóíñéllii Noéé ihmííne pañévu úcáávetsihvújuco.

³⁹ Aamée ehdu íicyahíjcyáneriyé túhuuvémé wáájácúmeítyúnáa tsúúca páneere ííñuji cáájávénetu tsáhájucó ditye píivyetétú muhdú ipájtyeténe. Áhdure íívane muurá míamúnáa ímíllénéhjiriyé íjcyánáa Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsiiñe o tsááne ábájínéjcuú diityéke.

⁴⁰ Téijyu muurá míityétsi wákímyeíhíjcyámútsidítýú tsáápiikye wáájácúratúné o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

⁴¹ Áhdure tsaatépí cáátsohíjcyámúpidítýú tsáápílleke o újcúnetu tsíjpille coévaá tétsihvúre.

⁴² Áánéllii tsáma téííbúwá méíjcyaco tééne íjtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácutú múijyú o tsááiñe ámuhá avyéjuube o íjcyáabe.

⁴³ Muurá tsaapi ihjya cúwátuube téhmé péjcovéiyá naní múnáa tépejco dííbye éhnénéhjí nánííñe iwáájácuca. Aabe muurá tsá náníchóityuró ihñénehjívú.

⁴⁴ Ahdu tsáma téííbúwá méíjcyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha meíjtsótúnáa ó tsaá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveébe.

Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyáne uwááboju

(Rc 12.41-48)

⁴⁵ Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeííbyeke pícyoobe ihyájkímú tehméébedívu. Aabe diityéké ímí íícuvé tééne tájpi ditye íjcyáiñéhjítu.

⁴⁶ Ahdícyane maímijyu díbye íjcyane íwákímyéiyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe.

47 Aane ímiááne ámúhake o nées ímiáábé íjcyáábeke íavyéjuube ihñévú téhmetsóne.

48 Áánetu íjcyaaabe tsaapi ímítyuube íavyéjuube 'íicúí óómítyúné' íñéene íwákímyeí íbúwá íjcyátuúbe.

49 Ehdu néébe muurá íllure íhyájkímuke imyéénúne ímillédú wañéhjíneryé pehíjcyá tsíjtyéhjima llíyícyáveebére.

50 Aabe ehdu ícyahíjcyánáa muurá íavyéjuube óómiibye tuvááová dííbyeke dibye íjtsótúnááaca.

51 Áábeke muurá ílluréjuco dibye íhnáhó ícúbahráné ímityúmé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú íjcyámeke imyéénudu dibye ityáá íhwáñe ííhdónema. Ahdu muurá pajtyeíñe miamúnáama tsiíñe o tsáácoóca.

25

Bádsíjcadítyú íjcyáne uwááboju

1 Muurá idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáápíllé taji íjcyáííbyeke peeté má téhmehíjcyádu.

2 Diítyédítyúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áánetúhjáa téhduméré 5-meva ímíajte.

3 Aaméhjáa diitye ímuhdúrejte tsá tsájtyetú ícyuujúwájpacýóné ípyéeté ípañénuíñe.

4 Áánetúhjáa íhdyu ímíajte tsajtyé ícyuujúwájpacýóne.

5 Aaméhjáa wájtsípítyúúbeke tépejco ityéhmehíjcyáróne ícyúwávénéllí ílluréjuco cúwane.

6 Áronáacáhjáa tsúuca pécójpine tsaate kéévánécoba néehíi: “¡Tsúuca tsaabe ámuha metéhmehjycyaábe! ¡Wa mécáhdahíroj!”

7 Ahdújucóhjáa ditye iájkyéne íicúi íjcyátsíivýejucóóné ipyééteháñema.

8 Áanáacáhjáa diitye ímuhdúrejté cuujúwajpácyó tsúuca óuuvéhi. Áanélliihyéhjáa diitye ímíajitéké neeróme: “Cána óvíjyuco múúhake amúhá cuujúwajpácyotu tsánéhwuúvú maájcu. Tsúuca múúhadívú múúhá cuujúwajpácyó óuuvéhi.”

9 Áronáacáhjáa nééme diityéke: “Tsáhaá. Muurá ehdu meméénúhajchíí méhdivu óúúveíñé tsaméhjidívújucu. Wa ihdyu tsiíñe máahdótej.”

10 Ahdújucóhjáa ditye ahdóvúi péené hallúrí tsúuca wájtsíibema ditye úcaavéné teeja dibye wáñehjívatejíyá pañévu. Áámé hallúvúhjáa ílluréjucu dibye tééjá lleehówá wátajcóné múha íucaavéjucóótuki.

11 Áané boonéréjucóhjáa diitye ímuhdúrejte iwájtsíne llééhowa dibye ipááyúcuóro wátótóhcoméré nééneé: “¡Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej, múúhake paayúcu!”

12 Áronáacáhjáa neebe diityéke: “Tsá o wáájácutú amúhake.”

13 Ehdúu íúúbálléne múúhake Jetsóó néehíi:

—Téhdú amúhake tene ipájtyétu tsáma ímíñeúvú meíjcyátsíivýéne oke méítsohjycyaco. Tsá muurá mewáájácutú mújyú tsiíñe o tsááiñe Míamúnáájpidívúu o ípívýééveébe.

Dsúdsitu íjcyané uwááboju
(Rc 19.11-27)

14 Téhdure níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú wákimyéí tsané avyéjuube tsííñé iíñújí iááhíveté íwákimyéí múnáadívú dsúdsike téhmetsoíñúdu.

15 Tsáápihdívúhjáa pícyoíñuube 5,000-jíva, tsíjpihdívúhjáa 2,000-jíva, tsíjpihdívúhjáa 1,000-jíva. Ehdúhjáa diityéké íjtsúcunúdunehjí iwájtúne peebe diityédítu.

16 Ááné hallúríhjyáa diibye 5,000-jívámá íjcyaaabe náhjihe meenú téenema. Ááneríhjyáa lííyaatétsoobe dííbyema tsiíñe éhniíñevu 5,000-jíva.

17 Áhduréhjáa idyé tsijpi 2,000-jívámá íjcyaaabe náhjihe imyéénúneri lííyaatétso tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 2,000-jíva.

18 Áánetúhjáa tsijpi 1,000-jívaré díbye ájcuíñuube íllure cuuú teene dsúdsi wákímyeíchótuube.

19 Áánaacáhjáa diityé avyéjuube tsúúca wajtsí diityédívu. Aabéhjáa ímíbajchóvá diityémá teene diityékée ityéhmétsoíñúne dsúdsí muhdú dítye téhmene.

20 Tujkénúhjáa ímíbájchoobe 5,000-jívávúu íájcuúbema. Aabéhjáa néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 5,000-jívávú u ájcune muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 5,000-jíva o lííyaatétsoóne.”

21 Áánéllíihyéhjáa neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímíáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeííbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllíi ícyooa éhniíñevu íjcyane díhyójtí

pañévú ó íhvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óví illuréjuco u ávyéjuuténe.

22 Áábé boonétúhjáa tsijpi 2,000-jivávúu ityéhmétsóóbema idyé ímíbájchoóbe. Aabéhjáa idyé néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 2,000-jivávú u téhmétsoíñúné muurá íñéé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhnííñevu téhduneré 2,000-jiva o lííyaatétsóne.”

23 Áánélliihyéhjáa idyé neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeííbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooa éhnííñevu íjcyane díhyójtší pañévú ó íhvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óví illuréjuco u ávyéjuuténe.”

24 Ehdúhjáa tsaatétsima ímíbájchótsihdyu ííneebe ípyée 1,000-jivávúré íájcúúbedívu. Aabéhjáa illure néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ópée ó waajácú múhdurá u néébe uure u wákímyeííñé hallúvú dsíídsíjike u ékéévehíjcyatúne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o lííyaatétsóné dsíídsíjí ímiátsíí páneere úhdivúré ú újcúiyáhi.

25 Áánélliihyée illure ó cuuú dídssíídsike. Aane íñe dídssíídsi.”

26 Áánélliihyéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: “¡Ávyeta ímítyuube uu óvéhe múnáajpi táwákímyeí múnáadítyu! ¿A éhdurée ú meenú teene tadsíídsike ‘o wákímyeítyúroobe dsíídsíjike o ékéévehíjcyané’ u néénema?

27 Aanéhdée ihdyu ditye dsíídsike téhmehíjcyájáúbá pañévúré ú pícyóóiyá tene óóma illíyaatéki. Aacáa muurá ícyooa ó wajtsíiyá

éhnííñéwuúvújuco tene líyaaténááca.”

28 Ehdúhjáa díbyeke inétsihdyu neebe tsaatéké tétsihyi íjcyámeke: “Áábyedítýú eene 1,000-jíva íjcyane dsídsí medójtúcúne maájcú áádíkye eene 10,000-jíva ídsíídsí íjcyáábeke.

29 Muurá múúne ihñe líyaatétsómeke éhnííñevu tsiíne máajcú ditye illíyaatétsoki. Áánetu ihñe pevénéré pícyohíjcyámedítýú illuréjuco medójtucúne páneere diityédí íjcyaróne.

30 Ahdícýane áádíkye íínéubará óóma wákímyeítýúúbeke méwaagóote peete íjcyátúhullévú díbye ityáá íhwáñe íhdónema.”

Pámeere míamúnáama ímibájchoju íjcyáíñe

31 Muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe múijyú tsiíne o tsáácooca ó tsaá íhtsútuubéréjuco avyéjuube o íjcyabe tahñéjté níjkyéji múnáama. Áijyu táavyéjú ijyáwá hallúrí ó ácuúcúnuúhi.

32 Áábedívú óhdivu páneere ííñújiri íjcyané míamúnáa pícyáávémedítýú ó dówajcároó tsaatéké íhdyéútsihvúré éhne múúne obééjámudítýú cáávarámuke ítyehméébé dówajcárodu.

33 Aame diitye obééjámudi o díllome óóma íjcyááhi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiélléré íjcyááhi.

34 Áijyu eene óóma íjcyámé avyéjuube o íjcyabe diityéké ó neéhi: “Muuráhjáa Líhíyó ámuúhakye ííñuji ípívyéjtsótúné íhdéjuco ityújkevééllémeke wábyujtsódújuco íñe ámuha óóma táavyéjuri.

35 Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchótsohíjcyáhi. O ádóiyóneríi

o íjcyáábeke ámuha oke méíchohíjcyáhi. Wáájácúrátuubée úlleebéré o péhíjcyáábeke ámuha oke mécúwátsohíjcyá ámuhá jaaháñevu.

36 O wájamúúvátúúbekée ámuha oke máajcú wájamúvu. O chéméébekée ámuha oke méúújehíjcyáhi. Cúvéhóójaríi o íjcyáábeke ámuha oke méúújehíjcyáhi.”

37 Ehdu o néénéllii muurá diitye ímiájté óóma íjcyame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, ¿acáa múijyú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsóhi? ¿Múijyúhjáa ádópiyi u íjcyáábeke uke muha méijchóhi?

38 ¿Áhdurée múijyú múha uke wáájácútuube u úlléébeke uke muha mécúwátsohíjcyá múúhá jaaháñevu? ¿Múijyúhjáa u wájamúúvátúúbeke uke muha máajcú wájamúvu?

39 ¿Acáa múijyú u chéméébeke uke muha méúújehíjcyáhi? Áhdure ¿acáa múijyú cúvéhóójari u íjcyáábeke uke muha méúújehíjcyáhi?”

40 Ehdu muurá oke ditye néénéllii ó neé diityéke: “Muuráhjáa ihdyu ehdu ámuha tahñéjteke íítécunútúmeré panévatúré mepíáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha méíícúvehíjcyáne.” Ehdu ó neé óóma íjcyámeke.

41 Áánetu óhdityu tsiélléré íjcyámeke ó neéhi: “Méíine óhdityu ámuhá imítyú níjcaúvú ámuha méwágóóóveímye. Muurá ámuha méwágóóóveé ihyájkímuma Naavéné wágóóóveíñé cuujúwá pañévú múijyú ámuha méíjchívyéítyúhullévu.

42 Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchótsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháa ámuha oke

meíchohíjcyatú ádópiyi o íjcyáábeke.

⁴³ Áhdurée wáájácúrátuube o úlléébeke tsá ámuha oke mecúwátsohíjcyatú ámúhá jaaháñevu. O wájamúúvátúúbekée tsá ámuha oke maájcutú wájamúvu. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáábeke.”

⁴⁴ Ehdu o néénéllii muurá oke neeímye: “Ávyéjuúbej, áronáacáa tsá múijyú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébé ádópiyi u íjcyáábeke. Tsáháa múijyú úlleebére u péhíjcyáábeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá múijyú muha maájtyúmitú wájamúúvátuube u íjcyáábeke. Áhdurée tsá muha mewáájácutú u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájácutú cúvéhóójari u íjcyane. Aanéjívarii muhdú uke muha mépiáábóiyáhi.”

⁴⁵ Ehdu oke ditye néénéllii ó neéhi: “Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepiáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha meéhdiivállehíjcyáne.” Ehdu ó neé óhdityu tsiélléré íjcyámeke.

⁴⁶ Aame ílluréjuco wágóóóveíñé múijyú níjkéváityúné íícúbáhrámeííhullévu. Áánetu ihdyu ímiáámé pájtyéteé muhdú íjcyáityúmeréjuco ííne imíjyaú íjcyáki.

26

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Ehdúu Jetsóó íñééné boone tsiíñe múúhakyé néehíí:

—Muurá míjcyoojícúturéjuco pajtyété wañéhjí lléeváiñe.

² Áané pañe muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéevéébedívú tsaapi ékéévétsoó tsaatéke. Aame oke dsíjívétsoó páwachékevu iwátyétyéhçúneri.

³ Aanéhjáa ímiáané téjyju teene wañéhjí tujkéveri páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa jávú píhcyaaavémé tsijtye llúúvájte avyéjujtee, túkevétsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

⁴ Aaméhjáa pítyácójcatsí muhdú dííbyé hallúvú iállíñe dííbyeke íékééveíñe idsíjívétsoki.

⁵ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Tsáhái íñe wañéhjí pañe tehdu meméénúityú míamúnáake meííbórínúíyónéllíhye.

Pácúúcupácýori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrjchóne

(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)

⁶ Áijyúu muha Betáániarí Tsimóó dííbyere ‘Ahlláriho’ némeíbyé jari.

⁷ Áanáacáa tsáápille tsáá Jetsóo éllevu pácúúcupácýó mítyane áhdoméíjpácýoma. Ájpácýórii múrjcholle íhñíwau majchóri íjcyáábeke.

⁸ Aanée múúhake tsaríwu pájtyénéllii muha menéehíi:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácúúcupácýorij?

⁹ Muurá téjpacyo menáhjihénúne dsíídsíri mépiáábóiyá ídáátsóméhjike.

¹⁰ Ehdúu muha menéjcatsíñe illéébóne múúhake neébe:

—¿íveekí ámuha méihjyúvá áámyédityu? Muurá ihdyu tehdujúco dille méénune.

11 Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítú péeityúne. Áánetu tsá múhajchótá ámúhama o íjcyáityúne.

12 Áánéllii oke téjpacýorí múríjcholle oke ditye cúúúííñé ihde tájpi íímíbajchóne.

13 Aane ímíáánetúré ámúhake o nées íñe tajtyééveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújiri íjcyané míamúnaa waajácuúhi. Ehdúu Jetsóó nées múúhake.

Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévétsóíñe

(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)

14-15 Aanéhjáa téjyu Jóoda Ijcaríóóté tsaapi muuha 12-meva meíjcyáméejpi íjcyároobe múijyúrá llúúvájte avyéjújte éllevu ipyééne neeté diityéke:

—¿Aca múhduná íñe oke ámuha mááhdóiyá ámúhake Jetsóodívú o wáájácutsóne?

Ehdúhjáa díbye néénéllii ahdómé 30-jíva.

16 Aanéhjáa diityémá ipítyácójcatsíñe tsúuca íímíbáchójcatsíñéllii ítsámeíhíjcyabe muhdú dííbyedívú íékéévétsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 Aanée teene pajtyété wañéhjí óórityúne pááá májchómeíhíjcyané wanéhjí tújkévajcójjí muha Jetsóoke menéehíí:

—¿Kiávú ú imíllé wañéhjí májchó muha meméénune?

18 Áánélliihyée neebe múúhake:

—Cáhwáá mepe Jerotsaréevu éhne tsúuca wájácú ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúuca muhdú o íjcyáíñe éévé píihjúcóónéllii dííbye jávú ámúhama íñe wañéhjí o pájtyeíñe.

19 Ahdújucóo tsaate múúhadítýú ipyééne teene majcho dííbye jávú méénune.

20 Ááné iijyúnuvúu tsúuca muha mémajchó dííbyema.

21 Átsihvúu neebe múúhakye:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé íjcyaaabe tsaapi ámúhadítýú óhdivu méénútsóííbye.

22 Ehdúu díbye múúhakye nééne ávyétá kimóhcó múúhakye pajtyéhi. Áánélliihyéé muha pámeere menéé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé íñe ehdu uke muha méméénuúhi, a oó?

23 Áánélliihyéé múúhakye neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhcsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi.

24 Ehdu ímiááné oke pajtyeíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu néhdújuco. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu díbye íjcyáítýuróne.

25 Ehdúu díbye néénéllii diibye Jóóda eenéhjáa dííbyedívú méénútsóíibye néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a oo tehdu uke ó méénuúij? Áánélliihyéé neebe dííbyeke:

—Ééé, uu muurá ehdu oke ú méénuúhi.

26 Ehdúu iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáa idyóhdáhínunévú múúhakye iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

27 Áhdurée idyé ado iékéévéne téhdújtsoóbe. Áánevúu múúhakye iájcúne neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane maádo.

28 Aane úúballé iñe muhdú ámuha meícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Áhdícyane tátyujpácyo wágóóóveé páme wájuryíyé múhdumé teene cáhcujtsómé imítýú iábájíívemeíki.

29 Aane ámúhakye o néé ícyoocátú tsiíñe ámúhama o ádójúcóóityúné óóvajpácyo múijyú Llihíyó avyéjuryíyéjuco meíjcyácooca tsiíñe maadóíñévújuco. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

Jetsóó úúballé Pééodoro tóónúmeíñe

(Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)

30 Aamée teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oríívó bajúvu.

31 Átsihvúu múúhakye neébe:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñe pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívétsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñe pahúllevávu.” Ehdú muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

32 Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhííne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

33 Áánéllihyée Pééodoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvétsoóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁴ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Árónáa ímiáánetúré uke o néé ípyejcójucó oke u úráávyeróné u tóónuíñé cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúva.

³⁵ Áánélliihyée Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyucó ihdyu néhi oke ditye dsíjívetsóné tééné hallútu.

Ehdúu pámeere muha méneerá dííbyeke.

*Píívyéébema Jetsóó íhgyuváne
(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)*

³⁶ Aamée tétsihdyu muha mepéeme méúújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúu Jetsóó néé múúhake:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhgyúvatéki.

³⁷ Aabée múúhadítyú tsajtyé Péédorómá Tsebedéó hájchimútsikye.

³⁸ Áámedívúhjáa ávyétá ihnáhóré kímóóvémeííbyé néé diityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjucó oke táííbuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Árónáa ihdyu mécúwadíñe.

³⁹ Ehdúhjáa iñéene peebe diityédítyú éhniíñéwuúvu. Átsihvúhjáa imímóúúvéne Píívyéébema íhgyúvaabe nééhií:

—Ayúju Taácááníj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óóma meénuj.

40 Ehdúhjáa íhjuvátshdyu óómiibye wajtsí cuwáří íjcyámedívu. Aabébjáa néé Péédoróke:

—¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmeki?

41 Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúmé Píívyéébema méihjuvahljcyá amúhakyé dibye ípíáábo ímítunévú ámuha metáhjatsámeítuyuki. Muurá ímiááne ámuha meímíllerá tsaímíyé meíjcyane. Árónáa tsá ámuha meíhnhootú tehdu meíjcyáiyóne.

42 Ehdúhjáa diityéké iñééne tsiíñe óómiibye bîwáhullévúre. Áánemábjáa idyé tsiíñe Píívyéébema íhjuvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa ihdyu óví muhdú u ímillédú óóma ú meenúhi.

43 Átsihdyúbjáa idyé tsiíñe tsáábe wajtsí bîwáhdúré cuwáří íjcyámedívu. Ávyetábjáa tsá cuwa ditye áábúcutúne.

44 Áámedíhjyáa íícúvétuube tsiíñe oomí bîwáhullévúre. Áánemábjáa idyé tsiíñe Píívyéébema íhjuvaabe píéhdúré tujkénúu íhjuváu.

45 Átsihdyúbjáa tsiíñe diityé éllevu itsááne neebe diityéke:

—Áyu ícyooca ihdyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Árónáa Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímítuyúmeke ékéévetsóíñe éévé tsúúca úújetéhi.

46 Ahdícyane ílluréjuco metsu. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóííbye.

*Jetsóoke ditye ékeevéne**(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)*

⁴⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúuca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjurtémá túkevjtsojte wállóónéllii tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénujcátsiháñé nñitsúmuma cávaájcoháñema.

⁴⁸ Ácoocáhjáa íhdéjuco Jóoda nééne diityéke:

—Cáábyké o chóhchócuube diibyéjucoói.

Áábeke meékéévéne métsajtyéco.

⁴⁹ Ehdúhjáa diityéke ípítajcódújuco dibye Jetsóó éllevu itsááne dííbyeke nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿a áanu uúj? Ehdúu néébere chohchócu dííbyeke.

⁵⁰ Áánélliihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muúbej, ¿aca íveekí ehdu oke ú meenúhi? Árónáacáa tsúuca dííbyeke iékéévéébe tsajtyéme.

⁵¹ Ááneréjucóo tsaapi múúhadítúú íññitsúwari wállóríhjúcúné llúúvájte avyéjuúbé únú múnáájpi núúmího.

⁵² Áánélliihyée dííbyeke Jetsóó nééhií:

—Pícyo téhbabyá pañévú dññitsúwa. Muurá nñitsúmuri méénújcatsímyé téwáhhjiríyé dsíjíveéhi.

⁵³ ¿Aca tsá u wáájácutú o ímílleca ícyocaré Llihíyoke o táúmeíyóné níjkyéjì múnáa oke ípájtyetétsoki?

⁵⁴ Muurá íllu oke ditye méénútúhajchíí ¿muhdúikyé pajtyeíyóné tsúúcajátújucóo Píívyéébe néhijcyáné dííbyé waajácúháámitu cáátuváne?

⁵⁵ Ehdúu dííbyeke íñétsihdyu neebe dííbyeke ékéévémeke:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáá taéllevu nñtsúmuma cávaájcoháñema? Áánerá íhyajchótá ámúháj pñine o íjcyaaabe duurúvájá pañévú ámúhakye ó úwáábohíjcyáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne.

⁵⁶ Áronáa ihdyu tehdújucó ámuha meméénune Píívyéébé ihjyú uubálle múnaápe tsúúcajátújucó néhíjcyáne dííbyé waajácúháámitu néhdújucó tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóó néénáa ílluréjucó muha mewááne tétsihdyu dííbyéjtane.

Túkevjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Aamée awáá tsajtyéjucóó dííbyeke llúúvájte avyéjuube Caipáa jávú tééjari pañétúejte avyéjunte íjcyáme éllevu.

⁵⁸ Áánáacáhjáa Péédoro dííbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbé já llahájtsivújucó. Aabéhjáa tétsihyi tééjá tehme múnááj pñnévú úújeté tétsihdyu ííte muhdú ditye Jetsóoke méénuíñe.

⁵⁹ Áánáacáhjáa diitye avyéjunte íjtsámeí muhdú dííbyé hallúvú íállíñe dííbyeke ídsíjívétsoíñe.

⁶⁰ Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú dííbyé hallúvú íállíyóne. Mítýaméróhjáa diitye dííbyé hallúvú állíhíjcyáme.

⁶¹ Áánéj pñnévúhjáa tsaatétsí úúballé dííbyé hallúvú íllúu díbye nééneé:

“Muurá Píivyéébé duurúvaja o wácávyáhcoja ó piivyété tsiíñe 3 coojívatúré o pánéévetsóne.”

⁶² Ehdúhjáa dityétsí úúbállénéllii llúúvájte avyéjuube neé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí tsá iiná u neétu aatyétsí díhyallúvú úúbállénetu?

⁶³ Áronáacáhjáa cúúvéhulléré dííbye. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—Ímiá Piivyéébe mémeri uke o neé ímiááneturé múuhakye u úúbálleki: ¿A ímiááné diibyéjuco uu Críjto Píivyéébé Hajchij?

⁶⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó. Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píivyéébé úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca ó bóhówááveé ojtsó pañétu.

⁶⁵ Ehdúhjáa Jetsóó neénéllii diibye llúúvájte avyéjuube íwajyámú dówárijcyámeíbyéré neéhií:

—Áánu ¿íveekí Píivyéébedi uuhívatéhi? Ahdícyane ínnélliihyécó tsijtye éhniíñevu dííbyé hallúvú úúbálléiyáhi. Muurá íñe ámuha melléébóneriyé uuhívatéébé Píivyéébedi.

⁶⁶ ¿Áábeke muhdú ámuha méijtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Muurá ímiááné ímityúné ihjyúvaábe. Áánéllii ílluréjuco dibye dsíjiveíñe.

⁶⁷ Ehdúhjáa íñééne dííbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi.

⁶⁸ Aanéhjáa tsaate dííbyeke imyéénúne neéhií:

—Ehdu idyé Críjto u íjcyaaabe cána waajácú caabyé uke méénune.

Péédoro tóónúmeĩne

(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)

69 Áánáacáhjáa Péédoro lláhájtsiri ácuúcunúhíjcyáábe éllevu tsáápille tééja múnáá únú múnáalle ipyééne néé dílbyeke:

—Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáájpiíma.

70 Árónáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame lléébónáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjǐí óoma ú ihjýváhi.

71 Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhájtsí lleehówá ijcyáhullévú péébeke idyé tsíjpille íájtyúmíne tétsihyi íjcyámeke nééhíí:

—Áánúu muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáajpi Jetsóoma.

72 Áánéllihyéhjáa idyé tsiíne tóónuube nééhíí:

—Éje, tsá o wáájácúú dílbyeke. Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne.

73 Ááné illúhwuúréhjáa tsijtye dílbyeke nééhíí:

—Áánerá ímíáané diibyéjuco uu Jetsóo mamýmúejpi. Muurá díhjúture muha méwaajácú diibyéjuco u íjcyane.

74 Ehdúhjáa ditye nénélli tsiíne ityóónúne llíhcyámeíbyéré nééhíí:

—¡ímíááneturé tsá o wáájácúú muubá Jetsóo íjcyáábeke! ¡Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa díbye néérónáa tsúuca cáraca májtsiváhi.

75 Áánetúhjáa botsíi ítsááveebe Jetsóópe dííbyeke nééne ímiááné dííbyé uráávyé múnáajpi íjcyaróné díbye tóónuíñé cáracámúí májtsívatúné ihde 3-ijyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuíñúne ílluréjuco tááne ávyétá ihnáhó ímiááné ityóónune ítsáávéneri.

27

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtýene
(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

1 Ááné tsitsíívevúhjáa pámeere llúúvájte avyéjuté má túkevétsojte pítyácójcatsí ímíñeúvú muhdú Jetsóoke ídsíjívétsoíñe.

2 Áábekéhjáa idyóhjinúúbeke tsajtyémé tééné íiñújí ávyéjuube Pirááto éllevu díbye muhdú íñéé dííbyedítyu.

Jóóda Ijcaríóóté dsíjívéne

3 Áánetúhjáa díbye Jóóda tsúúca dííbyedívú imyéénutsójúcóónéllíi botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhjaa díitye llúúvájte avyéjuté má túkevétsojte íjcyáme éllevu peebe dítyéé áhdone dsídsí 30-jíva íjcyane íóómíchoki.

4 Aabéhjáa neeté díityéke:

—Íveekí ímityúné ó meenú íñé imityúné meénútúúbedívú o llííhyánútsóíñeri.

Árónáacáhjáa néeme dííbyeke:

—Máhdúníhyaáj, muhdú idyé muha méméénuú ihdyu díhyallurí íjcyane.

5 Ehdúhjáa dííbyeke dítye néénéllíi teene dsídsí ílluréjuco díbye duurúvájáj píñevú wácháacároné.

Átsihdyúhjáa tsátsihvu ipyééne ílluréjuco dibye íkyéjtúhityu íóhbáyúmeíñeri dsíjivéne.

⁶ Aanéhjáa teene dsíidsi llúúvájte avyéjujte iújcúne néehíi:

—Tsá íñe dsíidsi Píívyéébé wáábyuta mepícyohíjcyané pañévú mepícyóóityú dsíjivétso áhdó tene íjcyanéllíihye.

⁷ Áánemáhjáa bóónétu íjtsámeímyé téenema íáhdoíñe tsátsii ííñuji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpí ííñúji’ némeítsíi tétsihdyu tsííñe ííñúji múnáa dsíjívemeke icyúúuhíjcyaki.

⁸ Téénéllii muurá ícyoocápi tétsíi mémé ‘Tújpácyo hájtsi’.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálla múnáájpíhjáa Jeremía íllu néhdújuco: “Ujcúmé ijraéémú dsíidsi dííbyeke ídsíjívétsóne áhdó 30-jíva. Áánema áhdómé tsátsii ííñuji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpí ííñúji’ némeítsíi.” Ehdúhjáa muurá íhdétújuco Jeremía téénetu nééneé.

*Piráátó úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)*

¹¹ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyéjucóomé téené ííñújí avyéjuube Piráato éllevu. Aabéhjáa népejtsó dííbyeke:

—¿A uu jodíómú avyéjuube? Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó.

¹² Aanéhjáa tétsihvu idyé diitye llúúvájte avyéjutmá túkevétsojte tsííñe állíjyucóó dííbyé

hallúvu. Áronáacáhjáa tsá dibye íinéubá néétu diityéke.

¹³ Áanélliihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿A ú lléébora aatye ímityúné úhdityu íhjuváne?

¹⁴ Áronáacáhjáa tsá dibye áñújcutúne. Áíyyúhjáa diibye ávyéjuube Piráátó dííbyeke íiná néétuube ílluréjuco úllévenúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe

(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39-19.16)

¹⁵ Aabéhjáa diibye Piráátó paíjyuva teene pa-jtyété wañéhjí pañe ichívyétsohíjcyá cuvéhóójari íjcyámedítyú tsáápí hallúvú ditye íhjuvávábekéjuco.

¹⁶ Aanéhjáa téjyú ‘Barabáa’ némeííbyé cuvéhóójari ávyeta ímityuube íjcyáábeke pámeere wáájácuúbe.

¹⁷ Aanéhjáa tétsihvu dóbéévemeke diibye Piráátó néehíí:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke dííbyere ‘Crijtoó’ némeííbyekej?

¹⁸ Ehdúhjáa diityéké dílloobe íllure Jetsóodi íñómíutááváne ditye ehdu dííbyeke dáriivéné iwáájácúnema.

¹⁹ Aabéhjáa íavyéjú ijyáwá hallúrí íjcyáábeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: “Állíuube ihdyu tsáma Jetsóoke ímityúné méénudí íné ímityú méénúúbekéjííva dííbyé hallúrí tene íjcyátuki. Ípyejcône ávyetá apííchó ó tuwá dííbyé íhdéhacáneécu.” Ehdúhjáa mewa nééne úúballémé dííbyeke.

20 Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjurtémá túkevjtsojte pámeere tétsihvu pihcyáávémeke néé ditye Barabáá hallúvúré íhjúva díbye íjchívyeki. Áánetúhjáa néeme Jetsóó hallúvú ditye íñéé díbye dsíjívéíñe.

21 Áámekéjhjáa tsiíñe neebe Pirááto:

—¿Aanéhaca ímiááné cáábyké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi?

Áánéllíhyéhjáa néémeé:

—Muha méimíllé Barabáakéré u íjchívyetsóne.

22 Áánéllíhyéhjáa neébe:

—¿Ácooca muhdú ó méénuú Jetsóoke Críjto íjcyáábeke?

Áánéllíhyéhjáa pámeere nééhií:

—¿Dííbyedívú ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu!

23 Áánéllíhyéhjáa neébe:

—¿Aca ñná ímityúné méénuúbe?

Áronáacáhjáa tsiíñe éhnííñevúré kéévánécoba néémeé:

—¿Muúbe wátyétyehcútsó dííbyedívu!

24 Ehdúhjáa ditye néénéllí tsáhájucó díbye ímíbájchotú Jetsóó icyánéjcu. Aabéhjáa apííchówuúréjucó ditye íbóribáávénéllí nújpacyo ityáúmeíjpácýori pámeere íténáa íhyótsicu níjtyámeííbyéré nééhií:

—Árone néhi tsá táhallúrí tene íjcyáityú eene íñé ímityú méénútúúbeke ámuha medsíjívétsoíñe. Ámúhá hallúríyei teéne.

25 Áánéllíhyéhjáa nééme dííbyeke:

—¡Óvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsiménémúháábemájuco múúhá hallurí teene dííbyeke muha medsjívetsóne!

²⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsúúca ijchívyétsoobe Piráátó Barabáakére. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwátsíhcyútsóne diityédívuréjuco díbye íhvejtsóné diityéréjuco iwátyétyéhcu páwachékevu.

²⁷ Áábekéhjáa dííbyé já pañévú tsodáhómú iááhívétsóóbedívú píhcyaaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa dííbyé wajyámúúné ityácóríjcóne uácó tújpájácoba nééné wajyámuvu.

²⁹ Áhduréhjáa tsuhjúuhónetu imyéénúné cháhíiwavu iávohjácóóbeke éjajcállómé úméheívu. Áánemáhjáa dííbyé lliiñévú imíhímóúbáne iúúhíváténemáyé wáñejcóme:

—¡Ñóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme: Áánu muurá jodíómú avyéjuúbe.

³⁰ Áhduréhjáa dííbyé hallúvú iúnityójcóne dííbyedi íjcyai úmehéiyi íllaáyohíjcyámé íhñíwáutu.

³¹ Ehdúhjáa dííbyedi iúúhíváténé níjcáutu teeja wájyámúcoba dííbyedítýú ityácóríúúcúne páñétúeja íwajyámuvuréjuco ditye úacóne. Áánemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyétyéhcióhullévuréjuco.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

³² Aaméhjáa pééme cábuuvé Tsirééne múnáajpi Tsimóodívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcióíwachékevu.

³³ Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéómú ihjyurí ‘Niwáupáájí’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu.

34 Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé bíinojpácyó paapáwu néénetu iúménújpácyotu. Aanéhjáa ipíhjácuróne tsá dibye ádotúne.

35 Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé téwachékevu. Áánemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé éhjáhjí dííbyé wajyámúúné íjcyaiñé iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi illu néhdújuco: “Táwajyámúúné caatyé éhjáhjí íjcyaiñé iñéhcójcatsíñe wátújcatsímye.” Ehdúhjáa muurá neebe Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi.

36 Aaméhjáa tétsihvúré diitye tsodáhómú iáhçúbáné téhmehíjcyá dííbyeke.

37 Áábé níwáú caamééhullétúhjáa téwachéketu picyóómé tsíeménetu icyáátunúné illu néénee: “Áánu Jetsóó jodíómú avyéjuúbe.”

38 Téhduréhjáa téjyú tsaatétsí ímityúmútsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcuvátú íjcyáwachékéécutu.

39 Aanéhjáa dííbyeke úújejémé dííbyedi iúúhívaténe ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi.

40 Áábekéhjáa néémeé:

—Ehdíívaabée eene ú nehíjcyá duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiiñe u pájáávétsoíñe. Áyu cána bo pájtyetétsaméí eene éwachékevu uke ditye wátyétyéhçúnetu ímiááné diibyéjuco Píívyéébé Hajchí u íjcyáhajchíjyú.

41 Téhduréhjáa idyé llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyame iúúhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsiŷtyekée ímiááné pátyetétsohíjcyaaábe. Áronáa tsáháhaca dibye píivyetétú iye ipájtyetétámeíñe.

⁴² Aabe cána bo óví ímiááné mee ijraéémú avyéjuube íjcyáhajchíí éwachéketu ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhcuŷtsóne dííbyeéjteréjuco meíjcyaki.

⁴³ Muurá Píivyéébedívú cátsípáávehíjcyaaábe. Aabe cána bo óví dííbyeke pájtyetétso ímiááné dibye némeihjcyádú dííbyé Hajchi dibye íjcyáhajchííju.

⁴⁴ Áhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyéhcumútsí uuhívaté dííbyedi.

Jetsóó dsíjívéne

(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

⁴⁵ Téjyúhjáa cójŷpínétú íjyunúné cuuvé tu-
jkévevújuco.

⁴⁶ Ájyúhjáa Jetsóó ávyetá ihnáhó wáníjcyámeíbyé nééhíí:

—Eríj, Eríj, ¿rama tsabatááni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú ihvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame ehdu dibye wáníjcyámeíñé illéébóne nééhíí:

—Éje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píivyéébé ihjyú uubálle múnáájpiúvudi.

⁴⁸ Áánéliihyéhjáa tsaapi íicúi idsííneíñúne wájámubádú néene bíínójpácýó kiwátyetu iééníyojéné úmehéí níjcáutu ipícyoonévú cújuuvé dibye ííhároki.

⁴⁹ Áronáacáhjáa tsijtye néé dííbyeke:

—Óvíjyacóone, dáácudíñe. Bo óví Eriá pájtyetétsová dííbyeke.

50 Áánáacáhjáa tsiíñe ávyétá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu ílluréjuco díbye dsíjívéne.

51 Áané tujkéveríhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájyámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavújuco panéjcuavú wájítahnécu. Áhduréhjáa téijyu ííñuji vááúmeíñeri nEWáyúcobané wáhcabáhi.

52 Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcújtso múnaápe dsíjívehíjcyámé tsiíñe bóhíime íjchívyécunúhi.

53 Aaméhjáa Jetsóó bóhíiné boone Píívyéébe cóómí Jerotsaréevu péémeke mítyame ájtyumíhi.

54 Áánetúhjáa eene dííbyeke téhmehíjcyané tsodáhómú íavyéjúúbemáyé ávyétá mítyané íllityé téijyu ííñuji vááúmeíñema tsíñehjí pájtyene íájtyúmíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—¡A ihdyúha ímíáané Píívyéébé Hajchi áánuú!

55 Áíjyúhjáa tsaate walléémú kémuélléturé íítehíjcyá dííbyeke ditye dsíjívetsóné dííbyemáa Gariréa íiñújitu tsáame dííbyeke íícúvehíjcyáme.

56 Áámemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, Jacóóboma Jotsémútsí tsíju Maaríaa, Tsebedéó hájchimútsíj tsíjuu, éhdume.

*Jetsóó ítémeho ditye cúúne
(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)*

57 Ááné iijyúnuvúhjáa Jotséé Arimatéa cóómi múnáajpi íhtsútuube íjcyaaabe Jetsóoke úráávyehíjcyaaabe péé Pirááto éllevu.

58 Aabéhjáa táúmeí dííbyeke dííbyeúvú ïtémeho icyúúuki. Áánélliihyéhjáa neebe ítsodáhómuke ditye iájcuci.

59-60 Aabéhjáa tééhoúvuke ibííjínúne cuuú béhéjureréhjáa íhllii nééwájitu ibóhdótsóhéjú pañévu. Áánemáhhjáa nééwáyúcobávú téheju iwátájcoíñúne péjúcoóbe.

61 Ááné boonéhjáa tétsiíyé téhejú úníuri Maaría Madarénamúpí tsíjpille Maaríama ácuúcunúhijcyáhi.

Jetsóó nijkye ditye téhmene

62 Ááné tsijcyóójíhjáa teene pajtyété wañéhjí lléevá tujkénujcójí diitye llúúvájte avyéjujtémá paritséómú péé Pirááto éllevu.

63 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha méítsaavé téallíújaúpe 3 coojívatu tsiíñe ibóhííñé nééneé.

64 Áánéllii cána cóhpejtsótsó ímíñeúvú dííbyé nijkyévuj. Ááne ímíñeúvú tehmétsó téhajchótá 3 coojívá dííbyé mamyé mú pejco íllure íñáníjyéne míamúnáake ‘tsúúca muurá Jetsóó éhnée ditye dsíjívétsoobe tsiíñe bohííhi’ íñééneri éhnííñevu meke íalliúúnútuki.

65 Áánélliihyéhjáa Piráátó néé diityéke:

—Aané wa ihdyu aatye tsodáhómuma mepééne mécohpejtsó ámuha meímillédu.

66 Ahdújucóhhjáa ditye tsaatémá ipyééne teeu nééwayu icyóhpéjtsóutu cáátunúné múha teene

idyómájcótuki. Áánemáhjáa diitye tsodáhómuke téhmétsoíñúme.

28

Jetsóó dsíjíveebe tsiíñe bóhíne
(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aanéhjáa wáyeeévéjcoójí tsiíjyú tsiíñe tsemáánaréjuco déjúcoóvejcoójí cúuvéneturé Maaría Madarénamúpí tsíjpille Maaríama úújeté teene níjkyeé.

² Áánáacáhjáa ííñuji íhnáhó vááúmeí níjkyéji múnáajpi níityéné tujkéveri. Aabéhjáa teene níjkyé watájcó néewáyúcoba icyávihiycyúne tééú hallúvú ácuuvéhi.

³ Áábé wajyámúhjáa ávyeta tsitsíwu néébé ámítaráhcó éhne múúne chijchi rórihcyódu.

⁴ Áábedíhjyáa diitye tsodáhómú ténijkye téhmehíjcyarómé ávyetá íhnáhó íllityéne íjcyaiñú múu dsíjívédu.

⁵ Aabéhjáa néé diityépí Maaríamúpíke:

—Méíllityedíñe. Muurá ó waajácú ámuhipi meúújévaróné Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúneri dsíjívéébeke.

⁶ Árónáa tsáhájucó díbye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne. Tsúúca tsiíñe bohíjúcoobe ípyée íñehijcyádújuco. Cáhawáá idyé méuujévá íñe dityée dííbyeke pícyohéjú ívehéjuréjuco íjcyane.

⁷ Ahdícyane íícúí mepééne méuubállé dííbyé mamyémuke tsúúca díbye tsiíñe íbóhíne diityé ihde péjucóóné Gariréavu téhullévú diityémá

iájtyúmíjcatsíki. Ééneréne ihdyu ó imíllé ámúhpike o úúballéne.

⁸ Ahdújucóhjáa íícúí dityepí dsinériyé pééne múúha éllevu múúhakyé iúúbálleki. Aamúpíhjáa iíllityéróne mítyane ímíjyuuvéhi.

⁹ Áámúpidívúhjáa Jetsóó ibóhówáávéne diityépike dillóhi. Áánéllihyéhjáa íícúí dííbyéj tuháácyuvu waamúpí dííbyeke idyúúruváne.

¹⁰ Áámúpikéhjáa neébe:

—Méíllityédíñe. Wa ihdyu íícúí mepééne méúúballété tsijtye tahñéjteke ditye ipyéé Gariréavu téhullévú muha maájtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

¹¹ Aamúpíhjáa pééné tujkéveri tsodáhómú dííbyé nijkye téhmejícyámedítýú tsaate péé ímunáá coomívu. Aaméhjáa úúbálleté llúúvájte avyéjútéké muhdú tene pájtyene.

¹² Ááné lliíñétúhjáa túkevjtsojtémá iúcújcatsíñe pítyácójcatsímýé muhdú iñééíñe Jetsóópe bóhíjúcóóityúné iñéhíjcyáneri iñéétsámeítýuki.

¹³ Aaméhjáa mítyane diitye tsodáhómuke iáhdóne nééhií:

—Tsáma ménehíjcyaco “pejcohjané muha mecúwaíñúné hallúrí ímamyémúré újcujé Jetsóó íitémeho.”

¹⁴ Aane néhi méiiñújí ávyéjuube iwáájácúne ámúhadívú cáyobáávatéhajchíí muha ámúhá hallúvú méihjýúvaá díbye muhdú ámúhakyé imyéénútuki.

¹⁵ Ahdújucóhjáa diitye tsodáhómú ditye áhdónéllíi íllure iállíñe néhijcyáné ímamyémúré

Jetsóó itémeho újcyjéne. Aane muurá icyoocápi ehdu tsaate tamúnaa jodiómú úúbállehíjcyáhi.

Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé

(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁶ Aanée muha 11-mevaréjuco dííbyé mamyé mú meíjcyame mepéé Gariréá íñújí caméhbaúvú múúhakyé dibye néhbaúvu.

¹⁷ Aamée muha tétsihvu dííbyedívú meúújetémé méduurúvá dííbyeke tsaate múúhadítýú dibye bóhiine cáhcújtsótúrónááca.

¹⁸ Áronáacáa múúhake neébe:

—Muurá Píívyéébe oke picyóó páneere íñújii, níjkyejii, íjcyané avyéjuube o íjcyaki.

¹⁹ Ahdícyane óví ámuha pahúllevá íñújiiine múnáadívú métsújaúcú táuwaáboju. Aane cáhcujtsómeke tééné uubállé métsósohíjcyaco Méécááni mémerii, Íapíícho mémerii, tamyémeri, íjcyane.

²⁰ Áameke ihdyu ímíñeúvú meúwááboco tátyaúhbaju néhdu ditye íjcyaki. Aabe muurá amúhamáyé ó íjcyáá pájyuvaré íñúji níjkévanévújuco. Áyu tehdújuco.

Píivýéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48